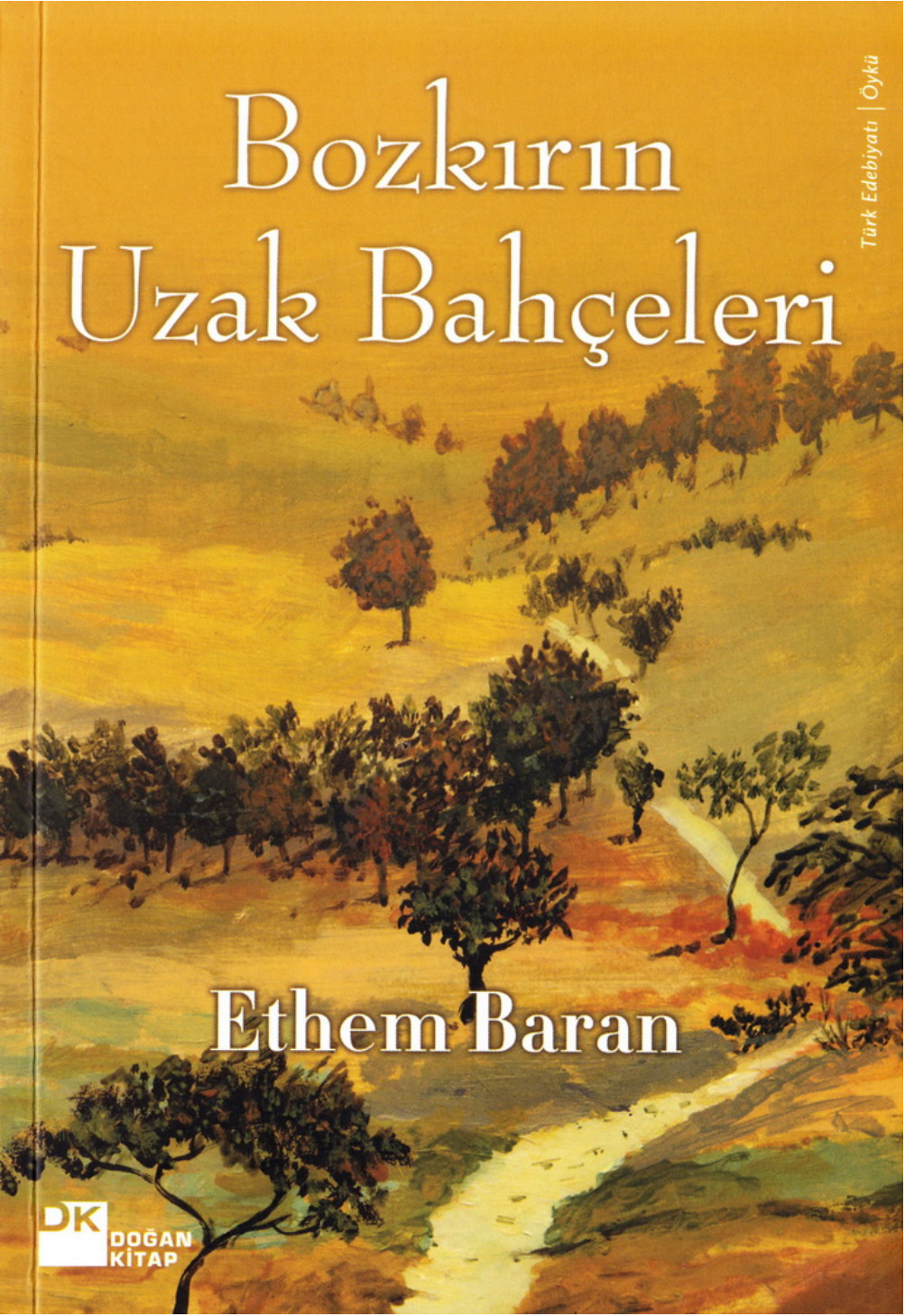
Bozkırın Uzak Bahçeleri

Türk Edebiyatı | Öykü

Ethem Baran

DK DOĞAN KİTAP

Bozkırın Uzak Bahçeleri

BOZKIRIN UZAK BAHÇELERİ

Yazan: Ethem Baran

Yayın hakları: © Doğan Kitapçılık AŞ
1. baskı / mart 2006 / ISBN 975-293-432-3
Bu kitabın 1. baskısı 2 000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design
Baskı: Şefik Matbaası / Marmara Sanayi Sitesi
M Blok No: 291 İkitelli - İSTANBUL

Doğan Kitapçılık AŞ Hürriyet Medya Towers, 34212 Güneşli - İSTANBUL
Tel. (212) 449 60 06 - 677 07 39 Faks (212) 677 07 49
www.dogankitap.com.tr

Bozkırın Uzak Bahçeleri

Ethem Baran

DK DOĞAN KİTAP

Birbirine benzerdi
Mevsimlerin bahçelere getirdiği renk
Evlere getirdiği telaş, sevinç, keder...
Yaşamak ağır bir suydu, zamanın
Ve toprağın derin ırmağında
Sürükleyerek bir nice hayatı ince kıvrımlarında
Akar, akardı...

Şükrü Erbaş, *Yolculuk*

"biz azaldık" dedim, "dünya da eksildi"
çapaklar kılçıklar temizlendi aramızda
uzaklık mı gerek peki, aşk nerede
"aşk sessiz dolaşır" dedi o
"bir yerlere yağmur yağıyordur, öyle"

eksilenleri topladım, işte, hepsi
geride az bir şey kaldı

Gülten Akın, *Uzak Bir Kıyıda*

Bu dünya benim,
Otur oturabildiğin yerine

Abbas Sayar, *Şey*

Anka

Birden uçan kuşlar durdu, kuşların arasında kalan gökyüzü durdu, göğün yüzünü okşayan yamalı bulut, bulutun ucunun değdiği tepe, tepeyi bekleyen, beklerken kendi gölgelerine sığınıp serinlemeye çalışan üç beş bodur ağaç, ağaçların en kısa olanından haylaz bir çocuğun henüz olgunlaşmadığını bile bile sırf pislik olsun diye koparıp bir kez ısırdıktan sonra tükürdüğü dağ armudunun yakındaki düzlükte dinlenen dereye attığı, derenin de bir ara akacağı tutup ağırdan da olsa koynunda beleye uyuta döndüre dolaştıra götürüp şehrin ortasından geçen kendinden büyük derenin sularına emanet ettiği yaralı dalı durdu, dalın taş köprünün altından geçerken durduğunu gördükleri anda köprünün üstünden suya taş atan çocukların ellerindeki taşlar durdu, suyu halkalandıran taş, taşın suya düştüğü anda çıkardığı ses durdu, suyun sesine yukarıdan, salkım söğüdün gümüş dallarından cıvıltılarını döken serçeler, onların küçük ve hızlı esintilerini minik kanatlarında taşıyarak un pazarındaki buğday yığınlarının dibine bırakan arkadaşları, uçup konan uçup konan, pır oraya pır buraya kendilerini çoğaltan bu serçelerin havada bıraktıkları ürkekliği toplarken pazar yerini kanat şakırtısına boğan güvercinlerin kim bilir hangi uzaklıkta neleri gören gözleri durdu.

Bu sırada çarşıda, daha güneş doğmadan yataklarından kalkıp kaç gündür giyildiği unutulmuş, daha ne zamana kadar

giyileceğini de hiç hesaplamadıkları giysilerini sırtlarına geçiren birkaç yaşlı esnafın çarşı camisinin şadırvanında şakırdayan suya takunya tıkırtılarını ekleyerek başlattıkları yeni gün; kepenk gıcırtılarına fırından taze çıkmış parmak ekmek, tulumpeyniri ve kekliğin kanadını süzüp geçtiği çayların kaşık şıngırtılarını katarak genişlemiş; şehir ahalisinin, gündüzleri hayat evlerde değil, çarşıda devam eder diyerek koşturmasıyla büyüyüp şişmiş; dar aralar, loş sokaklar, taş duvarlar ve sıkışık dükkânlara, dükkânların karanlık köşelerinde ustalarının ağzından çıkacak emirleri kaçırırlarsa işitecekleri azarları iyi bildikleri için dört açılmış merhamet dilencisi gözlerle bakan çırakların solgun yüzlerine sığmayarak taşmıştı. Hatta, çarşıdaki diğer günlerden hiçbir farkı olmayan bugün, güneş gören vitrinlerinin önlerindeki taburelere oturup koca göbeklerini sıvazlarken işi oğullarına bıraktıktan sonra hayatta nihayet bir gün yüzü gördüklerini düşünen rahatlamış tüccarların parmak aralarında kendiliğinden dolaşan tespih tanelerinden dökülmüş; gelinlik kızlarının işleyecekleri oyalar için yumak, kendilerinin örecekleri kazaklar için de orlon almaya gelmiş kadınların hiçbir şeyi beğenmeyen gezmeye çıkmış sevinçlerine, okul yoluna düştükleri ve öğrenci oldukları cümle âlem tarafından bilindiği halde önce ellerindeki kitapları sonra bas bas bağıran öğrenciliklerini gizlemeye çalışırken beğendikleri kızları ya da oğlanları görebilme umuduyla kâşif kesilmiş gençlerin hayallerine de sığmayarak taşmıştı.

Taşmasıyla birlikte çarşının dışına, mahallelere doğru her günkü alışkanlığıyla yayılmış; daha sakin bir zamanı, avluların yeni sulanmış taş zeminlerinde, kuyuların yankılanan derinliklerinde, ezan saatini bekleyen yaşlıların titrek mırıltılarında, radyodaki türküye bitmeyen el ve ev işlerinin yiğit devingenliğini katan gelinlik kızların düşlerinde büyüterek yaşayan bu mahallelerin tozlu sokaklarına sermişti. Böyle olunca da, tozlu sokakları tıkırtılara boğan at arabalarının

tekerlekleriyle birlikte yuvarlanan bir uğultuya dönüşmüştü günün o anı...

Evet, gölgelerin başını önüne eğip düşündüğü, dedikoducu kadınların yoldan bir erkek geçerken yemenileriyle ağızlarını kapatarak fiskoslarına devam ettikleri dar sokaklardan bütün mahallelere dağılan uğultular çarşıda sürüp giden canlı hayatın bıraktığı boşlukları doldururken, birden, kuşların kanatlarında akıp giden gök durmuştu, göğü seyreden dere susmuş, dereye dökülen ağaçlar donmuş, ağaçların arasında oynaşan yel kaçmıştı.

Çünkü minarede bir çocuk vardı.

Bu çocuk, az önce, şu derenin eğilip kıvrılarak, bazen derinlerine sokulup bazen kaçarak tedirgin ettiği mahallenin şehre yukardan bakan sokaklarından birinde, kurum kurum kurulan, kasım kasım kasılan kocamış, heybetli akasyanın en yüksek, bir insanoğlunun çıkabileceği, bir dalın bir insanoğlunun ağırlığını çekebileceği en ince, en kırılgan dalındaydı.

Sokağın tam ortasındaki, ne sokağı, mahallenin hatta şehrin tam ortasındaki akasyanın dalında.

Buraya çıkabilen çocuk artık büyümüş sayılırdı. Bu dalın ötesi derelere çimmeye, diğer mahallelerin piçleriyle maç yapmaya, çarşıda serseri serseri dolaşmaya, o zamana dek hiç girmedikleri sokak aralarına dalarak yeni kızlar keşfetmeye, düzlükte top koşturan çocukların oyunlarını bozup toplarına el koymaya, daha da ötesi dalaşacak başka ergenler bulmaya gitmekti.

Ama o, berideydi henüz, öteye geçmeye de hiç niyeti yoktu.

Gözünde, annesinin dün mahalle pazarından alıp da ancak gece, o da iki yanağından defalarca öptürdükten sonra verdiği naylon gözlük vardı. Çerçevesi masmavi, camları koyu yeşil. Ne yapsan kırılmıyor, istediğin gibi eğ, bük...

Evden, annesinin kesmeşekerleri dişleriyle kırıp yufka ekmeğin içine dizerek yaptığı dürümle çıkmış, akasyanın dibine geldiğinde şekerli dürümü çoktan mideye indirmişti.

Gözlük gözündeydi.

Akasyanın geniş gövdesine tırmanır, kalın kabukların girinti ve çıkıntılarına ellerini, ayaklarını uydurarak yükselirken gözlüğü düşürmekten korkmuştu. Bu yüzden dinlene dinlene çıkmış; her çatalda, her budakta her zamankinden fazla vakit harcamıştı.

Gözlüğü takıp çıkarıyor, gözlüklü baktığı yerlere gözlüksüz, gözlüksüz baktığı yerlere gözlüklü bakıyordu.

Bir süre sonra sıkılmıştı gözlükten. Gözlüklü bakmak ile gözlüksüz bakmak arasında pek bir fark yoktu. Olmalıydı aslında. Hatta varmış bile. Baktığın zaman farklı gösteren gözlükler varmış. Misal, insanları çıplak gösteren gözlük. Ama yasakmış. Yakalanırsan doğru hapishaneyi boyluyormuşsun. Oh be, ne güzel; kızları çıplak göreceksin... Berra'yı, İnci'yi, Kadiş'i, Hatun'u... Nazlı'yı... Bir hayale doğru uzanacakken birden durmuştu. Durmasının nedeni, oturduğu dalın ucuna konan serçe değildi; aklına gelenlerdi: Ya yanlışlıkla annesine, ablasına, yengesine, öğretmenine, bakkal Recep Amca'nın karısına, daha da kötüsü erkeklere bakacak olursa...

İyi ki yasaklamışlardı bu gözlüğü.

Gözlüğünü çıkarıp uzaktaki, aşağı doğru koşturan sokağın, bahçe duvarlarının arasına sığmayan uzun kavakların ve onların arkasından parça parça görünen çatıların uzağındaki okuluna, daha doğrusu okulunun çatısıyla üst kat pencerelerine, sınıfına bakmıştı. Okulun zemin katındaki dondurulmuş hayvanlar bölümünü düşünmüştü. Göremediği, çok istediği halde göremediği, öğretmeninin, onun hastalandığı için okula gitmediği bir gün sınıfı gezdirdiği bölümü...

Daracık pencereleri vardı zemin katın. Arkadaşlarının sırtına basarak duvara tırmanmış, demir parmaklıklı dar pen-

cereden kısa bir süre bakabilmişti içeri. Karanlıktı. Bir ördeğin yarısıyla, havada uçuyormuş gibi asılı kalmış bir kuş, bir de güzel bir köpek görmüştü yarım yamalak. Bu hayvanların nasıl bu kadar canlı durduklarına, hele köpeğin güzelliğine şaşırmıştı. Tomi'ye benziyordu. Gündüzleri bağlayıp geceleri serbest bıraktıkları Tomi'ye. Serbest bırakıldığında sevincinden deliye dönen, onunla güreş tutan, paçalarını yalayan, çevresinde dört dönen, kendi dilince teşekkür eden Tomi... Onun dondurulup yüksek bir yere konularak gelen geçene gösterildiğini düşününce içi bir hoş olmuştu.

Gözlüğünü ince bir dala, tıpkı otobüs şoförlerinin ön camdaki güneşliğin teline taktıkları gibi asmıştı.

Yan sokaktan Habib ile Hükümet'in geldiklerini gördü.

Onların, akasyanın en yüksek dalındaki tahtında oturan çocuğu görmeleri mümkün değildi.

Zaten görmediler.

İşte, minareye çıkmış bağıran, sesini, aşağıda, uzakta, daha uzakta yürek hoplatan bir hızla küçülen, bir rüyanın derinliğine doğru su misali akan çatıların, pencerelerin, bacaların, ağaç tepelerinin, çöplüklerin, bahçe duvarları arasında kalmış boş arsaların, bu arsalardaki kurumuş otların, otların içinde cızırdayan böceklerin, ne aradıkları bilinmeyen tavukların, gölgelik yerlerde süne süne uyuklayan kedi ve köpeklerin üstüne düşürmek isteyen çocuk buydu. Üstelik sesini, yalnızca minarenin altında, çok çok altında kalan bu görüntülere değil, minarenin üstündeki göğe, bulutlara, bulutların gölgelerini gezdirdikleri otlarını kurutmuş tepelere ve o tepelere doğru kanat çırpan kuşlarla, o tepelerin ardından çıkıp gelebilecek bilinmedik kuşlara da duyurmak istemişti.

Habib ile Hükümet gelip akasyanın altında durdular.

Hükümet, o zamana kadar nasıl dayandığına kendisi de

şaşırmışçasına bir aceleyle sigara paketini çıkardı çorabının arasından. Birer tane aldılar. O arada Habib çakmağı çoktan yakmıştı.

"Anlatsana oğlum, n'oldu dünkü iş, tamam mı? İşin oldu mu?" diye art arda sordu Habib.

Hükümet, sağda solda, yerde gökte, kuytuda köşede, çatıda bacada, yaprakta dalda kimse var mı diye çevreyi taradı; kimseyi, akasyanın tepesindeki çocuk da dahil hiçbir canlıyı görememesine rağmen yine de sesini alçalttı:

"Yok be oğlum ne işi! Rezil olduk, rezil! Keşke yer yarılsaydı da içine girseydim..."

İkisi de akasyanın geniş gövdesine sırtlarını dayayıp yavaş yavaş çöktüler. Sigara dumanları dün gecenin izlerini akasyanın küçümen yapraklarına getirip bıraktı.

Ağacın tepesindeki çocuk dinleyeceklerini başkaları da işitecek diye korkuya kapılmış, heyecandan titremeye başlamıştı. Bir yandan da, yer yarılıp da Hükümet Abi içine düşse nasıl olurdu, diye düşünüyordu.

Hükümet, yakında askere gidecekti. Ailesi, günden güne artan pahalılıktan, döndüğünde kim bilir kaç lira olacak başlık parasından ucuz kurtulmak için gitmeden nişanlamak istemiş, o da ağzı kulaklarında kabul etmişti.

Dün akşam kız görmeye gitmiş ailesi. Baba, amca, anne, abi, yengeler, çocuklar... Hükümet ile amcasının oğlu Feridun evde yalnız kalmışlar. Canları sıkılmış tabiî. Kızı ikisi de görmemiş, tanımıyorlarmış, meraktan deli oluyorlarmış, nasılmış acaba, güzel miymiş, askere gidince onu görmeden nasıl duracakmış Hükümet, her gün mektup yazarmış artık, bak görüyor musun insan görmeden bile âşık olabiliyormuş... Derken can sıkıntısından evde duramamışlar; Feridun, "La Hikmet" demiş, –bir tek o gerçek adıyla seslenirmiş ona–, "çıkıp bira alalım, biraz kafa yaparız anasını satayım." Çarşıya inmişler, tekelci Sarhoş Kamber'den bira almış dönüyor-

larmış, bak, kalplerinde bir kötülük yokmuş, tam stadın oradan geçiyorlarken, bu köpek önlerine çıkmış; bunları görünce yatıvermiş yere, mahallenin piçleri alıştırmışlar tabiî. Lan arkadaş o an şeytan girmiş akıllarına. Eee, ne yapsınlar, almışlar köpeği gelmişler eve. Önce biraz bira içelim demişler. Bir bira, bir bira daha... Tam o sırada avlu kapısının açıldığını duymuşlar. Bir gürültü, bir şamata, önce çocuklar dalmış avluya, ardından büyükler. Bunlar ne yapacaklarını şaşırmışlar, elleri ayakları birbirine dolanmış. Hemen bira şişelerini sedirin altına saklamışlar, sonra köpeği kaptıkları gibi pencereye koşturmuşlar. Pencereyi açmışlar... açmışlar fakat pencere demirini unutmuşlar. Senin anlayacağın köpek demirlerin arasına sığmadığı için dışarı atamamışlar. Feridun demiş ki, "Mutfağa atalım." Hükümet götürüp mutfağa atmış köpeği. Kapıyı da bir güzel kapatmış. Bu arada millet doluşmuş eve. Uf, puf, şöyle yorulduk, böyle mahvolduk, ama hepsine değdi, elde ne iyi insanlar varmış, bizi fazla zora koşmazlarmış, başlık parasında anlaşırlarmış canım, kız da pek maharetliymiş maşallah... Hükümet ile Feridun'un gözleri kapıdaymış; kapının dibinde ayakta dikiliyorlarmış ikisi de. Her kafadan bir ses çıkıyormuş, herkes durumdan pek hoşnutmuş. Yengeler kendilerine verilen görevi büyük bir başarıyla yerine getirmişler gibi heyecanla anlatadursunlar, çocuklar salonun ortasında misket oynamaya başlamışlar. Başlamışlar da, misketin biri, mutfak kapısının eşiğinin altındaki delikten içeri kaçmış. Misketi kaçıran sıpa zırlamaya başlamış, misketim de misketim diye. Hükümet, "Ben sana yarın on tane alırım, yirmi tane alırım" diye kandırmaya çalışsa da, dinleyen kim! Yengesi, abisi filan, "Lan şurda laf konuşuyoruz, başlatma misketinden" dedilerse de, sıpa zırlamayı kesmemiş. Bakmışlar olacak gibi değil, yengesi gidip mutfağın kapısını açmış. Sonra da ışığı. İçeride misket aramaya başlamış. O arada kancık köpek kuyruğunu sallaya

sallaya gelip salonun ortasına yatmış. Nasıl olmuşlar o ara ikisi biliyor musun, yer gerçekten yarılsa, gönüllü olarak içine girer kaybolurlarmış. Kadınlar yaşmaklarıyla ağızlarını kapatarak bir çığlık koparmışlar.

Hükümet'in babası, "Babanızın ağzına sıçayım; biz sizin için nelerle uğraşıyoruz, siz nelerle. Tüüü sizin sıfatınıza..." demiş.

Kaçmışlar evden tabiî. Sabaha kadar dolanmışlar it ayağı yemiş gibi.

Çocuk kaçmak istemişti. Daha yükseğe çıkmak. Ya da tıpkı Tomi'nin oynarken onun üzerine gerilerek atladığı gibi aşağı atlamak, tam da üzerlerine... Keşke şu oturduğu dal kırılsa da kendiliğinden tepelerine düşse. Ya da, ya da şu gözlük hikâyesi gerçek olsa, karşısına geçip baksa Hükümet Abi'ye; gidip Feridun Abi'yi bulsa, ona da baksa; pis pis gülse ikisine de. Sonra bütün arkadaşlarını çağırıp sırayla gözlüğü vererek hepsine baktırsa; hep birlikte gülseler... Ya da birdenbire büyüse... Güçlü bir delikanlı olsa; bileklerine siyah deriden bileklik takmış olsa, yumruklarını, karateciler gibi kiremit kırarak, boksörler gibi kum torbası yumruklayarak sertleştirmiş, nasırlaştırmış olsa... Çıksa karşısına; bir şey söyleyecekmiş gibi baksa yüzüne, baksa, baksa. Hükümet çıldırsa, ne söyleyecek bu, diye. Öyle pis baksa ki Hükümet eriyip, yerdeki karınca deliklerinin içine akarak kaybolsa. Al işte, yer yarıldı, içine girdin. Sonra birden, hiç beklemediği bir anda bir tokat... Öyle bir tokat ki, öyle bir şaklama ki, duyan kuşlar uçmayı unutup havada donsa, akan sular kendi içinde boğulsa, esen yeller dallara çarpıp parçalansa, tavuklar yumurtadan kesilse, ağlayan bebekler emziklerini düşürse, kadınlar çeşmede kovaları taşırsa, marangoz Hızır Emmi çekiçle parmağını şişirse, camideki cemaat namazı şaşırsa...

Avaz avaz bağırsa...
Sesini, yer gök, herkes duysa...

İşte, un pazarındaki buğday yığınlarına konup kalkan serçelerin ürkekliğini şakırtılı kanatlarıyla toplarken kim bilir hangi uzaklıktaki neleri görebilen güvercinler, minaredeki çocuğu gördüler.

Serçeler de gördü; serçelerin havalandığı salkım söğütlerin gümüş yaprakları, onların sayesinde gümüşlenen dere, suya düşen taş, onun oluşturduğu halka, ona takılıp yön değiştiren dal, dalın koparıldığı armut ağacı ve arkadaşları, onlarla avunan tepe, onu gölgeleyen yamalı bulut, buluttan kaçıp kuşlara yakalanan gökyüzü... Hepsi gördü.

Bütün mahalle, sokak araları, bahçeler ve avlulardaki çocuklar; evlerin, uçuşan perdeli serin odalarında uyuyan, annelerinden azar işiten, duvar diplerinde, aralara sıkışmış boş arsalarda oynayan, düzlükte top koşturan bütün çocuklar gördü.

Çarşıdaki uğultuya kendilerini kaptırmış aylak aylak dolaşanlar, para sayan toptancılar, göbek kaşıyan lokantacılar, loş dükkânlarındaki top top kumaşları pat pat açıp tahta metreleriyle ölçen manifaturacılar, en az onuncu kez provaya çağırdıkları, çayla oyalayıp bir saat bekletmenin ardından işlerinin yoğunluğu nedeniyle henüz hiçbir şey yapamadıklarını söyleyerek adamı sepetledikten sonra lotolarına dönen terziler, çaya karbonat atan ocakçılar, tavla atan sinirli yaşlılar, okey oynayan öğretmenler, birbirlerine yeminle yalan söyleyenler görmediler ama.

Bir tek müezzin İsmail Hakkı Efendi görmüştü.

Önce minarenin şerefesindeki çocuğu, sonra caminin avlusuna doluşmuş, ince boyunlarını koparacakmışçasına kafalarını yukarı kaldırmış çocukları...

Evinde biraz kestirmiş, sonra kalkıp aptesini alarak öğle namazı için avlu kapısından çıkmıştı ki...

Müezzin İsmail Hakkı Efendi, içinde birdenbire büyüyüp gözlerinden taşan bir korkuyla ve avluyu dolduran çocukların uğultusunun üstünde yüzen minaredeki çocuğun bağırtısını çoktan bastırmış bir avazla, bacaklarını uğunduran bir hızla, çevresinde bir boşluk açarak, açılan boşluğu ardında savurarak, hışımla minarenin açık kapısına yöneldiğinde, cami avlusundaki bütün çocuklar ellerini yukarı açmış, Anka kuşunun gelip minaredeki çocuğu kurtarması için dua ediyorlardı.

Minareden Düşeni Herkes Hatırlar

Yetmiş yaşındaki Minareci Memmet, düşüyordu.

Aslına bakılacak olursa onun düşüşü yıllar öncesinde başlamıştı. Ama şimdi gerçekten, boşluğu delerek, maviliği yırtarak, rüzgârı aralayarak düşüyordu.

Düşüşü, Tepe Mahallesi'ndeki Mustafa Efendi Camii'nin bahçesinde gölgeye oturmuş ihtiyarların solgun gözlerinden geçip kıpırtılı sakallarını titrettikten, mezarlığın sarı topraklarında çizik çizik, oyuk oyuk açılmış yağmur izlerini, erimiş, yazıları silinmeye yüz tutmuş, kimi devrik kimi yüzü yere bakan mezar taşlarına kadar taşıdıktan sonra, kahvenin önündeki salkımsöğüdün koyu, derin gölgesinde uykulu kaşık seslerine yaslanarak boş gözlerle, önlerinden akıp geçmekte olan hayata ve hayatın yakalamak için peşinden koşturduğu zamana bakan işsizlerin donuk bakışlarından geçiyordu. Bu düşüş, apak ışığa kesmiş şehir meydanında, bitmemesi gereken zamanın nasıl olduğunu anlamadan tükendiğine şaşan çocuklarla birlikte kiralık bisikletlerin tekerlerinde yuvarlandığı ve buğday pazarındaki serçelerin kaçak kanatlarında hop inip hop kalkarak tellere konduğu gibi, caminin yapımı biteli nice zaman olduğu halde, camiyi yaptırma ve yaşatma derneği yeterli parayı toplayamadığı için ertelenen minare inşaatının iskele ayakları arasında şimdiden kendilerine yer kapmak ister gibi burayı mekân tutmuş erkenci güvercinlerin gözünden, az ilerdeki düzlükte top oynar-

ken çok susadığı için kalesini terk edip cami çeşmesine su içmeye gelmiş çocuğun kalbinin gümbürtüsünü yansıtan yüzünden de görülüyordu.

Hatta, açık bırakılmış bir pencereden tülleri hafiften ırgalayarak içeri süzülmüş masum bir rüzgârın üstü yarı açılmış bir çocuğun teninde bıraktığı ürpertiden, avluları ellerindeki çalı süpürgelerine döktükleri suları sepeleyerek ıslatan kadınların kötü bir şey olacağı içlerine doğmuş gibi iç geçirmelerinden, sardunya saksılarının dibinde, kurumuş rüyalarından döküldüğünü sandıkları kokuları arayan ninelerin yaşamıyormuş gibi donup kalmalarından, gelinlik kızların yoldan pencerelerine bakarak bir delikanlının geçtiğini gördüklerinde olduğu gibi şarkıyı yarıda keserek susup tıkanmalarından anlaşılıyordu düştüğü.

Yaramaz bir çocuk, sırf arkadaşlarına inat olsun, kendine övünç, annesine sinir olsun diye, en nihayetinde çocukluk olsun diye gökyüzüne bir taş fırlatmış da, o taş göğün en olmadık yerine değerek paramparça olmasına, pul pul, kanat kanat dökülmesine sebep olmuş gibi iniyordu gök, yere doğru akarak...

Minareci Memmet de akıyordu zamanın içine doğru. Bir yanı binlerce, milyonlarca kırılgan dala, hızla bağlı oldukları yerlerden kurtulup bilinmezliğin derinliğine uçan yaprağa dönüşürken, bir yanı un ufak olmuş su damlacıklarına özenmişçesine tekrar tekrar parçalanarak yılların yorgunluğunu biriktirmiş terlere benzemeye çalışıyor, bir yanı milyonlarca göz olmuş zamanın kalbine bakıyordu.

Bakarken de, görmemesi gereken her şeyi –üstüne vazifeymişçesine– gördüğü gibi, o güne dek dikkat etmediği, ayrımsamadığı ne varsa onları da görüyordu.

Uzakta, koruluğa giden toprak yoldaki ayak izlerini, koruluğa gitmiş ve oradan gelmiş izleri ayrı ayrı, bulutların yere düşmüş gölgelerini, o gölgeye sevinen ve aldatıcı bir serinliğin içinde sarhoş olmuş boynu bükük otları da...

Nasılsa bunun son olduğunu bilerek sesleri bile, kıpırtıları bile, yaprağa benzeyen savrulmaları, kuşa benzeyen uçmaları, çocuğa benzeyen koşmaları görebildiğini söylüyordu kendine.

Her ne kadar, yağmur önceleri, çorak toprağı loğlanarak gevşekliği giderilmeye, çatlakları kapatılmaya çalışılsa da artık söz dinlemeyip her yağmurda akarak içindekileri canından bezdiren damı kapatmak için herkes gibi çatı yaptırmaya karar veren ev sahibinin, bulup buluşturup kereste ve kiremit aldıktan sonra tuttuğu uzun burunlu, sinirden kurumuş bir ustayla, ustanın bulduğu –muhtemeldir ki fukara bir komşunun okumakta gözü olmadığı için etiyle kemiğiyle emanet edilen çocuğudur– kavruk çırağın çatı inşaatında çalıştıklarını görüyordu. Solgun, yağlı kasketi yana kaymış, sağ kulağının ardında bir kurşunkalem, sol kulağında, karısının namahreme karşı yemenisiyle ağzını örterek dam başına kadar tepsi içinde getirdiği çayı bardaklara dolduran ev sahibinin az önce verdiği sigara, elinde keser, ağzında da kendi paketinden yaktığı sigarayla fosurdayan usta, hem yarın ortalıktan toz olmasından, ne yarını, az sonra, tuvalete gidiyorum diye gidip sırra kadem basmasından korkmadığı çırağa çivileri zamanında vermediği için bağırıyor, hem zaten demsiz olan çayı bir de iyice açık dolduran ev sahibine içinden küfrediyor, hem .mına koduğu testereyi nereye bıraktığını düşünüyor hem de aşağı yoldan gelip geçerken çatının nasıl yapıldığına, kaça yapıldığına, kim tarafından yapıldığına bakan mahalleliye huysuz şimşekler gönderiyordu. Bir yandan da Minareci Memmet'e, "Düş, avradını kestiğimin dürzüsü, düş! Bu iş güç arasında gelip seni kurtaracağım değil mi?" diyordu. "Ben şu çatıdan düşsem, gelip beni kurtarırsın sanki!" Minareci Memmet en çok buna şaşıyordu. Karşı yamaçtaki evin çatısını yapan adamın içtiği sigaraya, çaya kadar her şeyi görüyor, içinden geçenleri okuyor, göz göze geliyordu hatta.

Minareci Memmet, ömrü boyunca hep ölümü düşünerek yükseltmişti minareleri. Kendi etrafına ördüğü taşlarla basamak basamak yükselirken her türlü korkudan uzaktı yine de. Ölümü anlatan bir iş yapıyor olmanın ve ölümü anlamlı kılmanın görüntüsünü taş taş yükseltmenin gururuyla ölümden uzaktı. Tepesinden gelip geçen bulutların, yakınlardaki bir bahçeden göz kırpar gibi yapraklarını ırgalayan yüksek ağaçların, kimselerin göremediği derelerin, tepe üstlerinin, ille de varlığını hep duyuran, mesleğe ilk başladığı zamandan beri dostluğunu vazgeçilmez kılan, sohbetine doyamadığı biricik arkadaşı rüzgârın ağlayacağı günlere de uzaktı.

Bütün bunların, kızlarının nasıl olduğunu bilmeden bir gün ansızın büyüyüp kocaya gittikleri, oğlanların birbiri ardından askerlikten sonra evlerini ayırıp şehre taşındıkları, kârısının, hele karısının daha yaşlanmadan, daha bir gün yüzü görmeden ölüp gidiverdiği zamanların yanı sıra, artık yaşlandığı gerekçesiyle kendisine iş verilmeyeceği, kapısının çalınmayacağı günlere de uzaktı.

Oysa, uzak diye bir şey olmadığını, üst üste koyduğu her taşla yerden biraz daha uzaklaşsa da anlamıştı; bir yandan gözlerinin önünde açılan yerler çoğalırken bir yandan da uzağın daha da uzağı olduğunu görmüştü. Herkes kendi uzağını kendi içinde taşıyordu, neyin, ne kadar uzak olduğunu bilmeden. Her yıl, bir sonraki baharı görüp göremeyeceğini düşünen insan için uzak yoktu oysa. Kim bilir kaç yıldır bu gördüğü baharın son olduğunu düşünmüştü Minareci Memmet; eriklerin, kayısıların, elmaların son çıldırışı olduğunu, kırmızıların, pembelerin, beyazların son parıldayışları, kokuşları... Ağaçlar yaprağa durmadan biraz daha içime çekeyim bunları diye bağ yollarına, tarla kıyılarına, su kenarlarına, bahçe içlerine atardı kendini. Bir de bakardı ki, çiçekler yerlerini yapraklara bırakmış, uzak sanılan yaz gelmiş, sonra güz, yapraklar da gitmiş, dallar kalmış, kar birikmiş dar penceresinin

çerçevesine, eski zamanlardan beri biriken sessiz bir loşlukta Kuran okurken arada bir kafasını kaldırıp camdan dışarı çevirdiğinde gözlerini, uzak diye bir şey kalmamış.

Minareci Memmet düşerken, aşağıdan kendisine bakan kendisini, kendi çocukluğunu da görüyordu. Bağdan yeni dönmüştü; ellerinde üzümlerin tozlu şırası salkım salkım kuruyup kalmış, yüzünde asma yapraklarının sıcaktan gevşemiş gölgeleri, gözlerinde sese dönüşememiş bir çığlık. Bu çığlık kendince bir biçime girdiği için göze görünüyor, ter olup yüzde birikiyor, korku olup yürekte çırpınıyor, yumru olup boğazda düğümleniyor, düş olup geçmişe uzanıyordu.

Uzandığı yerde, anasının, gelin sandığının dibinde sakladığı elmaların kokusu gün ışığının peşine takılmış gidiyor, Kuran kursunda, Kulya'yı okurken "la agbudü ma tagbudü"ye gelince kendilerini tutamayıp güldükleri için hocadan azar işiten çocukların yüzünde yeniden kızardıktan sonra henüz minareci olmamış Memmet'i sinirli, kuru, kupkuru bir çatı ustasının yanında çıraklık yaparken yakalıyordu. Sonra anası, onun ardından, nasılsa ben ondan önce ölürüm diye kendini avuturken şaka yapar gibi karısı öldükten sonra, gelin sandığının dibinde elmalar, kayısı ve erik kuruları saklıyordu çocukluğunu geri çağırırcasına aynı kokuyu duymak için. Yıkanmamış çarşafların soğuk sertliğinde geceleri uzatıyordu; köy imamının arkasında bir safi bile tamamlayamayan az sayıdaki cemaatle birlikte yatsıyı bekliyor, kapalı havalarda, kara bulutların dünyayı daraltıp evlerin burnunun dibine kadar geldiği vakitlerde henüz ikindi bile olmadan yatıp gecenin orta yerinde uyandığında, evin küskün odalarında, köşe bucak, anasından, babasından, çocuklarından, karısından eşyalara, duvarlara bulaşmış sesler, gelip geçmiş günlerden kırıntılar, döküntüler arıyor, kurumuş çimento lekeleriyle kaplı su terazisi, şakül, mala, metre gibi ustalık aletlerinin uzunca süredir içinde uyuduğu, 'dükkân'ını, ocağın kö-

şesindeki heybesini sırtlamış da yola düşmüş görüyordu kendini. Yetmiş yaşında iş bulmuş bir ustanın ustalığıyla yürüyordu yemyeşil tarlalar arasındaki sarı topraklı yollarda...

Köyü, şu tepenin, tam zirvesinde, içinde kimin yattığını, oraya nereden, niçin geldiğini, niye oraya gömüldüğünü kimsenin bilmediği bir türbe bulunan tepenin arkasındaydı. Minareyi biraz daha yükseltirse görecekti köyünü. Köyünün rüzgârını, eğri sokaklarında, kerpiç duvarlarında, toprak damlarında kıpraşan kavak yapraklarını, yaprakların arasında koşturan, dallara takılıp yuvarlanan çocukluğunu, tarlalardaki ekinlerle birlikte boy atan gençliğini, ekinlerle birlikte sağa sola yatan, ekinlerle birlikte biçilip kurutulan, ortadan kaldırılan gençliğini görecekti.

Köyünü görebilirse mezarlığı da görürdü; babasının, anasının, karısının mezarlarını. Kendi mezar yerini seçerdi bu arada. Nasıl olsa düşüyordu, bunun sonu ölüm değil miydi?

Düşüşünün son anında, son zaman parçasında artık kurtulamayacağını biliyordu. Bir uyuşukluğun koynunda her şeyi silmek, acı duymamak istiyordu, ama bunun mümkün olmadığını da biliyordu. Ölümden bile zor olan buydu işte. Ölmek düşüncesi. Ölüyor olmak. Şimdi. Hemen...

Yere düştüğünde bedeni parçalanacaktı hiç kuşkusuz. Kolu, bacağı kopup bir yerlere savrulur muydu, yoksa kemikleri un ufak, etleri pestil gibi, olduğu yerde, içi boşalmış bir çuvalmışçasına sönüp gider miydi? Bağırır mıydı düştüğü anda? Bedeninin toprağa çakıldığı o kısacık zaman parçasında? İçinde biriken çığlık ciğerlerini de patlatıp boğazından boşalır mıydı? Kanı toprağa karışırdı mutlaka. Cesedini kaldırdıklarında orayı yıkayacaklardı muhtemelen, ama kimsenin görmediği, süpürgelerden de kaçmış, çevreye saçılmış et, deri, kemik parçacıkları olacaktı belki, bir süre sonra toprağa, toprağın üzerindeki otlara, yapraklara, karıncalara, böceklere, mini minnacık taş parçacıklarına benzeyecekti. Onlara ben-

zerken kendisi olmaktan çıkacaktı bir bakıma. Çığlığı da, kendi çevresine ördüğü bir adımlık, başka kimseye yer olmayan dünyasında içine attığı sesi de, yalnızlığı, yorgunluğu da yok olup gidecekti.

Minareyi biraz daha yükseltseydi rüzgâr biraz daha artardı, gök biraz daha artardı, görebildiği yerler biraz daha artardı; sallantı biraz daha, baş dönmesi, yürek çarpıntısı, yorgunluk... biraz daha...

Gökle gök arasında, şerefeyle yer arasında, hayalle gerçek arasında...

Minareci Memmet, bunun son işi olduğunu biliyordu; unutulduğunu ve bundan sonra hatırlanmayacağını da.

Şerefede durmuş, aşağıda akıp giden hayatı seyrediyordu.

İmpala'nın Püskülü

İmpala, yaylanarak gelip bahçe çitlerinin önünde, ezdiği otlara kırmızı, önündeki ağaçlara da gecenin bu vaktinde görüp görecekleri en çalımlı ışığı düşürdüğünde biz türkülerin sonuna gelmiştik.

Bütün niyetimiz geçip giden çocukluğumuza ve boşa harcanan gençliğimize ağlamaktı.

Eşref'le kahvede buluşup bir iki oyun seyretmiş sonra sevdiği kızın mahallesine doğru belediyenin yeni yaptırdığı parke taşlı yolları, sokak aralarını denetliyormuş gibi, yani belediyenin ya da daha üst bir makamın görevlendirdiği iki önemli şahsiyet, işleri başlarından aşkın iki görevli gibi ama yine de gizleyemediğimiz, üzerimizden atamadığımız acemi bakışlarla ve bir türlü düzeltemediğimiz başıboş adımlarla dolaşmaya çıkmıştık. Ve tabiî ki çok çalışan, işi başından aşkın herkes gibi sigaranın birini yakıp birini söndürüyorduk. Eşrefle, tanıdığımız bütün pencerelerin perdelerinin arkasını görmeye, göremesek bile hayal etmeye çalışırken bir yandan da mahallenin ana caddesi diyebileceğimiz, arabaların geçtiği tek yoldan, işinden evine, evinden işine gidip gelenlerle camiye gidip gelen yaşlılar dışında bizim gibi önemli işler peşinde olanların çetelesini tutan perde arkası kızlarının bizi bir günde bir gün sigarasız görüp görmediklerini düşünüyordum.

İşimizi daha önemliymiş gibi göstermeye çalışarak ve her türlü kavga, azar, hakaret, laf duyma gibi başımıza gelmesini

kesinlikle istemediğimiz ama geldiğinde de delikanlılığımızı cümle âleme göstermekten çekinmeyeceğimiz bütün sevimsizlikleri göze alarak fazladan iki tur attığımız halde Eşrefinki'ni görememiştik. Görseydik, Eşrefin omuzları ve başı iyice dikleşir, kolları çöplükte eşinen horozları kıskandıracak bir kurumla aralanır, sigara içişi değişirdi. Ve önüne gelene sigara ikram ederdi gün boyunca. Eşref bir kez bile konuşmamıştı yengemizle ama geçen günkü o bakışı var ya, o yeterdi dinime imanıma; görmemiş miydim yoksa? Görmüşümdür kesin.

Görmemiştim kesin.

Günlük turlarımızın sonunda kızı göremeyince içimiz sıkıntılı, canımız burnumuzda Gürsel'in dükkâna gittik. Babası camideymiş. O da tavandan sarkan pantolon, takım elbise ve eteklerin altında ve kazakların, gömleklerin, çorapların, daha bir dolu çul çaputun renk kalabalığının arkasında loş loş oturuyordu. Bizi görünce kurtarıcılarına kavuşmuş bir mahkûmun sevincini bulup çıkarmıştı bir yerlerden. Bizim karnımız açtır şimdi diye, aç karnına çay gitmez, içimiz kıyılır diye Ahmet'i kıymalı pide yaptırmaya gönderdi. Abisinin sözlerini anında yerine getirmeyi iyi bir esnaf olmanın ilk kuralı sayan Ahmet, istiyorsa kendisine de kıymalı pide yaptırabileceğini duyunca arkasından birisi kovalıyormuş gibi kayboldu gözden.

Ali Rıza Amca, çaylarımızı içtikten sonra zaten akşama şunun şurasında bir şey kalmadığını, dükkânı Ahmet'le kapatabileceklerini, biz gençlerin kendimize göre işlerimizin olabileceğini söyleyerek bıraktı Gürsel'i. Gürsel, Ali Rıza Amca camiden dönmeden önce kasadan para almayı unuttuğu, bizde de zaten bir iki bira parasından başka metelik olmadığı için en ucuz bira burada diye gelmiştik Esenler Çay Bahçesi'ne. Burası şehre tepeden bakan, uzak, sapa bir yerdi ve bu yüzden fazla kalabalık olmazdı. Seyit Abi, namıdiğer Tarzan, dolabın dibindeki soğuk şişelerden seçip getiriyordu.

Bir süre sonra en kral, en kıyak abi olmuştu Tarzan Abi; "Sonra verirsiniz gençler, kafanıza göre için" demişti. Garsonlar arasında bir eşi daha yoktu Tarzan Abimizin. Ne de olsa görmüş geçirmiş adamdı. Yıllar önce, gençliğinde İstanbul ondan sorulurmuş. Filmlerde oynamış figüran olarak. Tam üç filmde. Erol Taş'ın adamlarından biriymiş. Uzun, kara kuru, saçları yarı dökük, suratı içine çökmüş, tipsiz bir adam. Tam kalleş rollerinin adamı. Ancak, oynadığı filmler gelmemiş buraya, bir tanesi hariç. Eşref izlemiş onu. "Bekçi rolündeydi, çok güzel oynuyordu" diyordu. Tabiî o zaman gençlik zamanı. Zor tanımış.

Aşağıda şehrin ışıkları tek tek yandıkça bizim içimiz kararıyordu.

Tarzan Abi de gelip masamıza oturmuştu.

Eşref, hâlâ, gün boyu adımladığımız sokakların kaldırım taşlarında kalan izlerimizin peşinde sürükleniyordu, öyle ki, kızın yüzünü uzaktan da olsa görebilmeyi umut eden düşlerinin tozunda bulanıklaşarak biranın kabarcıklarında pıt pıt söndüğü apaçık görülüyordu. Bense, köprünün yanındaki yorgancı Rahmi'nin dükkânında, yerden yarım metrelik tahta yükseltide, yorganları aralayarak açtığım boşlukta, bir yandan yorgan köpüyen Rahmi'nin gevezeliğini sineye çekiyor, bir yandan da karşıdaki iki katlı kâgir evin üst pencerelerinden geçecek Eşref'in amca kızının gölgesini bekliyordum; yanımda Eşref olduğu için bugün gidemediğim yorgancı Rahmi'nin dükkânında, aynı yerimde; gözlerim kirli camlara yapışmış...

Gürsel aynı lafı yüz kere tekrarlıyor, artistlik günlerini anlatması için Tarzan Abi'ye bulaştıkça bulaşıyordu. Adamcağız yaşamadığı ama belli bir süre sonra, sanki gerçekten yaşamış gibi artık kendisinin de inandığı bu yalanın neresini, ne şekilde anlatacağının sıkıntısıyla, bizden başka müşteri olmadığı halde gidip masaları dolaşıyor, sandalyeleri çekip tekrar aynı

yerlerine koyarak hem meşgul görünmeye hem de sıkıntısını gecenin değişik yerlerine dağıtmaya çalışıyordu.

Tellere tutunmuş çıplak ampuller bahçedeki yalnızlığı koyultuyor, hoparlörlerinden biri patlamış teybin sesi, boşa harcanan gençliğimize ağlama isteğini kemanlarla birlikte titretiyordu:

Ne saray ister ne taç
Bu gönül sana muhtaç
Ben hastayım sen ilaç
Sensiz olmuyor işte

Salih o sırada geldi.

"Nerdesiniz lan ibneler, sabahtan beri sizi arıyorum" dedi.

Masadaki boş şişeleri, kabarcıklanan bira bardaklarını, soğumuş, salçaya bulanmış patates kızartmasını gördü.

"Ooo, siz yolu yarılamışsınız..."

"Sanki bize saz mı çalacaksın? Niye arıyorsun ki bizi!" dedi Eşref.

"Çalmayan adidir" deyip gitti Salih; yarım saat sonra elinde bağlamasıyla geri döndü.

İçimizden bir tek o öğrenebildi saz çalmasını. O çaldıkça biz birer kütüğü andıran parmaklarımıza bulduk suçu.

Salih'e "Çal" diyorduk, "hani eski bir türkü vardı ya, neydi adı?"

"Hangisi?"

"Hani bir kere ağlamıştım ya ben ona..."

Bulmaya çalışıyorduk.

Tarzan Abi, kim bilir kaçıncı biraları açıyordu ve kaçıncı patates kızartmasını getiriyordu.

İmpala yaylanarak gelip farlarıyla gözlerimizi aldığında türkülerin sonunu getirmiş, oynak havalara geçmiştik.

Dut ağacı dut verir
Yaprağını kıt verir
Oğlan büyük kız küçük
Sarıldıkça tat verir

Evlerin ışıkları sönmüş, şehir uykuya yatmıştı.

İmpala farlarını söndürünce, biraz önce nereye saklanacağını şaşıran karanlık şimdi ani bir hücumla arabayı yutmuştu. Ağaçlar ve kırmızıya boyanmış otlar kaybolmuştu.

Haldun Abi'nin İmpalası durağın en havalı arabasıydı. Haldun Abi de durağın en havalı şoförü. Limonla ıslatılıp arkaya taranmış saçlar, yumurta topuk, topuğuna basılan ayakkabılar, elde tespih, dilde küfür ve sürekli tüten sigara. Genelevde dostu var Haldun Abi'nin. Kimseyi umursamaz, hep yüksek sesle konuşur. Herkese, her dediğini yaptırır bir havası var. Adamın gözünün içine içine bakar konuşurken, ne söyleyeceğini unutursun, söyleyeceklerinin çoğundan vazgeçersin. Arabasına onun kadar yakışan bir adam daha yoktur. Beyaz bir gemi gibidir İmpala. Ön ve arka camlarında el işi püsküller vardır. Çamurlukların altında tozluklar. Araba kasislerden geçerken yaylandı mı tozluklar yeri süpürür.

Arabaları şoförleriyle karşılaştırma huyumuz vardır Eşrefle. Tipsiz adamları güzel arabalara hiç yakıştıramayız mesela. "Ulan adamın tipine bak, bindiği arabaya bak" deriz; hani karısı güzel kendi çirkin adamlara ya da çirkin karıya düşmüş yakışıklı adamlara dediğimiz gibi. Haldun Abi öyle değildi işte. Bindiği arabaya çok yakışıyordu, arabası da ona...

İmpala'nın yaylanması durduktan nice sonra kapı açıldı, Haldun Abi indi. Bir daha yaylandı koca otomobil. Hesap sormaya gelmiş gibi, bıçkın, çakal bir yürüyüşü vardı. Esenler Çay Bahçesi'ne yaklaşan farları gördüğümüzden beri sazı da sözü de kesmiştik, Haldun Abi'yi izliyorduk.

Çitleri geçip masaların arasından dolaşarak yanımıza geldi. Salih'le benim fazla samimiyetimiz yoktu Haldun Abi'yle, ama Gürsel'le araları iyiydi. Gürsel, geneleve gideceği zaman onun arabasına binerdi. Biz onun kadar sık gidemiyorduk, ama bir iki kez biz de binmiştik Haldun Abi'nin direksiyonuna yan oturduğu ve limonlu saçlarının, arasında "Ömür biter yol bitmez" yazılı püsküllere değdiği İmpala'ya. Dostu yapmış bu püskülleri.

"Bu zamanınız hayırlı olsun gençler..." dediğinde ses tonundan ve söyleyiş biçiminden emir ve komutayı çoktan ele aldığını anlamış ve baştan kabul etmiştik.

O sırada İmpala'nın kapısı açıldı, araç şöyle bir sallandı, içinden bir adam çıktı. Adam kapının üst kısmından iki eliyle tutmuş, çevreyi süzüyor, nerede olduğunu anlamaya çalışıyordu.

Haldun Abi dönüp bakmadı bile. Hepimiz ayaktaydık. Buyur ettik. Bizim yerimize oturmadı, yandaki masadan bir sandalye çekti, çevik bir hareketle döndürüp getirdi, sırtı arabasına, yönü şehre gelecek biçimde yerleştirdi.

"Abi ne içersin?"

Soruyu soran Gürsel'di.

"Ya, gençler, ben sağda solda bayağı rakılandım, üstüne bir cila iyi gider" dedi masadaki bira bardaklarına bakarak.

"Yanında çerez de getir Tarzan Abi, sana zahmet." İki elinin baş ve işaret parmaklarını karşılıklı birleştirerek tabak işareti yapıyordu Gürsel.

Tarzan Abi, dünyanın en anlayışlı abisi olarak, daha söylenmeden ne getireceğini tabiî ki anlamıştı; başıyla, anlayışını resim olarak da çizdi.

"Kaça gidiyorsunuz?"

Parmağında şövalye yüzük. Kılların arasında.

"Üçe gidiyoruz."

"Bitirince ne olacaksınız?"

"Bilmiyoruz. İmtihan varmış. Üniversite için. Kazansak bile bizi kim gönderecek İstanbullara, Ankaralara."

Cevaplayan kimdi, Eşref miydi, ben miydim, belli değildi; bazen aynı anda ikimiz birden konuşuyor, ikimiz birden susuyor, Haldun Abi'nin çatık kaşlarının altında kalıyorduk.

Haldun Abi, ortaokuldan terkmiş. Eşşek kadar adammış ortaokula gittiğinde. Sakalları filan çıkıyormuş, geneleve gidiyormuş, bayan hocaların bacaklarına bakmalar filan. Neyse uzatmayalım, bir kıza âşık olmuş; onun için gidiyormuş okula. Yoksa okumakta gözü olduğundan değil. Kızın derdinden içkiye düşmüş. Zaten okulda kızın yüzünden marizlemediği adam kalmamış, sabıkası kabarık, okula sarhoş gelmeler filan. Bir gün sen tut, okulun bahçesinde çilingir sofrasını kur. Hem de kiminle; hani şu bizim kahveci Haydar var ya, onunla. O da bir kıza yanık, burnunda dumanıyla geziyor. Hiç unutmaz, bir bahar günü. Ağaçlar çiçek açmış, otlar yeşermiş. Bir gazete sermişler okulun bahçesinde çimlerin üzerine. Çay bardaklarına rakıları doldurmuşlar, ekmek, peynir, nevaleler hazır. Çocuklar toplanmış bunların başına. Aralarında bizim yavru yok. Bütün tören onun için ama gâvurun kızını koydunsa bul. Kızlar pencerelere üşüşmüş, belki onların arasındadır, belki değil kesin oradadır ama görmek ne mümkün o kalabalıkta. Uzatmayalım, derken müdür yardımcısı, bir iki hoca, hademeler olaya müdahale etmişler tabiî. "Toplayın tasınızı tarağınızı defolun!" demişler. "O kadar kolay değil hoca, ağır ol bakalım" demiş bizimkiler. Bunları kolay lokma zannetmişler akılları sıra. Ama bir dur, bunlarda vaziyet nasıl biliyor musun; yere bağdaş kurup oturmuşlar, ceketler omuzda, düştü düşecek; ağızlarda sigaralar, sofra malum. Hocalar tırsmış tabiî. "Oğlum çekin gidin, bizim başımızı belaya sokmayın" demişler. Bizimkiler bu numaraları yemezler yemesine de, hocaların da bir itibarı var okula

karşı, onları da madara etmemek lazım haliyle. Bir de müdür yardımcısının, neydi adamın adı, geçmiş gün, unutmuş işte, neyse, onun çok kıyağını görmüşler zamanında, bunları çok idare etmiş. E, ne de olsa bir hatırı var adamın, fazla üstüne gitmemişler. Bunlar tam kalkıyorlarken ağa, okul müdürü kalabalığı yara yara koşturup gelmiş.

"Tarzancığım laf dinleyeceğine biramızı tazele canım benim. Dilimiz damağımız kurudu."

"Abiminkini de tazele" dedi Gürsel adamı kastederek.

Adam geldiğinden beri, öyle, hiç konuşmadan ve hiçbir şey anlatmayan hikâyesiz yüzünü hiç değiştirmeden, getirilen biraları ve ardı arkası kesilmeyen sigaraları içtiğini görmesek yaşadığını kanıtlayacak hiçbir canlılık kıpırtısı göstermeden oturuyordu.

"Ne diyorduk? Müdür efendi bir hışımla geldi ya, sandı ki biz etme ağam, etme paşam diyeceğiz. Yer mi abisi, serde delikanlılık var. 'Ne o ağa, bir durum mu var?' dedik. Seninki, başladı asarım, keserim, süründürürüm, yok efendim, dünyayı başınıza dar ederim, kolunuzu bacağınızı kırarım, felan fıstık... O arada ben adamın üstüne yürümüşüm ağa, ceket omzumdan düşmüş, yakayı paçayı dağıtmışım. Yaşıyorsa Allah selamet versin, öldüyse Allah rahmet eylesin, müdür yardımcısı, neydi ya adamın adı, iyi adamdı Allah için; o, araya girdi, bizi bahçeden çıkardı. 'Büyüklere el kaldırmak delikanlılığa yakışmaz Halduncuğum' dedi."

"Halduncuğum..."

Kendisini arabanın kapısından söküp de Esenler Çay Bahçesi'nin, gün boyu yandaki toprak yoldan gelip geçen araçların yolladığı tozu sırtında taşıyan sıska çitlerine, gündüzün sıcağını üstünden atmak istercesine hafiften kıpırdanan ağaçlarına, masaların üzerine kapanmış tahta sandalyelerine sallantılı selamlar vererek gelip Salih'in yanına oturduğundan beri, ağzını ilk kez açmıştı konuşmak için.

Salih sazı kucağına yatırmış, bir emir gelirse görevini yapmakta geç kalmamak için tetikte bekliyor, adama boş gözlerle bakıyordu.

Adamın nereye baktığı ise belli değildi. Gözleri de kendisine ait değildi sanki. Sanırsınız, birisinden ödünç almış da o ifadesiz suratın ortasına oturtmuş; birbirlerine yabancı, üstelik tanışmak da istemiyorlar, her biri kendi âleminde. Saatlerce düşündükten sonra Haldun Abi'nin adını hatırlamış ve konuşma zamanının geldiğine karar vermiş gibiydi. Ancak bir kelime daha ederse dengesi bozulacak, oturduğu sandalyeden düşecekmişçesine sallantıdaydı.

Haldun Abi aldırmadı adama.

Müdür yardımcısı büyüklüğünü göstermiş, olayı polise intikal ettirmemiş. Gerçi ettirse kaç yazarmış? O ayrı. İşte böylece okuldan siktirnameyi almışlar abicim. Ama bak Allah var, daha sonra okul müdürünü bir yerde görmüş, eline varmış, 'Ver hocam elini öpeyim, terbiyesizlik ettik, gençliğimize ver' demiş.

Çayı ben demliyorum piknik tüpün üzerindeki yamuk, kirli demlikte. Sararmış bardakları sudan geçirip ters koyuyorum gazetenin üzerine. Hemen ıslanıyor gazete, ıslaklık dalga dalga yayılıyor. Çayın buharıyla Rahmi'nin ve benim ağzımdan çıkan sigara dumanları duvarda asılı yorganların kıvrımları arasında kayboluyor. Ama Rahmi'nin suratında kaybolmayan bir gülümseme. Neden vara yoğa güler bu çocuk? Beni sinir etmek için mi? İşine baksa ya... Ne o durup durup bana bakmalar, sırıtmalar! Anladı, kesin anladı. Eskiden bu kadar sık uğramazken, şimdi her gün, her gün... Sorsa, anlatacağım. Sormuyor ki, ben ne yapayım... Bak oğlum, durum böyle böyle, kıza kesiğim, var mı diyeceğin... Tanıyordur ibne. Karı kısmı değil mi, mutlaka gelip gidiyorlardır yorgancıya. Rahmi'nin hiç erkek müşterisi yok ki; işi gücü kadınlarla. Kadınlar Rahmi'yi kendilerinden biriymiş gibi görüyorlar, öyle

rahatlar bunun yanında. Dükkâna bir girdiler mi bir daha çıkmak bilmiyorlar. Yok o renk olmasın, şu olsun; o desen güzel değil, şununla şunu karıştırsan nasıl olur; filan yerde ben bir yorgan görmüştüm, ayy çok güzeldi, onun gibi olsa... Rahmi mest tabiî. Bir kırılmalar, bir incelmeler, sanırsın bu onlardan da karı. Suratında, o, ben her şeyi biliyorum, sizi çok iyi anlıyorum, her derdin devası bende, siz doğru adrestesiniz, en pahalı modeli size en ucuza yaparım yabancı değilsiniz ya, birazdan her şeyi halledeceğim diyen ünlü sırıtma.

Şu, Haldun Abi'yle gelen adam da aynı Rahmi gibi sırıtıyor ama bununki bilinçsiz bir sırıtma. Neye sırıttığını bilmediği gibi sırıttığının bile farkında değildir eminim. Bana bakıyor, görmeden.

Başak modeli, deniz dalgası, çavuş, asma yaprağı modelleri, gül modeli. Düğünler başlayınca sonbaharda, geceyarılarına kadar çalışır Rahmi. Ona da gevezelik edecek adam lazım. Bizden iyi avare adamı nereden bulacak... Maviler, turuncular, sarılar. Hele o sarılar. Başaklar var üzerinde, yaz sonu yeline tutulmuş ekinler gibi, ılık bir esinti bir o yana bir bu yana ırgalanıyor adeta.

"Halduncuğum..."

Bu kez bakıyor Haldun Abi, adamın ne diyeceğini hiç de merak etmeyen bir bakışla bakıyor, bir an önce ne diyeceksen de, sokturma bir tarafına gibi –her nasılsa efendiliği elden bırakmayı şimdilik düşünmediği için yuttuğu– sözcükleri gözlerine yükleyerek...

"Delikanlılığa yakışmaz..."

Haldun Abi ağzına götürdüğü bardağın içinden bakıyordu bu kez. Adama yine karşılık vermedi, tabakta kalan son birkaç leblebiyi attı ağzına.

Eşrefin kafası iyi olmuştu, adamın sözlerini, her şeyi yalayıp yutmuş, olgunluğun doruğunda bir üstadın onaylayıcı baş ve göz hareketiyle destekliyordu.

Gece uzayıp gitti, ağlama isteğimizi, üzerini örttüğümüz öfkelerimizi, kabına sığmayan korkularımızı, biz susunca fısıldamaya başlayan gece yeline yükledik kısa bir süre.

Tuvaletteki, sırı dökülmüş, uykusuz aynadan kızarmış gözlerimi kaçırarak yüzümdeki sonu gelmez suskunluğumu yıkarken yeniden havasını bulmaya uğraşan Salih'in sesini de çarpıyordum yüzüme.

Düğününde ağladım
Seyrettim bir kenardan

Biz, bizimkilerin, düğünlerinde bizim için gözyaşı dökmelerini acı, gizlenmiş gözyaşları ve kadere isyan eden yutkunmalarla izlerken, Haldun Abi, karnımız acıktı diye Tarzan Abi'yi menemen yapması için mutfağa göndermişti.

Şehir uykuyu yarılamıştı. Bıkkın sokak lambaları ve anayolu boydan boya çizen parlak sarı ışıklar gece bekçiliğine devam ediyor, uykusu gelen son evler de tek tek gözlerini kapatıyordu.

Adam da birazdan gözlerini kapatacak gibiydi.

Mutfak tarafından gelen kokular karnımızı iyice acıktırmıştı.

Tarzan Abi sofrayı kaşla göz arasında hazırlayıvermişti. Kararmış, yamru yümru tavayı masanın ortasına koydu, bayatlamış ekmekleri eliyle böldü, "Hadi buyurun" dedi.

Adam, yalnızca kendisine söylenmiş gibi, içine kaymakta olduğu uykunun kıyısından sıyrılıp önündeki ekmeği kaptı; yumruk kadar bir lokmayı menemenin ortasına daldırdı.

"Kıtlıktan mı çıktın lan, yavaş ye biraz!" diye çıkıştı Haldun Abi.

Hepimiz aynı anda Haldun Abi'ye baktık. Avurdu dolu dolu, boş verin işareti yaptı.

Haldun Abi'nin sözleri adamın hızını kesmeye yetmemişti. Hem yiyor hem de konuşacakmış gibi yüzümüze bakıyor-

du. Ama izin çıkmadığı için konuşmaması gerektiğini biliyordu sanki. Kalan son ekmek parçasıyla tavayı evire çevire sıyırdığında biz de son sigaralarımızı yakmış, gözümüzü yola dikmiştik.

"Ben sizi bırakırım" dedi Haldun Abi.

"Halduncuğum..."

"Tamam ulan uzatma, seni de bırakırız, burada koyup gidecek değiliz ya..."

Tarzan Abi ışıkları söndürünce terk edilmiş bir gecenin içinde karanlık gölgelere döndük birden. Karanlık otları çiğneyip serinlemiş ağaçlara sürtünerek bizi bekleyen İmpala'ya doğru yürüdük.

Öne Eşrefle adam oturdu; Gürsel, Salih, Tarzan Abi ve ben arkaya oturduk. Salih'in sazını misafirlikte uyumuş bir çocuk gibi kucağımıza yatırdık. Haldun Abi arabayı çalıştırıp farları açınca hepimizin çok sevdiği bir dünya çizildi karşımızda. Taptaze, tozlanmamış, yıpranmamış bir dünya, uykudan uyandırılmış gibi gözlerini ovuşturdu.

Aşağı doğru inerken buralardan ilk kez geçiyor gibiydik.

"Ömür biter yol bitmez" yazısını çevreleyen püsküller öyle güzel sallanıyordu ki...

Adam, sızmakla uyanık kalmak arasında gidip geldiği ve Esenler Çay Bahçesi'ne İmpala'dan inerek adım attığı andan beri bizi merakta bırakan dünyasına Eşrefi de alıp götürmek istercesine ona yapışmış gibiydi.

Karanlık camlarda, birbirine girmiş, bulanık, Haldun Abi'ye ya da adama sorulacak tek soruyu soramamış olmaktan yorgun, sarhoş yansılarımız...

"Halduncuğum..."

Yan oturan Haldun Abi adama bakmadan:

"Gene ne var lan!" dedi.

Adamın dili ağzında iyice şişmiş olmalı ki zor konuşuyordu:

"Bu püsküllerı kim yaptı, yenge mi?"

Ani bir frenle durduk. İmpala bir süre gemi gibi yaylandı. Dışarıdaki karanlık yerinden oynadı, biz de yerimizden oynayıp ön koltuklara yapışıp geri ayrılırken sarhoşluğumuzu görünmez bir yerlere sakladık.

Adamın yüzünü görebilmek için öne eğildiğinden saçlarına püskül takılan Haldun Abi, aslında daha fazlasını yapabilecekken şimdilik affediyormuşçasına dişlerini sıkarak son noktayı koydu:

"İn lan aşağı! Senden iyi püskül mü olur dingil!"

Adam hiç ses çıkarmadan indi gecenin ve karanlığın en derin yerinde.

Gazladık.

Az öncekinden daha büyük bir sessizlik dolaştı arabanın içinde.

"İnsan bildik, hemen evine bırakmadık; biraz dolaştıralım dedik. Konuştuğu lafa bak geçmişi tenekelinin..."

Anayolun üstümüze dökülen parlak sarı ışıklarını, kapalı dükkânların geniş camlarından zıplaya zıplaya geçen yansımızı geride bırakıp mahallemizin yeni yapılan parke taşlı yollarında bir gemi gibi süzüldükten, Rahmi'nin yorganlarını ve karşıdaki çoktan uyumuş pencereleri görmezden geldikten sonra bizim sokağın, çocukluğunu çoktan tüketmiş bahçe duvarlarına gencecik, çalımlı ışıklar düşürdüğümüzde Haldun Abi hâlâ küfrediyordu adama.

Sessizlik Oyuğu

Sen ölünce Mevlüt
Annen bir daha öldü

Çağrı Gürel

Yağmur, Deli Mevlüt'ün tabutunun üzerindeki yeşil örtüyü ıslatıp ağırlaştırdıktan, tabutu taşıyan Deli Apo, Deli Ziya, Deli Zakir, Deli Kuddüs, mobilyacı Sıddık ve kasabanın bütün delilerine takılmayı iş edinmiş, bunun yanında onların aç olup olmadıklarını da hiçbir zaman gözden kaçırmayan, gölgelerini üstlerinden eksik etmeyen üç beş çarşı esnafının saçlarını, kasketlerini kendi rengine boyadıktan sonra, toprak yolla düz çayırlığın arasında çamurlu bir derecik oluşturmuş, kasabanın dışına, yayla yönüne akıyordu.

Cenaze alayı ise, tam aksi yönde, kasaba mezarlığının bulunduğu, şimdi pustan görünmeyen koruluk yönünde ilerliyordu.

Hızlıydılar. Çok aceleleri vardı. Yağmurdan mı kaçıyorlardı, Deli Mevlüt'ü bir an önce gömüp, yağmurun durdurduğu kıpırtısız hayatlarına geri dönerek, yağmurdan sonra sanki birçok şey değişecekmiş gibi, bıraktıkları yerden beklemeye devam etmek mi istiyorlardı, belli değildi.

İşte Deli Mevlüt yine yağmurun altındaydı. Yağmur, üzerine tıpırtılarla, her zaman olduğu gibi incitmek istemezcesine yağıyordu, ama bu kez ıslatamıyordu; Deli Mevlüt bu kez içerideydi.

Mevlüt, yağmurda kulübesine girmezdi. Kevenlerin arasında, üzerinden inen, kevenlere karışıp kaybolan, toprağa düş-

tüğünde, düştüğü yeri oyan damlaları izlerdi. Annesi, her yağmur damlasını yeryüzüne bir meleğin indirdiğini söylemişti. O da görünce annesine müjdeleyecekti. Bütün dikkatini toplar, damlaların düştüğü yere bakardı. Yağmurla delik deşik olan toprağın tozduğunu görürdü. Bu, kaçıp saklanan meleklerin ayaklarından çıkan toz olabilir mi diye düşünürdü. Mevlüt'ü yağmurda, kulübesinin dışında, mezarın başında gören yaylacılar sorduğunda, "Yağmurun toprağı nasıl tozuttuğunu seyrediyorum" derdi. "Yağmurda toprak tozar mı lan deli?" derlerdi. Tozuyordu tabiî... O görüyordu. Bir de melekleri görebilseydi... Annesini sıkı sıkı tembihliyordu, "Eğer görürsen bana da haber ver" diyordu. Annesinden başka kimse umursamıyordu onu. Mobilyacı Sıddık Usta hariç ama. Sekiz on basamakla inilen cami tuvaletinin merdivenlerinin bitimindeki, üzerinde bozuk paraların bulunduğu küçük tahta masanın gerisinde otururken ıslak ayakları donmaya yüz tuttuğunda onun dükkânına gider, talaş sobasının yanındaki arkalığı kırık demir sandalyeye oturup ısınırdı. Sıddık Usta, "Çay verin Mevlüt'e" diye seslenirdi çıraklara. Çıraklar dalga geçerek uzatırlardı bardağı, "Buyurun Mevlüt Bey..." Sıddık Usta fark ederse, kızardı çıraklara. "Karnın aç mı?" diye sorardı, cevap alamayacağını bile bile. Çıraklardan birini ekmekle helva almaya gönderirdi. Komşuydular Sıddık Usta'yla. Annesinin çok ekmeğini yemiş, öyle söylerdi; "Ben onun iyiliklerini unutmam" derdi. Karnını doyurmadan göndermezdi Mevlüt'ü. Tahta kulübeyi o yapmıştı hayrına. Mevlüt'ü annesinin mezarının başından gece gündüz, yağmurda yaşta, soğukta güneşte ayrılmaz görünce "Bari bir ev yapalım annesinin mezarının başına" deyip bu tahta kulübeyi kondurmuşlardı. Annesi ıslanırken kendisinin kulübeye girmesi olur muydu? Damlaların, annesinin üzerindeki toprağı yol yol, damar damar oyarak alıp götürmemesi için tetikte bekler, set çekerdi küçük dereciklerin önüne. Yağmur diner dinmez iki

eliyle toprağı sıvazlaya sıvazlaya düzeltir, bütün yolları, dereleri o küçük tepeciğin üzerinden silerdi. Yayla soğuyup da kasabaya indiklerinde uzun zaman ayrı kalırdı annesinden ve kulübesinden. O uzayıp giden kış günlerinde annesini düşünürdü; üşüdüğünü, karlar altında korka korka, titreye titreye onu beklediğini. İlk yaylacılarla yola düşüp annesinin mezarına geldiğinde mezarın çöktüğünü, o küçük tepeciğin yok olduğunu görürdü. Hemen işe girişir, her defasında aynı yükseklikte toprak yığar, tepeciğine kavuşurdu. O tepeciğin altındaydı annesi. Tepe alçaldıkça annesi altında eziliyordu. Buna gönlü razı olur muydu hiç! Tepeciği sıvazlaya sıvazlaya sohbete başlardı annesiyle. Melekleri görmüş müydü, peki karları da melekler mi indiriyordu, öyleyse kış boyu çok melek görmüş olmalıydı, kendisi hâlâ görememişti, bu kış yine çok üşümüştü, caminin tuvaleti çok soğuk oluyordu, yatsı bitene kadar bekliyordu, sonra karnını doyuruyordu bir lokantada, ardından bir kahvede oturuyordu kapanana kadar, onun bıraktığı gibi öylece duran, hiçbir eşyasına dokunmadığı evleri de çok soğuk oluyordu, artık kendi yatağında değil, onun yatağında yatıyordu, kokusunu, sesini duyuyordu onun, korkma deyişini, ben senin yanındayım deyişini, bütün söylediklerini duyuyordu, niçin melekleri anlatmıyordu, hani çocukken anlatırdı, melek olduğunu söylerdi...

Gözlerinin içine bir baktı mı, aklından geçenleri, içinde sakladığı en gizli düşünceleri bile bilirdi annesi. Dışarı çıkmak, ayağıyla iyice toprağa gömüp sakladığı misketi, yağmur toprağı oyarak yerinden çıkarıp götürmeden ve hazır dışarıda kimseler yok, herkes evlere dağılmışken, sessizce gidip almak istediğini anlar diye o akşam üzeri annesinin yüzüne hiç bakmamıştı. Yağmur pencereye gelmiş oyunlar oynuyordu onunla, şımarık şımarık konuşuyordu; camdan aşağı damla damla kayarken bazen yolunu değiştiriyor, bazen yarı yolda duruyor, hadi dokun bana da ineyim aşağıya

der gibi bekliyordu. İçerdeyken dokunamıyordu ki yağmura. Çıkmasına da annesi izin vermiyordu. Ama konuşuyordu yağmurla, hem de içinden, annesine duyurmadan. Artık yayladan gitme zamanının geldiğini söylüyordu. Aynı anda, ocaktaki odunların çıtırtısına, çorbanın kokusuna, odanın alacasına kapılıp giden annesinin de aynı sözleri ettiğini duyuyordu. Yaylanın üstüne inen pus, pencerenin önüne kadar gelmiş, bütün yaylayı yuttuğu gibi yağmurun da önüne geçmişti. Mevlüt, yağmurun, kimsenin sesine benzemeyen bir sesi olduğunu ve yalnızca onunla konuştuğunu keşfetmenin sevinciyle dalıp gitmişti. Karnının acıktığını hissedince dönüp odaya, annesine bakmıştı. Annesi lambayı yakmamış, ocağın başında uyuyup kalmıştı. Odunların alevi annesinin gölgesini götürüp duvara vuruyor, sonra oradan alıp odanın toprak zeminine, yıpranmış kilimin üzerine seriyordu; ardından odadaki üç beş eşyayı uyukladıkları köşelerden birer birer bulup çıkarıyor, kiminin gölgesini tavana kadar uzatıyor, kimini orada asılı bırakıyor, kimini yere fırlatıyordu.

Çorbanın kokusu iyice acıktırmıştı Mevlüt'ü. Annesine seslendi. Uyanmadı kadın. Oturduğu yerde öyle güzel uyuyordu ki... Tek başına karnını doyurdu, yine pencerenin önüne oturdu. Ateş geçmek üzereydi. Zifirî karanlıkta hiçbir yer, hiçbir şey görünmüyordu. Annesi lambaya, ocağa, ateşe dokunmamasını söylerdi her zaman. O da, oturması istenilen yerde, kıpırdamadan, kendi kendine yarattığı dinginliğin içinde saatlerce oturur, çevresinde dönenip duran bütün devinimleri, sesleri kendi sessizliği içinde eriterek küçülüp görünmez olurdu, biri adını söyleyene ya da onu o derin dinginliğin içinden çekip çıkarana kadar. O zaman tekrar büyür, duymaya, görmeye, konuşmaya başlayan bir çocuğa, ergene, erkenden yaşlanmış bir genç adama dönüşürdü. Yine de korunmaya muhtaç bir çocuk yüzü saklardı gözlerinin kıyıcığında.

Şimdi, karanlığın içinde eriyip giden kıpırtısız bir kütleye dönüşmüştü annesi.

Her yer öylesine karanlıktı ki, gözlerinin açık mı kapalı mı olduğunu bilemiyordu. Hiçbir şey seçilmiyordu. Dokunduğu camda, yağmuru getiren meleklerden bir sıcaklık, seslerinden bir kırıntı, bir iz aranırken titrek bir ürperti dolaştı sırtında. Gözlerini kırpıştırdı, karanlık değişmiyordu, annesini daha da koyu, üşümüş bir karartı olarak bulup çıkarıyordu gecenin içinden.

Geç kalmıştı işte. Belki de yağmur alıp götürmüştü misketini.

İkindiye kadar hava nasıl da güzeldi. Çocukların misket dolu, torbalaşmış cepleri şıkır şıkır ötüyordu. İlk başta parmakları yara olan bazı çocuklar, artık parmakları iyileştiği ve ellerinin hamlığı gittiği için o kadar sert vuruyorlardı ki, içlerindeki tatlı ışıkları sert toprakta yuvarlayan misketler ikiye bölünüyordu. Misketi kırılanlardan ağlayanlar bile oluyordu. Kirlenen cam küreler ağza sokulup pisliği emildikten sonra hohlanıp parlatılıyordu. Bir kenarda oturuyordu Mevlüt; birbirlerine, annelerine, ebelerine, bacılarına, sülalelerine, kendi ellerine, gözlerine, misketlerine küfrederek, sinirlenerek, sevinerek çoğalttıkları gürültüleri içinde bir uğultuya dönüşen çocukların oynak cıvıltılarının dışında, kendi kendine oluşturduğu bir oyuğun içine gizlenmiş gibi kendini unutturmuş, ayağının altına kadar gelen bir misketi kimseye belli etmeden gömmüştü; kaybeden çocuk da zaten onun rengini beğenmediğini ve iyice çizildiği için parlaklığını da kaybettiğini söyleyerek cebinden pırıl pırıl, içinden renkli ışıklar geçen, geçerken de değdiği bütün gözlerde sahip olma duygusu uyandıran bir yenisini çıkarmıştı. Mevlüt elini cebine sokarak, birkaç gün önce Çilo'nun, hiçbir oyunu kazanamadığı için uğursuz olduğuna inandığı, bu yüzden "Al lan, bu da senin olsun" diyerek verdiği misketi parmaklarının ara-

sında çevirip duruyordu. Hiçbir misketi vuramayan bu uğursuzu hedefe koyacaktı, şu an ayağının altında, üstünü toprakla kapattığı ise, asıl misket olacaktı. Şık şık etmesinler de, kimse bilmesin diye birini bir cebine, diğerini diğer cebine koyacaktı.

Annesi çağırınca... alamamıştı. Sonra da yağmur. Şimdi de karanlık. Ama çok karanlık.

Annesi üşüyecekti.

Kalktı yerinden, elleriyle karanlık boşluğu yoklaya yoklaya annesini buldu.

"Anne, uyan!" diye seslendi.

Odada çoğaldı bu ses, çınladı, çarptığı yerlerden kimi zaman kırılmış, yaralı bir halde, daha sönük, kimi zaman güçlenmiş, katlanmış, sertleşmiş geri döndü de gece boyunca saatlerce yankıdı. Gecenin ve karanlığın ne kadar değişik seslerle dolu olduğunu ve her şeyin birbiriyle nasıl da fısıldayarak konuştuğunu ilk o gece öğrendi Mevlüt. Yaylanın dilini o gece çözdü. Bulutları süpürüp gökte aydınlık boşluklar açan uzun ağaçların, çayırların, çekilip giden suların, taşların, pencerenin önünde, bacadan inerek evin içinde ve damın üstünde telaşla bir şeyler arayan rüzgârın dilini çözdüğünde, odanın içindeki kap kacağın, üst üste yığılı odunların, gaz lambasının, yatağın, yorganın, yastığın, kilimin, su kovasının bir dili olduğunu öğrendi. Onların kendisine seslendiğini duydu.

Böyle giderse hasta olacağını düşündü annesinin. Madem ki uyuyordu, yatağına yatırmalıydı onu. Uyuyanın üstüne kar yağarmış ya...

Annesi ocağın duvarına yaslanıp kalmıştı. Mevlüt ocağın duvarına çarpana kadar ilerledi karanlıkta. Arkasından yaklaşıp iki kolunun altından tuttu, geri geri çekti yaşlı kadını. Yatağa yaklaşıp yaklaşmadığını anlamak için bir elini annesinin koltuğundan çekince, diğer kolu kadının ağırlığına yenik düştü, soğumuş beden bir çuvalmışçasına devriliverdi.

Hulusi gibi devrilivermişti annesi ayaklarının üzerine. Hulusi'yi getirip bırakırdı duvarın dibine Satı Yenge, orada güneşlenip biraz oynasın, oyalansın diye. Mevlüt de gider otururdu yanına. Bacakları devamlı akıyordu Hulusi'nin; kemikleri deriyi delip çıkıyordu. Bir kemik hastanesi varmış, oraya götürecekmiş babası. O zaman belki koltuk değneğiyle yürüyebilirmiş. Bunları anlatırdı Hulusi, akşama kadar anlatırdı, her gün anlatırdı. Gölgeler yer değiştirdikçe Mevlüt de tıpkı şimdi annesini taşıdığı gibi koltuklarından tutup taşırdı onu; güneşe çıkarırdı. Bazen işte böyle düşürüverirdi ayaklarının üzerine. Sonra Hulusi ölmüştü. Yalnız kalmıştı Mevlüt. Şimdi müthiş bir ağlama isteği duyuyordu içinde. Uzun bir süre kımıldamadan öylece kaldı. Bir ara annesi konuşuyormuş, ona bir şey söylüyormuş gibi geldi. Çıtırtıların, fısıltıların, hışırtıların, uğultuların içine baktı sertçe, susmalarını istercesine. Ayaklarının üzerindeki ağırlığı doğrulttu tekrar. Bir iki adım daha çekti, yatağa çarpınca durdu. Oturdu yatağa, annesini kaldırmaya çalıştı. Kollarının arasından sıyrılıp yığılıyordu annesi. Anlaşılan oyun oynamak istiyordu canı. Karanlıkta birileri gülüyordu kulağının dibinde. Bir süre devam ettiler bu oyuna.

Sonunda yorgun düştü. Sırtından bir titreme geldi geçti. Annesi daha çok üşümüştü. Yere uzattı annesini. Yorganı çekti aşağı, annesinin yanına uzandı, yorganın altına girdi. "Şimdi ısıtırım seni" dedi usulca; annesi duyup da uyanmasın diye öyle yavaş söylemişti ki, kendisi bile duymadı sesini.

Pencere aydınlanıp da camda ilk mavilikler uyanana kadar yorganı sıkı sıkı örtmesine, sıkı sıkı sarılmasına rağmen ısıtamadı onu.

Sonra kaygan bir kedi gibi sıyrılıp yorganın altından, dışarı attı kendini. Sabahın buğusunu, ağaçların tepesindeki dalgın sisi, evlerden çıkan aç dumanları, çayırı çimeni, göğün taze mavisini, serinliği içine çekti. Misketi sakladığı yere koştu heyecanla. Yağmur toprağı çizik çizik oymuştu. Ama yine

de buldu onu. Ağzına atıp tükürüğüyle bir güzel temizledi. Hohladı, üstüne sürüp parlattı. Yine koşarak eve girdi, kilimin üzerine çöktü; uğursuz misketi koydu karşısına. Diğerini iki parmağının arasında bir mücevher gibi tuttu, çevirdi, döndürdü, yere koydu; göbeğindeki renkleri, kilimin üzerine düşen bir damlacık renkli ışığın odağını seyretti.

Annesi hâlâ uyuyordu.

O gün öğleye kadar oynadı. Avucunu kapatıp, işaretparmağını tetik çekecek gibi kırarak, başparmağı ile işaretparmağı arasında bir süre daha döndürdüğü misketi, bir metre ileride kuzu kuzu vurulmayı bekleyen uğursuza doğru, parmağıyla birlikte kolunu, koluyla birlikte omzunu da ileri iterek fırlatıp durdu. Emekleyerek, nereye gittiğini bilemediği misketi aradı odanın içinde, bulunca, bu kez biraz daha yakından, vurulmayı bekleyene aynı şekilde fırlattı, fırlattı.

Annesini alıp götürdüklerinde, kara kazanlarda su kaynatıp yıkadıklarında; emeklemeye, sedirin, yatağın altına kaçan, odunların, kap kacağın arasında kaybolan misketi aramaya, parmakları acıyana kadar onu fırlatmaya devam etti; cenazeyi kasabaya götürmek zor olacağı için az ileriye, tepenin düzleştiği, ağaçların başladığı yere gömülünceye kadar da çarpışan iki misketten çıkacak o cam kırılmasına benzer sesi boşuna bekledi.

Misketleri hiç anlatmadı annesine.

Sonra mezarın başında oturan bir sessizliğe dönüştü. Annesiyle tek kelime konuşmadı da yerdeki, hızlarına bir türlü gözlerini uyduramadığı karıncalara, taşlara tırmanan kayaterelerine, gümüşsepetlere, uçurumları delicesine derinleştiren kuşlara, şımarık bir çocuk gibi kulağının dibinde mızmızlanan rüzgâra söyledi ne söyleyecekse.

Her gün, her saat, her yemekte, her iki lafın belini kırma molasında derinleşen endişeleriyle uykularından uzak düşmeye başladı yaylacılar. Merhametlerini bir tas çorbada su-

nanlar olduğu gibi, battaniye sıcaklığıyla üstüne örtenler de oldu. Ne yaptılarsa da kapılarının, pencerelerinin, annesinin mezarına yapışmış Mevlüt'ü görmesine ve her açıldıklarında, o sessizlik oyuğunun içinden sökerek getirip insanın boğazına bir yumru gibi tıkamasına engel olamadılar.

Mevlüt, iç ezen bir acıma duygusu oldu, ocaklarda çıtırdayan alevlerin mavi kırmızı sıcaklığına, tüyleri okşanan bir kedinin sırtı gibi dalgalanan tepelerin kuytularına, dağ sümbüllerine, yanardönerlere, çam gölgelerinin korkuttuğu yollara, yol kıyılarındaki kızılkandamlalarına, suların yaraladığı vadilere sızdı, varıp kasabada, dudağının kıyıcığında külü hiç dökülmeyen bir sigara, kalın kaşlarının altında dumanlı bir çift göz, saçlarında kıvrık kıvrık talaşlar gezdiren çıra kokulu Sıddık Usta'nın yüreğine oturdu.

Kulübeye en çok çocuklar sevindi. İçine girip oynadılar, çatısına çıkıp kaydılar. Sonra pısırık pısırık yatan köpekler çoğaldı Mevlüt'ün çevresinde. Enikleldiler, eniklerini büyüttüler.

Kasabadaki evde de oranın köpekleri yalnız bırakmadılar Mevlüt'ü.

Bilmeyenler, "Yalnızlıktan öldü" dediler Mevlüt için.

Oysa Mevlüt'ün, hem yayladaki kulübesinde hem de kasabadaki, karın ağırlığına dayanamadığından damının yarısı çöken, içine kar dolmuş evlerinde ve bütün gününü geçirdiği cami tuvaletinde; görünmez köşelerden, örümceklerin ve irili ufaklı kara kara böceklerin bile korkup gitmedikleri karanlığın dipsiz kuyularından, insanın etini yeni bilenmiş bir bıçak gibi kesen ayazın bir uçurumu andıran kocaman ağzından önce tek tek ayırarak boşluğa astığı, sonra da yeniden birbirine ekleyerek yeni bir biçime sokmaya, yeni bir yüz giydirmeye çalıştığı haykırışları, inleme, çırpınma, ağlama, uluma, çıtırdama, tıslama, sürünme, ısırma, çınlama ve bir ateşin içine doğru sağa sola çarpa çarpa yuvarlanma seslerini nasıl çoğalttığını hiç bilmediler.

Sık sık, nasıl olduğunu anlamadan, dahası istemeden, düşünmeden annesine seslendiğini de bilmediler. Kendi sesini duyunca, bu gerçekdışı sesin nereden, kimden geldiğini anlamak ister gibi çevresine bakındığını da. Bakınırken, annesinin yanında, o küçücük tepeciğin altında, sığabileceği, minnacık bir çocuğa dönüşüp annesinin koynunda uyuyabileceği kadar bir yer aradığını da...

Her yağmurda kendini dışarı atan Mevlüt, bu kez, kendisini taşıyan Deli Apo, Deli Ziya, Deli Zakir, Deli Kuddüs ve "Ulan bu deli yine yağmuru gördü dellendi" diyen çarşı esnafından üç beş kişiyi de dışarı çıkarmıştı.

Yayla yönüne akan derecik eğimli araziyi inip yaylanın yokuşunun başladığı yerde, ben yolu gösterdim, bundan sonrası size ait dercesine durduğunda tam aksi yönde ilerleyen cenaze alayı kasabanın mezarlığına varmıştı.

Yağmura mı, cenazeye mi kızdıkları belli olmayan bekçi ile eli telsizli belediye görevlisi, çaylarını gönülsüzce bitirip, girişteki, o sırada dışarıda olan herkese nedense çok sıcakmış gibi görünen kulübeden çıktılar; mezarlığın ağaçsız, ölülerin yerleşimine yeni açılmış uzak köşesini işaret edip o yana yürüdüler.

Üç kişi indi mezara. Mobilyacı Sıddık, Çarşı Camii'nin yeni tuvaletçisi Kör Ahmet, bir de manav Hacı Hasan Hüseyin. Önce mezar küçük gibi gelmişti gözlerine.

"Boyu 1,90'dan kısa sanki" dedi Sıddık.

"İki metre olmalı" dedi bir başkası.

"Standart değil mi bu canım? Kazan adamlar bilmiyorlar mı bunu?"

"Uzatmayın kardeşim, acele edin, hadi..."

Eli telsizli belediye görevlisi tabutu mezara doğru iyice çektirdi. Tabutun üzerindeki ıslak örtüyü aldılar, kapağı açtılar.

"Kuşaklardan tutun, sıkıca, ha öyle... Tabuttan çıkarın...

Yavaş yavaş indirin. Hah... Dibe doğru yanaştırın, arkasını toprakla besleyin..."

İçerdeki üç kişi avuçlarıyla çamurlaşmış toprağı çabuk çabuk ittiler kefeni kirlenmiş cesedin arkasına. Yukarıda, elinde kürekle bekleyen bir adam, "Çekilin kenara, ben buradan biraz toprak atayım" dedi. Daha manav tam olarak çekilmemişken attı çamuru. Manav, bir yandan kafasındaki çamuru temizledi, bir yandan küfredecek oldu, yutkundu yalnızca, ama bakışı yetti yukarıdakine.

Çok aceleleri vardı. Elden ele dolaşan kürek işliyordu, eller işliyordu.

"Tamam" dedi telsizli. "Bir kişi kalsın aşağıda."

İkisinin ellerinden tutup çıkardılar mezardan. Tahtaların bir kısmı önceden indirilmişti mezara. Sıddık baş tarafından başladı tahtaları dizmeye.

"Öyle dik olmaz, yatır biraz. Hah... biraz daha. Dibe yanaştır iyice, diğerini de koy yanına; aralarında boşluk kalmasın..."

Hoca Kuran okuyordu.

Tahtalar diziliyordu tek tek, Deli Mevlüt kayboluyordu, siliniyordu.

Sıddık'ı da çekip çıkardılar yine aceleyle.

Toprak atma yarışı başladı. Birkaç kürek atan, küreği bırakıyordu yere, hemen bir başkası kapıyordu. Hızla doldu çukur, yükseldi, tümsek oldu. Tam da Deli Mevlüt'ün annesinin mezarındaki kadar bir tepecik oluştu.

Mobilyacı Sıddık Usta, dükkânda hazırlayıp üzerine ispirtolu kalemle "Mevlüt Kanatsız, doğ.?, öl. 14.9.2005" yazdığı tahtayı dikti mezarın başına.

Hoca duayı bitirdi.

Arada bir dönüp arkalarına bakarak uzaklaştılar mezardan.

Yağmur hızlandı.

Sonra, mezarlığın henüz duvar çekilmemiş açık tarafından köpekler süzüldü sırılsıklam.

Deli Mevlüt'ün, mezarının başındaki tahtaya yazılı adı ve o güne kadar kimsenin bilmediği soyadı damlaların önü sıra aktı, tepeciğin üzerinde oluşan derelere, yollara karışıp yok oldu.

Hiç kimse Deli Mevlüt'ün vasiyetini hatırlamadı.

Tel Araba

Yüzünü ormana dönse bir çocukluk yapacağından korkardı.

Ormanın yuttuğu yolun ucunda babasının hayalini göre-rek gözlerinin dolacağından, camlaşan gözlerini herkes fark edince, zar zor büyümüş bedeni tekrar küçülüp bir çocuk kadar kalacağı için, işte o zaman gerçekten bir çocuk gibi kendini tutamayacağından korkardı, hem de çok... Bir de Bostan'ın babası Bekçi Kâzım Amca'dan.

Ormanı, güneşi erkenden saklayıp mahalleyi gölgede bırakan o yükseltiyi görmezden gelerek oynarlardı sokakta. Oyunları, Bekçi Kâzım'ın, yokuşun alt başında görünmesine kadar, ayrı bir dikkat ve çaba gösterilmezse ayrımsanmayan, hatta çözülemeyen o bildik ritminde akıp giderdi.

Pos bıyıklı, bıyıklarını boyayan bir adamdı Bostan'ın babası. Bir de altın dişi vardı: Ta aşağı mahalleden görünmesiyle birlikte parlayan, mahalledeki çocukların tamamı ile duvar diplerinde oturan yaşlı nine ve dedelerin, evlerinin önünü süpürürken gelip geçen delikanlıları görmezlikten gelen genç kızların, avlu kapılarının önünde bedenlerinin bir parçası haline gelmiş tahta sandalyelerinde küflenen felçlilerin, sokak başlarındaki bulabildikleri her gölgeye çöreklenmiş dedikoducu kadınların gözlerini alan ışıklı bir altın diş...

Altın diş, yıkıldı yıkılacak bir tahta merdivenle çıkılan üst katın, balkona benzetilmiş kapı önündeki kendisini bekleyen minderine oturur, mahalledeki herkesten önce akşam yeme-

ğine başlardı. Daha çocukların oyun oynadıkları bir saatte. Daha hiçbir evin erkeği evine dönmemişken. Bekçi Kâzım Amca'yı ilk kim görürse hemen haber verirdi Bostan'a; o da babasından önce eve damlardı. O saatten sonra hiçbir çocuğun gözü o yana bakmaz, gölgesi o evin önünden geçmez, hiçbir çocuk sesi o yöne düşmezdi. Mahallede kırmadık fidan, çarpmadık duvar, düşürmedik kiremit bırakmayan; bütün çocukların bin bir güçlük, yalan dolan, küçük hırsızlıklar sonucu ancak denkleştirebildikleri parayla köşedeki bakkaldan satın aldıkları ve alındığı gün illa ki bir diken ya da cam kırığı bulup patlayan, bu yüzden de küçülüp sertleşen hiçbir top o yöne kaçmazdı, kaçamazdı. Çünkü her zaman, daha alındığı gün yeryüzündeki bütün küfürleri yiyen, yine de bütün çocukların gözbebeği olmayı sürdüren her topun arkasında kan ter içinde koşturan bir ordu olurdu.

Yahya, bir gece rüyasında, Bostanların evinin önündeki büyükçe bir taşın altında daha önceden gördüğü yüklüce bir miktar –her nedense sayamamıştı– parayı çalarken, –çevresine bakınmış, sokaktan bir iki kez gelip geçmiş, kimseyi görmemişti– birdenbire, nasıl olduğunu anlamadan, yine balkonda yemeğe oturmuş Bekçi Kâzım Amca'ya yakalanmıştı. Aslında buna tam da yakalanma denemezdi. Yahya taşın altındaki parayı alırken Bostan, babasına göstermemeye çalışarak kaç kaç işareti yapmış, bekçi, avurdu dolu dolu, pos bıyıkları bir aşağı bir yukarı oynayarak içinden 'Benim paramı çalıyor' demiş, bu arada Yahya paraları alıp sokağın köşesini dönmüştü.

Sonraki günler Bostan bu konu hakkında bir şey söyleyecek mi diye beklemişti. Parayı gerçekten çalıp çalmadığını bilmiyordu. Çaldıysa para nerdeydi? Harcayıp harcamadığını hatırlamıyordu. Bekçi Kâzım Amca'ya görünmemek için adamın geliş gidiş saatlerinde ortalıktan kayboluyordu. Bir gün bekçinin bahçe kapısından girerek kara pos bıyıklarını titreten bir tıs-

lamayla gürleyeceğini, altın dişini parlatarak fıldır fıldır gözlerle onu arayacağını düşündükçe ödü patlıyordu.

Kaç kez Bostan'a konuyu açmayı düşünmüş, sonra vazgeçmişti.

Daha sonra birkaç kez aynı rüyayı görmüş, bir iki defasında parayı yerine koymuştu, ama balkon boştu, sokakta da kimseler yoktu; parayı geri koyduğunu kimseler görmemişti.

Gündüz oyun oynarken aklında her şeyi tek tek planlıyor, geceleri gaz lambası fazla yanmasın diye anneleri onları erkenden yatırır yatırmaz aynı rüyayı görmek için kendini zorluyor, parayı taşın altına bir kez daha koymak için bekçinin yemeğe oturmasını bekliyor, bir türlü ikisini bir araya denk getiremiyordu.

Bekçi Kâzım, arkasından gelip de o koca pençesini omzuna kondurduğunda, tel arabasını kömürlükten çıkarmış, evlerinin yaslandığı tepenin toprak yolunda, tek başına, babasına, Almanya'ya doğru yolculuğa çıkmıştı. Yol, kambur, bezgin kayısı ağaçlarının arasından geçip tepenin sırtına tırmanıyor, gökyüzünün başladığı yerde kayboluyordu. Yahya için ise asıl yol, onu babasına götürecek yol işte orada başlıyordu. Daha tepenin eteğindeyken, sırtta birdenbire biten yolun hem uzamasını isterdi hem de bir an önce bitmesini; bu yüzden bazen hızlanır, tel arabayı engebeli yolda tekerleklerinin eğilip bükülmesini göze alarak zıp zıp zıplatır, bazen de yola çıktığına pişman olmuş gibi geri dönmek ile devam etmek arasında kararsız yavaşlar, hatta dururdu. Durduğunda, bir yolun bittiği çizgiye, bir o çizginin üzerinde genişledikçe genişleyen derin gökyüzüne, yüzen bulutlara, bulutların arkasına bakar, sonra o kadar hızlı sürdüğü ve yaraladığı için özür dilercesine tel arabasındaki hasarları incelemeye başlardı.

Ne çok uğraşmıştı bu arabayı yapmak için. Telleri bulmaya Askeriye'nin çöplüğüne gitmişlerdi. İnce tellerle, direksiyon mili yaptıkları çubuk demirleri bir inşaattan çalmışlardı.

Hacasan, Bostan, Şibi, Cop, Fıçı Memmet ve o... Her biri değişik bir araba yapmıştı. Kimi kamyon, kimi cip, kimi minibüs... Yahya otomobil yapmıştı. Kalın telleri çekiçle eğip bükerek arabanın ana hatlarını ortaya çıkarıyor, bağlantıları ince tellerle yapıyorlardı. En zor kısmı tekerlekleriydi. Tekerlekler tam yuvarlak olmazsa araba zıplaya zıplaya, yampiri yampiri giderdi. Bir de, tekerlekler biraz daha kalın telden olmalıydı, kolayca bükülmemesi için. Direksiyonuna ayna takanlar vardı. Hatta ışıklı olanları bile... Şibi'ninki öyleydi mesela. İki tane küçük lamba vardı arabasının önünde; kablolarla, pile benzeyen bir şeye bağlamıştı onları. "Batarya" diyordu Şibi o pile benzeyen şey için. Askeriye'nin çöplüğünden bulmuşmuş. Bitmeden atmışlar çöpe, ama her an bitebilirmiş; o yüzden sadece akşamları azıcık yakıyordu ışıklarını. O zaman öne geçiyordu Şibi arabasıyla, diğerleri onun peşine takılıyordu. Bayraklı, aynalı, kasası kalın kartonlu, elişi kâğıdıyla süslü bir sıra tel araba. Şibi'nin arabası, alacakaranlığın ucundan koyu karanlığa kaymaya hazırlanan serinlemiş geceye belli belirsiz, minik bir fırça darbesi gibi kaçak iki sarı ışık düşürüyordu.

Bundan önceki, üstüne düşüp de bozduğu tel arabasını (bir daha kaç sene tel arabası olmamıştı) babası yapmıştı. Satı'yla evcilik oynuyorlardı bahçede. O, Satı'nın kocası olmuştu. Satı, bez bebekleri getirmiş, Yahya'nın ağaçlardan topladığı yapraklarla yemek pişirmişti yalancıktan. Çocukları uyutmuşlar, sessizce oturuyorlardı. Kömürlüğün gölgesindeydiler. Satı, "Gel içeri girelim, çocuklar uyanmasın" demişti. İçeri girince de, "Karıkocalar ne yaparlar biliyor musun?" diye sormuştu. Düşünmüş, düşünmüş bulamamıştı. O ayıp kelimeyi söylemişti Satı. Her gün ettikleri bir küfürdü, ama nasıl yapıldığını bilmiyordu. Satı, "Ben biliyorum" demişti. "Yalnız, yemin edeceksin, kimseye söylemeyeceğine." Yemin etmişti. "Annem babam ölsün ki... İki gözüm önüme aksın

ki...” Yeterli değildi. “Kuran’a el basacaksın...” Evlerinde Kuran vardı; annesinin yattığı odada, duvarda asılıydı; parlak kumaşlı, işlemeli, çantaya benzeyen bir şeyin içindeydi. Nasıl el basacağını sormuştu. “Kuran’a el basayım ki diyeceksin.” Demişti. Sonra Satı donunu çıkarıp yere yatmıştı. “Sen de çıkar şeyini, üstüme yat.” Yahya tir tir titriyordu. Yine de titreye titreye donunu indirip, şeyini Satı’ya göstermemeye çalışarak üzerine uzanmıştı. “Şimdi ne yapacağız?” diye sormuştu korkarak. “Bilmiyorum” demişti Satı, “ama gerçekten karıkoca olduk şimdi.” Dışarıdan tavuk gıdaklamaları, parlayıp sönen kırık dökük insan sesleri geliyor, kömürlüğün dar penceresinden kirli, tozlu bir aydınlık vuruyordu içeri. Yahya hep yeminini düşünüyordu; kimseye söylemeden nasıl duracağını, sırrını. Hem bir sırrı hem de bir yemini vardı artık. Satı’nın üzerinde ne kadar kaldığını bilmiyordu. “Tamam mı?” demişti. “Tamam” cevabını alıp kalkarken dengesini sağlayamayıp tel arabasının üzerine düşmüştü.

İşte babasını en çok böyle durumlarda arıyordu. Yamulan tekerlekleri düzeltmek yeniden yapmaktan daha zor oluyordu çünkü. Babası burada olsaydı hem daha güzel düzeltir hem de yalancıktan saz çalıp türkü söyleyerek herkesi eğlendirirdi. Çok komik türküleri vardı mesela. Hele “Godek Sıçan” türküsü... Yani kuyruksuz fare. Nereden öğrendiyse! “Sıçan gelir takla makla/Ne nohut kor ne de bakla/Kahveci kahveni sakla/Tiryaki olmuş bizim sıçan...” Çocuklardan birini kucağına yatırır, yanlamasına uzatarak kucağında bir bağlama tutuyormuş gibi bir pozisyon alırdı. Saz haline getirdiği çocuğun kulağı, burnu ve dudaklarıyla sazı akort ediyormuş gibi oynayarak hem çocuğu hem de orada bulunanları kahkahalara boğar, akordu tamamlanan çocuğun karnını gıdıklayarak sazını çalmaya, türküsünü söylemeye başlardı: “Godek sıçan evlenecek/Parası yok dilenecek/Kimin kızını alacak/Tosbağanın kızını alacak...” Aralarda ağzıyla “...gıdıınn, gıdıınnn...” diye

saz sesi çıkarmayı da ihmal etmezdi. Kucağındaki sazçocuk, –eskiden bu çocuk Yahya olurdu, biraz büyüyen yerini kendinden küçüğe bırakıyordu– kulağını, burnunu buran, dudaklarını büzüştüren, karnında, koltukaltlarında dolaşan parmakların saldırısı altında gülmekten kırılmak üzeredir. "Sıçan gelir tıkır mıkır / Yer altında hah dokur..." Bu arada sazcının eh sazçocuğun çoraplarını çoktan çıkarmış, ayak altını gıdıklamaya başlamıştır bile. Saz, babanın kucağında dört büklüm olmuş, açılıp kapanmakta, tekme atmakta ve kendini kurtarmak için çırpınmaktadır.

Bazen, kucağına yatırdığı çocuğu at yapar, çocuğun çorabını çıkarıp nallamaya başlardı. Nalları çakmadan önce tabanı yontardı; bu hareket ayağı gıdıklanan çocuğu yere göğe sığdırmazdı; ardından çivileri çakarak nallama işini bitirirdi.

Bazen de yaşlı adam oyununu oynardı küçüklerle. İki parmağıyla çocuğun bacağında yürüyen bir adamı taklit ederek adamın çarşıdan alışveriş yapıp evine dönüşünü anlatırdı. Yaşlı adam dizkapağının oraya gelince yorulup otururdu. Tabiî bu arada parmaklar dizkapağının altını gıdıklamaya başlardı. Sonra yaşlı adam yerinden kalkar evinin yokuşunu yani çocuğun gövdesini tırmanmaya başlardı. Adamın yolu çocuğun koltukaltına doğru giderdi. Zaten ev de tam koltukaltındaydı. Eve gelince koltukaltında bulunan zili çalardı yaşlı adam. Buraya kadar dayanan çocuk çok azdı. Çoğu, yaşlı adam yokuşu tırmanmaya başlamadan kaçıp kurtulurdu. Bazısı da ben dayanırım diye sıraya girerdi.

Babası gittiğinden beri her gece yatağına uzandığında bir masalı yeni baştan kuruyordu. Eskilerden kalma karlı bir masal. Babası, köyde geçen çocukluğunu anlatıyor, gaz lambasının alaca ışığında... Kar, günlerce, gecelerce yağarmış; yollar kapanır, köy görünmez olurmuş. Köyün ortasındaki pınara giden yollar açılırmış her evin önünden. Kar her yeri beyaz bir yorgan gibi örtermiş. Geceleri mavi mavi ışılarmış yer

gök. Toprak sofadaki ocağın yüzlerini yalayan ateşi karşısında oyunlar uydururmuş küçükler kendi aralarında. Kurtlar aç kalırmış dağlarda, köye inermiş. Babası anlattıkça bir korku sarardı içlerini, dışarda kar yağardı; gaz lambası, babasının tazelediği sigarasından çıkan mavi dumanlarla soluklaşır, buğulanır, bir masalın karanlık dehlizlerine doğru uzardı. Yaramazlık yaptıklarında annesi, "Alıp başımı dağlara gideyim, kurda kuşa yem olayım oralarda, bıktım sizin elinizden..." derdi. Dağları düşünürdü Yahya; rüzgârın çıkardığı ıslığı, tenhalığı, kurtların karda bıraktıkları ayak izlerini, –öyle bir resimli kitabı vardı– ulumalarını, sonra annesini o beyaz boşlukta, parçalanmış elbiselerini... Birden korkar, ağlamaya başlardı. Ona bakıp kardeşleri de ağlardı. Uzak karlı dağlar, korkulu bir ülke, hiç yaşanmayacak bir masalmış gibi gelirdi ona. Oysa alıp başını dağların ardına giden babası olmuştu. Geçen yıl, baharda.

Dedesi o gün Yahya'yı alıp çarşıya, bir arkadaşının dükkânına götürmüştü.

Dar bir sokaktaydı dükkân. Kırık bisiklet tekerlerini, şemsiyeleri, ayakkabıları onaran, patlak lastikleri, top içlerini yapıştıran Durmuş Usta. Kıymalı yaptırmıştı onlara. İlk kez çarşıda yemek yiyordu. Dedesinin onu, ağlamasın diye götürdüğünü biliyordu. Döndüklerinde babası gitmişti. Elinde Durmuş Usta'nın verdiği uçurtma ipi.

Uçurtmayı işte burada, evlerinin arkasında, yolun kaybolduğu tepenin üstünde uçururdu. Daha yukarıdan, sırtını ormana dönerek, alıçların yanından başlardı koşmaya; buraya, Bekçi Kâzım'a yakalandığı yere kadar, kulaklarında rüzgârı uğuldatarak, uçurtmanın ucu bir buluta takılıncaya, babası Almanya'dan uçurtmasını görünceye, kuşlar birbirine haber verinceye, avucunda ipi bitinceye dek, her adımında cılız bedeninin biraz daha büyüdüğünü, çocukluğundan uzaklaşıp akranlarına yetiştiğini hissederek ayakları yere değmeden koşardı.

Bekçi Kâzım'ın o koca eli omzunu bir pençe gibi kavradığında, arkasındaki ormanın, üstüne yıkıldığını sanmıştı.

"Ne oynayıp duruyorsun oğlum burada!"

Korku buydu.

Ölmek buydu işte.

Babasını masallarıyla, annesini dağlarıyla ve kardeşlerini annelerinden devraldıkları korkularıyla baş başa bırakıp çekip gitmeyi, arkasında gözü yaşlı bir sürü insan bırakmayı düşünürdü zaman zaman. İşte o an, bu andı.

Elinde tel arabasının direksiyonu, öyle kalakalmıştı.

"Valla ben oynamıyordum Bekçi Kâzım Amca... Ben..."

Adamın boyalı pos bıyıkları aralandı, o yerin göğün gözünü kamaştıran altın diş, çocuğun camlaşan, camlaştıkça kırılganlaşan, en ufak bir dokunuşla tuz buz olmaya hazırlanan gözlerinde yanıp söndü.

"Oğlum baban gelmiş, sen daha ne duruyorsun?"

Tuğla Ocağı

Üstlerinde, elinizi öpecekmiş gibi uzatıp çektikleri dilleri, fıldır fıldır oynayan sivri kuyruklarıyla kertenkelelerin dolaştığı, sırtlarını güneşe vermiş gerinen kızgın taşlara ve köstebeklerin kabarttığı yumuşak topraklara her an bir yerlerden boyunu, kalınlığını ve rengini bilemeyeceğimiz bir yılan çıkabilir korkusuyla basarak yürüyoruz. Yılan bir delikten, bir taşın ya da kayanın altından, otların içinden sinsice çıkabilir ve aniden ayağımızın altından kayabilir, bacağımıza dolanabilir; en kötüsü, az ilerimizde, otların arasında halkalanmış bir şekilde bizi bekliyor olabilir. Ve tam da biz oradan geçiyorken açılan bir yay gibi fırlayıp boynumuza dolanabilir. İçimden geçenleri Hacasan'a söylemiyorum tabiî. Onun, "Yürüsene oğlum" demesine ve konuşurken sık sık arkasına dönmek zorunda kalmasına aldırmadan geriden yürümeyi sürdürüyorum. Gevenlerin üstünden, ekşiciklerin, kuşburnuların arasından geçiyoruz. Uzaktan bakıldığında, iki küçük deliği, aşağı mahalleleri kuşkuyla izleyen bir çift gözü andıran beton suratlı su deposu, böceklerin cızırtısını, havayı dolduran anlaşılmaz ve ürpertici seslerin uğultusunu bastıran çağıltısıyla tepenin yarı belinde karşılıyor bizi. Bizim mahallenin piçleri taşları üst üste dizerek basamak yapmışlar deponun üstüne çıkabilmek için. Biz de çıkıyoruz deponun üstüne. Demir kapak açık. Eğilip içeri bakıyoruz. Karanlık. Hem de acayip karanlık. Uzun süre, akan, düşen, du-

varlara çarpıp parçalanan, her parçası ayrı ayrı büyüyüp gümbürdeyen suyu dinliyoruz. Demir bir merdiven iniyor aşağı. Biz de iniyoruz. Karanlığa gözümüz alışınca, suyun döküldüğü küçük havuzu görüyoruz. "Ya burada yılan varsa" diyecek oluyorum, söylemeye bile korkuyorum. Su içmeye gelmiş olamaz mı? Üstelik bir tane de değil, topluca, ailece, sürüyle, yeryüzünde ne kadar varsa o kadar, Allah onlardan kaç tane yarattıysa, hepsi... Lüleden havuza dökülen suyun patırtısı ve bizim sesimiz loş karanlıkta beton duvarlara çarpıp çınlamaya dönüşüyor. Buz gibi bir karanlık.

"Yıkanalım mı?" diyoruz.

"Soğuktur. "

"Olsun daha iyi ya..."

Soyunup giriyoruz buz gibi suyun içine. Suyun içi... Karanlıkta göremediğimiz, yalnızca sesini duyup soğukluğunu hissettiğimiz kapkara suyun içi... Göremediğimiz suyun göremediğimiz dibi... Dipte nelerin olabileceği... Ayaklarımızın altında, belimizde, boğazımızda...

"İşeyelim mi içine?" diyor Hacasan.

"İşeyelim. Mahallenin piçleri bizim sidiklediğimiz suyu içsinler. "

"İçsinler... "

"Ne zaman varır bizim mahalleye?"

"Yarına kadar varır. "

"Akşam biz su içmeyelim yine de."

"Yarın da içmeyelim."

Susuyorum; dilim damağım kupkuru. Elim yüzüm toz içinde. Tuğla ocağının en uzak köşesindeyim. Küçücük bir çocuk, kocaman bir bidonla su getiriyor. Herkes içiyor, sıra bana gelince su bitiyor. Bir bakıyorum, meğerse su deposu hemen şurada, tarlanın kıyısındaymış. Dışarıdan görünmüyor ama ben içerisini görüyorum; deponun içi, havuzu, havuzdaki suyu dağıtan boruların üzeri yılan dolu, hatta kuşkulu birer göze ben-

zeyen küçük pencerelerden kımıl kımıl yılanlar sarkıyor.

Ben de eşmeden içerim diye düşünüyorum kendi kendime ve dereye koşuyorum, iki söğüt ağacının dibinden kaynayan eşmeyi buluyorum çabucak, kurumuş... Tekrar bidona sarılıyorum, tek damla düşüyor yere. Yorgunluğum arttıkça artıyor. Sanki bütün ağaçlar üstüme eğiliyor, yapraklar beni boğacak! Güneş yakıyor, toprak yakıyor. Kızgın birer çamur parçası olan tuğlalar elimi yakıyor. Sırtında semerle tuğla taşıyan çocuklardan biri yüzükoyun yere kapaklanıyor, tuğlaların altında kalıyor; ben de kalıyorum tuğlaların altında. Kalkmaya çalışıyorum, kalkamıyorum. Sallanıyorum. Kalkamıyorum. Kalk...

Saatin zili çalıyor.

Ses uzuyor. İncelip kopuyor sonra.

Dönüyorum yatağın içinde. Her tarafım ağrıyor. Avuçlarım zonkluyor. İnce pazularım dilim dilim sızlıyor.

Sallanıyorum.

Bacağıma dolanmış yılanı ani bir hareketle silkeleyip bacağımı karnıma çekiyorum. Sanki birden içim boşalıyor.

Gözlerimi açıyorum: annem. Su gibi gözleri, çağıltılı, pırıltılı bakıyor. Terlemişim.

"Saatin zilini duymadın mı? Vakit geçiyor, kalk!"

Karanlık odada pencere zar zor seçiliyor. Kalkıyorum. Ne çabuk sabah olmuş! İşten yeni dönmemiş miydik? Saate bakıyorum: beş. Yarım saatim var.

Pencerenin önündeki sedire oturup aceleyle hazırlanmış çayımı yudumlarken, annem sedirin dibinde, yüzünü avucuna bırakmış beni izliyor. Yufka ekmek, kuru, büzük büzük zeytin, doğru dürüst demlenmemiş, otsu otsu kokan açık çay. Bir zeytini iki lokmada yiyorum çabuk bitmesin diye. Yufka ekmeği dişim kesmiyor, çenem yoruluyor yerken.

Saatin zamanı yiyen tıkırtısı odayı dolanıyor. Kardeşlerimin yattığı odadan ağır ve derin bir uyku kokusu geliyor.

İkinci bardağı doldururken babam uyanıyor. Yıllardır

amelelik yapar. Bir devlet kapısı bulup giremedi. Yorgunluğu üzerine yapışmış artık. Başka türlü görmedik ki onu... Sert sakalları uzamış, gözleri çukurda, saçları dağınık.

Saate bakıyorum tekrar. Aceleyle çıkıyorum. Annem elinde naylon torbayla bitiveriyor eşikte.

"Bugün ne koydun?"

"İki tane yumurta haşladım. Yeşil soğan da var."

"Yemek yok mu?"

Susuyor. Sorduğuma pişman oluyorum.

Hafif hafif ısıran bir serinlik var. Herkes, her şey uykuda. Güneş daha tepelerin ardından iyice çıkmamış. Ufukta hafif bir kızıllık.

Yahya bahçe kapısında beni bekliyor. Elinde, sefertası ve her zamanki azık torbası.

"Haydi geç kalıyoruz. "

Sokak lambaları yanıyor daha.

Annemin elinden torbayı alıyorum. Aşağı yola iniyoruz.

"Orhan'ı çağırdın mı? "

"Yok..."

Çağırmaya gidiyoruz. Orhan pazar çantası elinde, esneyerek geliyor. Gözleri şiş şiş...

Konuşmuyoruz. Doğuda kızıllık artıyor. Sigara külü kadar olsun bulut yok gökte. (Ne olur bugün yağmur yağsa!) Tertemiz maviler ürpererek uyanıyor. Bir iki yıldız daha sönmemiş. Ağaçların yaprakları kırmızı sarı arası değişiyor.

Köprünün oradan traktörün sesi geliyor. Hızlanıyoruz. Ama adımlarımız gitmek istemiyor. Yere basmaya korkuyoruz sanki. Üçümüzün de tabanları şiş.

Bakkal Mustafa Amca kepenklerini gürültüyle açıyor, kirli camdaki baştan savma yazılmış "Şen Bakkal" yazısı yorgun, isteksiz bakıyor sokağa. Fırıncıların bırakıp gittikleri ekmek kasası, bulut bulut tüten kocaman bir somun gibi duruyor kapının önünde.

Elinde sefertasıyla bir kadın, tuvaletteki oğlunu bekliyor kapı önünde. Bir iki çocuk daha süzülüyor sokağa yavaşça.

Anayoldaki köprüde bekleyen traktörün yanına varıyoruz. Römork yarıya kadar dolmuş.

Hamit Ağa, güneşten ve kömürün tozundan kararmış yüzüyle sarı sarı bakıyor.

"Nerede kaldınız lan?"

Alınmamıza ya da cevap vermemize gerek yok. Her sabah sinirlenmeye mecbur ya... Gözlerinin sarısı çoğalıyor. Dudaklarının ortasına yeni bir sigara yerleştiriyor. Eski zaman işi, benzinli çakmağı çaktıktan sonra ağzından ilk duman çıkana kadar bekliyor. Sigara, hızla ışıyan sabahın pembeliğinde kuvvetle kızarıp sönüyor.

Koşturarak iki çocuk geliyor. Bunlar yeni.

Bir yer bulup oturuyoruz. Hamit Ağa bir sigara daha yakıyor. En sona hep Davut Usta kalır. Kalıpçı. Upuzun. Sırım gibi...

Üşüyoruz.

Saat beş buçuk.

Hamit Ağa direksiyondaki oğlunun yanına biniyor. Güneş hafiften başını çıkarıyor tepelerin ardından. Traktör, on bir kilometreyi hemencecik alıvermek için yerinden fırlıyor.

Sabahın soğuğuyla ceketlerine gömülmüş, on yaşından, on beş yaşına kadar her yaştan çocuk. En büyükleri biziz. Bir de büyük adamlar var. Onlar kalıpçı ustalarıyla, çamurcular.

Traktör hızlandıkça, aydınlık fazlalaşıyor gibi. Yorgunuz. Çocukların bir kısmı uyuyor.

"Şimdi motor bir bozulsa değil mi?"

"Ahh... Nerde bizde o şans!"

"Tamir etmek için iki saat uğraşırlar. "

"Ya da polisler çevirip ehliyet sorsa."

"O zaman Musa'nın işi zor."

"Zor ki, hem de nasıl!"

"Lan bu saatte polisin ne işi var?"

"Ne işi var olur mu oğlum, hadi ki varsa!.."

"O zaman işe geç mi başlarız?"

Ama akşam geç bırakırlar. Hevesiniz kursağınızda kalır.

Önce traktör asfalttan ayrılarak eski bir yola girer. İleride, dere kıyısındaki kavakların orada, güneşin altında cayır cayır yanmaya hazırlanan tuğla ocağı, ellerdeki çatlaklara girip biber gibi yakacak, gözlerin diplerine yerleşip kızartacak tuğla tozuyla bizleri beklemektedir. Römorktan, görünmez bir elin itelemesiyle ineriz. Yolun ne zaman bittiğini kimse anlayamamıştır. Bitmeyecek bir yolculuk düşlemiştir herkes. Yolun sonu şaşırtır herkesi. Nice rüya bölünür, yarıda hem de en güzel yerinde kalır. Toprağa basan ayaklar ilk yangını hisseder. Kimsede yarım saat bile çalışacak derman yoktur. Böyleyken bütün gün çalışacak gücü nereden bulacağını, çok değil, iki üç tur sonunda düşüp kalacağını düşünür herkes. Sonra birer semer alınır, ceket giyer gibi sırtlara geçirilir. Bazı çocuklar, ipler omuzlarını kesmesin diye ceketlerini katlayıp koyarlar omuzla ip arasına. Uzun boylu olanlar yükleyicidir, istif edilmiş tuğlaları sırtlardaki semerlere yükler, boş bir çocuk gelene kadar, iki yana, bir metre kadar açtıkları elleriyle, istif edilmiş, kurumuş çamur halindeki tuğlaları tek hamlede bir araya getirip yerinden alarak hazırda beklerler. Yükünü alan çocuk, gerilen yüzünü yerden kaldıramadan, yine de yolunu bulabilmek için ara ara kısa bakışlar atarak tuğla rengi ince toprakta kendi gölgesinin içinde kaybolup gider.

Tuğlalar, gittikçe yükselen fırına taşınır. İşte ben, fırında, kan ter içinde yukarı çıkan çocukların sırtlarından tuğlaları bir hamlede alır, iki yandan sıkıştırarak, dökmeden, kömürlerin üzerine dizerim. Fırına dayalı kalas her seferinde biraz daha dikleşir. Semerlerin ipleri omuzları keser. Güneş kızdırır. Tabanlar, ayak parmakları, sırt, bel, omuz ağrır. Kavakların altındaki yeşillik bir hayal olup uzaklaşır. Zaman san-

ki durmuştur. Korkunç bir çocuk sabırlılığı ve boyun eğişi vardır sessizlikte. Konuşacak olsak, sözcükler ağzımızda kuruyup kalır, oflamaya benzeyen bir sessizliğe dönüşür... Toprak kazan, eleyen, çamur karan, kalıplara döken adamlardan, ara sıra, birer çığlığa benzeyen türküler gelir... Kimsede derman kalmamıştır, ama daha kuşluk vaktidir. Hamit Ağa ve oğlu Musa daha kahvaltı yapmamıştır. Kulübelerinden yayılan çay kokusu herkesin aklını başından alır.

Tek dinlenme yolu, dere kıyısına işemeye gitmektir. Ama biraz gecikince arama başlar. En az giden ve en çabuk dönen hep ben olurum. Otların arasından çıkacak bir yılan benim oracıkta aklımı yitirmem için yeterlidir. Titreşen her ot, duyulan her çıtırtı, hatta duyulmayan her türlü ses beni çepeçevre kuşatır, boğar.

Gökte bir bulut peyda olur bazen. Sanki ak bir kısrak gibi doludizgin gelmiştir. Derinlerden birkaç bulut daha gelirse, sevince diyecek yoktur. Umutlar şahlanmıştır. Hele bir de ortalığı tatlı bir esinti yalarsa! Tamamdır artık. Eğer yağmur yağarsa iş erken bırakılır. İşi erken bırakmak, yüzlere o günlük silinmesi zor bir gülümsemenin yerleşmesi demektir; eve gitmek, mahallede bir tur atmak, hatta gece dışarı çıkıp oynamak demektir. Bulutların kararması beklenir bu kez. İlerlemeyen zamana karşı yapılacak başka şey yoktur. Yorgunluklar bir anda unutulur. Ne var ki, o ak bulut yanına başka bulut katmadan, birazcık olsun kararmadan öyle tertemiz, öyle akça, geldiği gibi doluduzgin kaybolur. Bakışlar düşer yere. Sıcak artmıştır.

Çocuklar yine aynı şeyleri konuşmaya başlarlar. Yılan yakıp yağmur yağdırmayı... O zaman da benim aklıma hep aynı şeyler gelir: yılan yaktığımız o gün...

Kurtini Deresi'nde, suyun önünü taşlarla keserek yaptığımız gölcükte çimerken birden arkadaşlardan biri bağırıyor:

"Aha yılan!.. Bacağıma sürtünüp geçti lan..."

Sudan ben kendim mi çıkıyorum, su mu beni fırlatıp atıyor, farkında değilim, ama en uzakta olan benim.

Birkaç kişi giriyor suya. Yılanı arayıp buluyorlar. Ben çoktan tepedeyim. Taşlarla vurup öldürüyorlar.

Sonra birisi:

"Bunu yakıp yağmur yağdıralım" diyor.

Herkesin çok hoşuna gidiyor bu. Ben kendimi unutturma çabasındayım. Korktuğumu anlarlarsa, üzerime atarlar. Bir şeyleri bahane edip uzakta kalıyorum.

Mahalleye getiriyoruz yılanı. Hemen çalı çırpı toplanıyor, büyükçe bir ateş yakılıyor. Atıyorlar kara yılanı içine. Ben baştan beri yılana bakmamaya çalışıyorum. Ya tek gözümü kapatıyorum ya da ikisini birden kısarak görüntüyü bulandırıp, uzaklaştırıyorum. Ateşe bile bakmıyorum hatta.

Oturup yağmur yağmasını bekliyoruz.

Gözler gökyüzünde. Gökyüzü derin, sonsuz, masmavi...

En sonunda karara varılıyor: yılan ölü olduğu için yağmur yağmadı.

Çocuklar yılan yakalamaktan söz ederken, ayağımın altından kara, uzun, parlayan bir yılan geçecekmiş gibi parmaklarımın üzerinde yükselir, boynumu da yukarı kaldırarak yerden havalanmaya çalışırım. Bu arada, işemeye gitme bahanesiyle, azar işitme pahasına ortadan kaybolanlar olur.

Benim yerim iyidir, yüksektir. Biz bile zor çıkarız oraya...

Sonra öğle yemeği molası verilir. Dere kıyısına, kavakların altına gideriz. Herkes yiyeceğini çıkarır, sefertasları açılır, soğuk yemekler sessizce yenir. Hamit Ağa'nın kulübesinden menemen kokusu gelir çay kokusuyla kol kola...

Dört gözle beklenen mola, serin bir uykunun kıyısında adeta başlamadan biter. Artık akşamın olması mümkün değildir.

Yolumuz azalıyor.

Sabaha doğru ilerliyoruz.

Bugün bir yevmiye daha yapacağız.

Yaklaşıyoruz.

Bugün biraz avans çekeceğim. Annem istedi. Eve yemeklik alacakmış.

İlerde tuğla ocağı görünüyor. Şimdiden sabahın ilk aydınlığını almış, yanmaya hazırlanıyor gibi...

Kuşları Yolunan Gökyüzü

Kuru, çizik çizik çatlamış toprakta her biri bir tarafa kaçarak gözden ırak olmaya çalışan buğday taneleri görünmez olduğunda; kümes ve onu yaprak yaprak kapatan elma, meyvelerini taşıyamadığı için bel veren armut, kara ile mor arası tozlanan erik ve kendi kokusunun ağırlığında baygın düşmüş ceviz ağacı, ardından da bahçedeki tek kavak küçücük kaldı, sonra evin çatısı usul usul bozarmış bir kiremit renginde solgunlaşırken, tek kale maç yapan çocukların terli bağrışmaları, mahalle çeşmesinin başında sırasını bekleyen kadınların şıngırtılı kahkahaları ve öğle yemeğine evine gelen Burunsuz Nezih'in at arabasının bezgin tıkırtıları kızgın taş duvarlara çarpa çarpa söndü, bütün sokak sesini yuttu.

Yukarılarda, çok yukarılarda bir uçağın bıraktığı beyaz bir iz vardı. Uçaktan çıkan iki çizgi az ileride birleşip tek çizgiye dönüşmüş, kalınlaşıp seyrelmiş, dağılıp solmuştu. Buluta benzemeyen bir bulut gibiydi. Ona ulaşabilir miyim diye çırpınırken kanatlarının onu taşıyamayacak kadar ağırlaştığını, kıpırdayamaz duruma geldiğini anlayamadı. Kanatlarını kapatıp aşağı süzüldüğünde ise nerede olduğunun önemi kalmamıştı.

Önce balkon demirine kondu. Çöp kutusunun yanında ekmek kırıntıları vardı. Oysa o, diğer kuşlar gibi, yeni biçilmiş tarlaların üzerinde süzülmek, gölgesini delik deşik eden biçilmiş ekin saplarının dibinde çiftçilerin onlara bıraktığı buğday tanelerini korkusuzca, keyfince, acele etmeden yemek is-

tiyordu. Köydeyken, henüz yeni sahipleri daha doğrusu o çocuk onları seçmemişken, topluca damdan havalanır, dere boyu kavaklar geride kalınca, mezarlığın duvarını izleyerek ulaştıkları harmanların üzerini şöyle bir turalarlardı. Konacakları yer belli olmasına rağmen harman yerinin, her yıl dövenlerin sürüldüğü, sapların kaldırıldığı, bulgurların çekildiği sertleşmiş toprakların üzerinde dolaşmak; kuşbazların avlulardan, dam başlarından ve yeni yeni heveslenen çocukların, üzerlerine dökülen kanat seslerine benzer uğultuların ardından sürüklenerek bulundukları yerden fırlayıp nasıl olup da bu kadar hızlı yer değiştirdiklerini kimselerin anlayamadığı biçimde birdenbire göründükleri sokak uçlarından onları izlediklerini, izlerken de yavaş yavaş yerlerinden yükselmek istercesine içlerindeki kıpırtıları havalandırdıklarını bilmek ayrı bir keyif verirdi onlara.

Sonra onlar geldiler. O çocuk, dedesi ve ninesi.

Yeni yapraklanan kavak gölgelerinin damlarda gezindiği bir vakitti. Gölgeler damlarda oynaşıyordu, içinde de onlar... Eşiyle bir oyun tutturmuş, karşılıklı ötüşüyorlardı.

Koca cevizin gölgesi, sıvası yarı yarıya dökülmüş evin duvarına benek benek düşmüş, yaz çağrışımları yapan toprağa serilmişti gururla. Misafirler, gölgede iyice serinlemiş yumuşak minderlerde sohbeti koyulaştırmıştı. Çocuk, kilimin ucuna kadar gelmiş; elini, gözüne düşen güneşe karşı siper ederek ahırın damına, onlara bakıyordu. Yumurtaya yatanlar dışında bütün güvercinler damdaydı, kimi kanatlarını temizliyor, kimi bir kanadının üzerine yatmış keyif sürüyor, kimi boş boş dolaşıyordu. En uçta olan onlardı. Çocuk da onlara bakıyordu. Çocuğun gözlerinde kendini görmüştü o an.

Birden nasıl olduğunu anlayamadan bıraktı kendini boşluğa, gidip cevizin gölgesine, kilimin ucundaki çocuğun önüne kondu. Yanılmamıştı, gözlerindeydi...

Ne yalan söylemeli, hem çocuğu hem de onun gözlerinin

içinde tüy tüy kıpraşan, kıpraşıp sessiz, içli bir sevince dönüşen kendini sevmişti.

Düğüne gelmişler köye. Dede, şehrin de tadının kalmadığını anlatırken aslında siftahsız eve döndüğü günleri, sessizliğinin içine sakladığı uykusuz geceleri, daha kıştan çıkar çıkmaz uzaktan göz kırpan soğuğun adım adım sokuluşunu anlatıyordu aslında.

Onu çocuktan başka kimse görmüyordu.

Tekrar eşinin yanına, ahırın saçağına döndüğünde çocuk ev sahibine onları gösteriyordu.

"Şu beyaz olanları" diyordu.

"Tamam, kurban olsun sana, taşşağını yediğim" dedi Ali Rıza Kâhya.

O gün köyün üzerinde son kez dolaştıklarını, toprak damlardan atlaya zıplaya, tozlu sokak aralarında eğile kırıla gölgelerini son kez gezdirdiklerini, kavak tepelerindeki en uç yaprakları bir daha görmemecesine hışırdatıp geçtikten sonra, derenin en durgun, en uykulu olduğu ıldır ıldır ışıltılı, akmayan düzlükte, suya düşen kendi görüntülerini küçük noktacıklar halinde halkalandırarak içip kendilerini bitirdiklerini bilmeden getirdiler akşamı.

O gece çocuk da uyumamış; ertesi gün köy minibüsünün tozlu mazot kokan gürültülü sarsıntısında, kucağında sıkı sıkı tuttuğu, içine konuldukları sepetin çizgili boşluklarından görebildiği gözlerinden okumuştu bunu.

Sonra da hep sevdi o gözleri. Kayısı çağlasına benzeyen o gözlerde, bir yandan ardından koşturduğu top ve topun etrafında çoğalan çocuk kalabalığının hareketli karmaşası, bir yandan da çatıda ve bahçe duvarının üstünde kıpırtısız bir uykuyu andıran bir çift leke yer değiştirirdi çünkü. Çoğunlukla da, bahçede kendi kendine bir oyun tutturup, çevresine, içeri kimselerin giremeyeceği bir duvar ördüğü ya da kapı önüne serilen yer sofrasında yufkayla külah yapmayı be-

ceremediği için yemeğe batıp yağlanan elleri yüzünden annesinden azar işittiği zamanlarda, ahırın açık kapısından içeri dalıp kuşlarını kapacak bir kedi hainliğinin tedirginliği dolaşırdı gözlerinde.

Meğer boşuna değilmiş çocuğun tedirginliği. Onlarla birlikte o da fark etmişti sinsi kuytularda kendilerini unutturan kedileri.

Burunsuz Nezih'in atı ve karısı Çilli Mevlüde'nin ineğinin bulunduğu ahıra, bahçeye, çatıya, mahalleye ve kasabaya alışsınlar diye kanatlarındaki uzun telekleri çektiklerinde çocuk bir an bile gölgesini eksik etmedi üstlerinden. Onları her dışarı çıkarışında Burunsuz Nezih'e soruyordu:

"Dede, kediler kapmaz değil mi?"

Balyozu andıran bir yumruk yemiş de o yüzden burnu suratına gömülmüş gibi duran Burunsuz Nezih, yarısı üstdudağı yırtık ağzından, yarısı da olmayan burnundan bir tıslama şeklinde çıkan sesiyle kendinden emin karşılık verirdi:

"Korkma kurbanlar olduğum, bir şey olmaz."

Dedesi böyle konuşunca çocuk her defasında acırdı ona. Çünkü çocuk, arabaları insan yüzlerine benzetiyordu. Özellikle, yıpranmış, köy yollarının sarsıntılı toz toprağının altında kamburu çıkmış, bezgin, yaşlı kamyonları... Kamyonlar sahiplerine benzerdi ona göre, bazı adamların suratları da kamyonlara. Hani Vabis marka kamyonlar var ya, uzun burunlu, iri, işte Tenekeciler Çarşısı'nda sobacılık yapan bir adam varmış, aynı Vabis kamyona benziyormuş.

Bir de Bedford kamyonlar. Burunsuz. Dedesi, Burunsuz Nezih, aynı Bedford... Adamda burun namına bir şey yok ya... Öyle burunsuz, öyle çaresiz ya... Bakışlarından yalnızlık akıyor. Biraz daha baksan, ağlayıverecek anında. Artık, burnu yok diye mi ağlayacak, oğlanlar eve ekmek getireceklerine, iş arayacaklarına kahve köşelerinde pinekliyor, büyük oğlan, işte bu günahsız sabinin babası, evli olduğunu unutup

bekâr arkadaşlarıyla sokaklarda it taşlayıp geziyor diye mi, yoksa kızı kocaya kaçtı, ay geçmeden herif getirip kızı üstlerine attı diye mi; karısı yüz vermiyor, sabah akşam aşağılıyor, adam yerine koymuyor, akşam at arabasını evin önüne çekip atı ahıra koyduktan sonra avluda aç karnına sigara üstüne sigara yaktığı halde, eve it mi gelmiş, köpek mi umursamadan, dış kapının eşiğinde oturmaya devam ediyor diye mi, belli değil.

İyi ki hiç kimse, burunsuz suratına uzun uzun bakmıyor, çaresiz gözlerine dikmiyor gözlerini. Yoksa ağlayacak, kesin ağlayacak. Zamanından önce dede olmuş bu dede, yaşından başından utanmadan ağlayacak.

Nezih'in ağladığını o görmedi, ama Nezih onun ağladığını gördü; gördü de ondan sonra bambaşka bir adam oldu.

Kanatlarının çekildiği, uçamadıkları, yakalanmanın kıyısında dolaştıkları zamanlarda, artık çocuğu sevdiklerinden mi, Burunsuz Nezih'ten korktuklarından mı bilinmez, kediler uzak durmuştu onlardan.

Ama bir gün...

Burunsuz Nezih'in, art arda yaktığı sigaraların dumanında gördüğü köyüne tek başına geri döndüğü bir akşamüstüydü. İşin doğrusu, Burunsuz Nezih, hemen her akşamüstü, duvara böyle sırtını dayayıp da sigarasını yaktığında, alıp başını gitmenin, gidişiyle ardında bırakacağı boşluğun içine düşecek pişmanlık dolu ağıtların hayalini kurardı. Babadan kalma tarlaları ortakçı Ali Rıza Kâhya'dan alıp kendisi herk etmeli, ekmeli, biçmeliydi. Ev, bıraktıkları gibi duruyordu, odaların derin kuytularında, merteklerin yüzünde, yüklükteki yatakların kıvrımlarında sıcaklıklarını sürdüren sesleri, bir zamanlar akşam yemeklerinin yendiği kapı önünde, avlusunda dolaşıp duran izleriyle... Çocuk anlamaz gözlerle bakıyordu dedesine. "Büyüyünce beni anlarsın" diyordu. Çocuk yine anlamıyordu. "Dedeni ziyarete gelirsin aklın erince" di-

yordu, çocuk yine anlamadan, "Gelirim" diyordu. İşte böyle birbirlerine bakmadan, hiç ses çıkarmadan, konuşmadan konuşuyorlarken, çocuğun çığlığı, bembeyaz bir kanat şakırtısının ardından duvarlara, oradan da sağa sola çarpa çarpa, büyüye büyüye ahır kapısının eşiğine kadar gelmiş, onun küçücük yüreğini tüy tüy, telek telek uçurmuştu. Bu, yuvalarına çöp getirmek için çıkan zavallı eşinin bir kedinin ağzında bahçe kapısından görünmez bir hızla geçip gidişinin geride bıraktığı çığlıktı.

O da, buluta benzemeyen buluta ulaşacağım derken birden kendini üzerinde bulduğu balkon demirine konduğunda, çöplükte eşinen tavukları, o duvardan öbürüne atlayan horozları, gölgeli duvarların dibinde uyuklayan köpekleri, çatıya uzanan iğdeler ile vişneleri, Burunsuz Nezih'in arabasının bir daha yerinden hareket etmeyecekmişçesine ölgün duruşunu; sağa sola, tepe artlarına, yaprak diplerine, dal uçlarına dağılmış kuş cıvıltılarını geride bırakmıştı.

Şimdi bu, bir elektrik süpürgesi kolisi mi, fırın kolisi mi, ne olduğunu bilemediği karton kutunun içinde hep o günü yaşıyor.

Burunsuz Nezih, çocuğa, "Bu kuşun, eşine ağlamasına dayanamıyorum, bulacağım o kediyi" demişti.

Doğruydu, gece gündüz ağlamıştı eşinin ardından. Ahırda, bahçede, duvarın üzerinde, çatıda, göğün düz mavisinde, her yerde bembeyaz bir boşluk görüyordu; o boşluğu sesiyle doldurmaya çalışıyordu. Yine de dolmuyordu boşluk...

Burunsuz Nezih o hain kediyi aramaya başlamıştı. Kedi, suçunun bilincindeymiş gibi kaçıyordu, ne ekmeğe geliyordu, ne yemek artığına... Sonunda çatının içinde yakalandı. Çocuk, olacakları korkuyla izliyordu, soramıyordu da dedesine, ne yapacağını.

Burunsuz Nezih, ayaklarından kıskıvrak tuttuğu kediyi

bahçe kapısına götürdü. Kapıyı hafif araladı, kedinin boynunu o aralığa koydu, kapıyı hızla kapattı. Abandı kapıya, abandıkça abandı... Hırsını kediden mi çıkarıyordu, kapıdan mı? Hangisi daha çok yakmıştı canını? Hangisine boşaltıyordu içindekileri? Kedinin, ulaştığı, değdiği her yeri, her şeyi tırmık tırmık yırtan sesine koşturup gelen karısı Çilli Mevlüde'ye mi bağırıyordu, kediye mi, kapıya mı? Abanıyordu, başına toplanan komşu kadınlara göstere göstere; diğer eliyle vuruyordu, gelinine baka baka; çarpıyordu kapıyı, kızının çığlıklarının üstüne; yırtık üstdudağı ile yalnızca iki delikten oluşan burnu arasında kaybolup giden mırıltılar halinde küfrediyordu.

Çocuk, daha kedinin kafasını kapının arasında görüp de neler olacağını anladığında kaçıp eve saklanmıştı.

Ardından, Burunsuz Nezih kedinin leşini çöplüğe atıp yürümüştü sokağın çıkışına doğru.

Köyüne mi gidiyordu? Giderse bugün giderdi.

Kaybolmuştu işte...

Burunsuz Nezih'i görebilir miyim diye yükselmişti çatıdan.

Kutuya birkaç küçük delik açmışlardı hava alabilmesi için. Deliklerin biri hariç hepsi boyası solmuş pütürlü balkon duvarını gösteriyordu; bir tanesi, yukarıda olanı gökyüzüne bakıyordu. Hiç kuş geçmeyen gökyüzüne.

Bakıyordu, gökyüzü orada duruyordu.

Sürmeli

Bakkaldan peynir, çay bardağı; manavdan domates, biber, hıyar; fırından taze ekmek; spor salonunun önündeki büfeden rakı ve sigara aldılar.

Akasyanın dibindeki, kirli şiltesinin rengi atmış kerevetten kalkıp sanki başka işi varmış da rahatsız edilmiş gibi ağır hareketlerle içeri giren Büfeci Hıdır'ın, rakı ve sigaraları verdikten sonra büfeden çıkarak tekrar eski yerine oturduğunu; arkalarından, filmlerdeki kalleş adamların esas kız ya da adama bir tuzak kurduklarında göz süzdükleri gibi kafasını sallayarak manalı manalı baktığını; bu bakışta, dişlerin arasından tıslayarak söylenen "Birazdan gene buraya düşersiniz" sözlerinin gizli olduğunu fark etmediler.

Yoldaki, sergiciden de iki kavunla, bir karpuz aldılar.

Tuz almayı unuttular.

Çamlık, iki tepenin birleştiği çizgiye bütün yeşilini ve gölgesini yığmış onlara el ediyordu.

Alıçların ve yaban armutlarının arasındaki çakıllı yoldan yokuşa vurdular.

Kel tepenin üstüne doğru inişe geçen güneş göz açtırmıyordu.

Otlar çıtırdıyordu.

Tırmandıkça çam kokusu aldılar, terlediler, yokuş yukarı

sigara içeceğiz diye perişan oldular.

Kavunun birini daha yolu yarılamadan düşürdüler.

Ahlatların, alıçların, pelitlerin, kuşburnu ve çalıların yerine önce bodur sonra göğü kapatan yükseklikte çamların geçtiği düzlükte, birdenbire çam kokulu bir serinliğin içine dalınca içmeden sarhoş oldular.

Yolun keskin bir dönemeçle kıvrıldığı köşedeki pınarın başına tezgâhı kurdular.

İlk işleri rakı, karpuz ve kavunu pınarın oluğuna, el değmeyen suyun içine atmak oldu.

"Ufff, buz gibi; karpuz birazdan çaat diye çatlar görürsünüz" dedi Postacı Yüksel.

"Asıl rakı şişesi çaat diye çatlarsa o zaman görürsün ananınkini..." dedi Deli İsmail Usta. Yolda kavunu düşüren Postacı, sanki yeni düşürmüş gibi elinin bomboş kaldığını gördü birden, suya uzansa mı, ne yapsa bilemedi.

"Şişe çatlar mı Usta, nerde görülmüş?"

"Kavun çatladı ya yolda..."

"Ustam bırak üstüne üstüne gitme, bugün kafası yerinde değil zaten onun" dedi Minibüsçü Ömer. Gömlek cebinden sigara paketini çıkardı; lüleden kütür kütür akan suda çalkaladığı çay bardaklarını suyla temizlediği çeşme taşına yan yana sıralayan Köroğlan'a uzattıktan sonra sofranın hazırlanmasını sabırsızlıkla beklerken çatacak yer arayan Deli İsmail Usta'ya tuttu:

"Yak Ustam, yak..."

Kendiliğinden gelişmiş gizli bir saygıyla ve kıdemli bir garson hızıyla yaktı Usta'nın sigarasını.

"La Postacı, şu senin sigara hikâyesini anlatsana Usta'ya..."

Postacı, suyun içinde dönüp duran karpuzu, 'sen burda uslu uslu dur, aman başına bir şey gelmesin' dercesine pıtpıtladıktan sonra:

"Dur hele Ömer, anlatırız daha" dedi.

Usta, artık gölgede olduğu için kör kör bakmayan Köroğlan'ın nevaleleri çeşmenin taşına tek tek dizişini keyifle izliyordu. Dudağının kenarında tütüp duran sigarasının dumanları, çamların koyu yeşil gölgesine takılıp parçalanmış güneş kırıklarında süzülüyordu.

Bu arada Köroğlan oluktan çıkardığı şişeyi bardakların üzerinde dolandırmış, her birini lülede kütürdeyen suya tutarak rakıları hazır etmişti.

"Hay yaşa be Köroğlan!" diye bir nara savurdu Minibüsçü. Sonra kendisini frenleyerek bir adım geri attı:

"Buyur Ustam..."

Usta'nın gözlerinde pınarın suyu çağıldadı, kabak kafasında çam iğneleri çizgilendi, yüzüne çok önemli ve bir o kadar da ağır bir işe başlayacak olmanın özenli inceliğini oturtarak çeşmeye ilerledi. Önce o aldı bardağı, uzattı ortaya, boşluğa. Diğer bardaklar onun bardağının alt sınırına uzandı. Usta da onların bardaklarının alt bölümüne vurmak için eğildi. Derken onlar da eğildiler. Birlikte bir hayli eğildikten sonra nihayet tokuşturdular bardakları.

Köroğlan iki arada bir derede içine peynir sıkıştırdığı yumruk kadar ekmekle avurdunu şişirdi.

Usta, iki parmağının arasında peynirden bir parça kırıp ağzına attı, bibere uzandı.

"Ee, neymiş şu senin sigara mevzuu..."

Postacı, sigara paketini diğer eline vurup birkaç dal sigarayı yarı yarıya çıkararak uzattı.

Yaktılar.

"O zamanlar gencim. Köydeyiz. Sabahleyin kalktım, tarlaya gideceğim. Sigarayı yaktım, evden çıktım. Çakmağı evde unutmuşum; nasıl olsa birine rast gelirim diye geri dönmedim. Abi, olmam diyesice köyde akşama kadar kimseye rastlayamadım; ben de sönmesin diye sigarayı peş peşe ek-

ledim. Senin anlayacağın hiç söndürmeden bir paket sigarayı içtim."

"Şimdi yaptığımız farklı mı sanki" dedi Köroğlan, "bir şişe rakıyla bir paket sigarayı bitiriyoruz; sabah kalktığımda aha şu göğsümün üstünde koca bir kaya oturuyor sanırsın, öyle bir ağırlık..."

Bardaklar tekrar tokuşturuldu. Eğilerek, eğilerek, eğilerek...

Köroğlan hemen kaptı şişeyi, rakıları tazeledi. Ekmekten birer parça koparıp peynir, domates, hıyar, biber atıştırdılar. Ağızları dolu olduğu için bir süre konuşmadılar.

"Tuz yok mu evladım?"

Usta'nın kime sorduğu belliydi.

"Unutmuşuz Usta" dedi Köroğlan mahcup. İçinden kendi kendine kızdı. Kırk yılın başında Usta'yla bir demlenme fırsatı bulmuşlardı; onu da ellerine yüzlerine bulaştırmışlardı; tuzu unutmuşlardı, kavunu düşürmüşlerdi, dur bakalım daha neler olacaktı. Usta'ya karşı ayıp oluyordu. Çocukluğu ve gençliği onun yanında geçmişti. Terzi Deli İsmail Usta'nın önce çırağı sonra kalfası olmuştu, askerden gelip bankaya hademe olarak işe girinceye kadar.

Deli İsmail Usta'nın deliliği şairliğinden geliyor olmalıydı. Aklına estiği gibi yaşayan bir adamdı... Bir bakarsın balığa gitmiş, bir bakarsın dükkânı kapatıp dağlarda, köylerde define aramaya. Bir başka gün bir dere kenarında veya pınar başında çıkardı karşına; kurmuş çilingir sofrasını, almış yanına bir iki arkadaşını, kafa çekip şiir söylüyor. O bir iki arkadaşın arasında eski ustasına saygısını hiç yitirmemiş hatta bu saygısını hayranlığa dönüştürmüş Köroğlan da var.

Ormana akşamüzeri serinliğinin sessizliği çökmüştü. Çamların arasında nazlı nazlı dolanan akşam yelinin uğultusu ve pınarın şırıltısı gizli bir ürperme gibi gezindi bedenlerinde. Bir an, kısa bir an büyük bir boşlukta, zamansızlıkta, yalnız-

lıkta olduklarını duyumsadılar. Amaçsız, çaresiz, sınırsız bir boşluk...

Boşluk büyüyünce tedirgin bir telaş sardı her birini. Yırtılmalıydı boşluk, tuz buz edilmeliydi.

"Ustam, kerahet vaktine eriştik; şiire geldi sıra" dedi Köroğlan.

Usta, kendi sözünün başkasınca –acemice de olsa– söylenmesine kızmadı; içinden gelmedi kızmak, sinirleri yumuşamıştı ne de olsa.

"Ben şiiri çok severim" diye atıldı Minibüsçü Ömer. Heyecanına, diriliğine kendisi de şaştı. Oysa az önce, oğluna emanet ettiği minibüsünü düşünüyordu. Kahveye mahveye takılıp da sırayı kaçırmasaydı bari bokumun oğlu. Aklını başına toplasın diye erkenden evlendirmişti ama ipe sapa geleceği yoktu. Karının koynundan çıkmıyor, öğleye kadar eşşekler gibi yatıyordu. Kalkınca da doğru kahveye. Aslında ona bir kahve açmalıydı, hiç olmazsa masrafını çıkarırdı. Dur hele, askerliğini yapıp gelsin önce. Ama ne yalan söylemeli, torun çok tatlıydı; akşamları içki muhabbetini sırf o sıpanın hatırına erken kesip koşturuyordu eve.

"Var mı bildiğin şiir?"

Usta'nın gevşemiş yüzü aradığı yatağı bulmuş su dinginliğinde yayılmıştı.

"Bizim sürmeliyi ezbere bilirdim gençliğimde. Yüz, yüz elli şey..."

"Kıta..."

"He..."

"Hadi canım" dedi Köroğlan.

Postacı Yüksel'e durmak yakışmazdı; bardağının dibini çeşme taşına dokundurarak kendince 'şerefe' yaptı.

"Tamamı iki yüz şey diyorlar, tabiî doğrusunu Usta bilir ama..." dedi.

Ömer ekmeğini peynir kırıklarına banarken her zamanki

aceleciliğiyle Usta'ya fırsat vermedi:

"Yüz elli kıta, yüz elli. Ezbere bilirdim hepsini, ezbere. Kafa kalmadı ki şimdi."

Köroğlan ile Postacı, Usta'ya bakıyorlardı. Usta, kanlanmaya başlamış gözlerini ağır ağır aşağıya, ağaçların arasından görünen şehre çevirdi. Tüm şehir onu dinliyormuş gibi kafasını hafiften sallayarak konuştu:

"Sürmeli yüz otuz sekiz kıtadır. Ben tamamını ele geçirmiştim ya, ne yazık ki kaybettim. O zamanlar kıymetini bilemedik. Yazık oldu, yazık... Başka da kimsede yok. Kimse bilmez."

"Hani biz türküsünü söylüyoruz ya" dedi Postacı, "iki şey..."

"Kıta..."

"He... İşte hepsi o kadar, iki şey diyorlar."

"Kim diyor?"

"Valla ne bileyim, öyle duydum."

"Her duyduğuna inanma evladım, bilen de konuşuyor, bilmeyen de..."

Dudağının kenarında yanıp tükenmiş, atılmayı bekleyen sigarayı dilinin ucuyla ittirdi, rakıya uzandı.

"Hadi vurun bakalım."

"Vuralım Ustam..."

Anında tokuşturdular, eller aşağı inerek, inerek, inerek...

Köroğlan uzunca bir biberi kütürdeterek yok etti;

"Postacı kardaşım, hadi bize bir sürmeli patlat" dedi.

Postacı hiç nazlanmadı. Gözlerini kapatıverdi kararan ağaçlara, ağaçların üstünde gezinen uğultuya, uğultuyu seyreden gök boşluğuna, boşluğa düşen sessizliğe...

"Dersini almış da ediyor ezber / Dersini almış da ediyor ezber / Sürmeli gözlerin sürmeyi neyler aman / Aman ben yarelendim aman / Bu dert beni iflah etmez del'eyler / Bu dert beni iflah etmez del'eyler / Benim dert çekmeye dermanım mı var aman / Aman ben yarelendim aman."

Uğultu ağaçların üstünde bir yer buldu kendine; şırıltı, ağaçların dibinde tükenip çam iğnelerinin, kozalakların, kırık dal parçalarının, yeşilliğini delice yaşayan narin otların altına saklandı.

"Ağzına sağlık evladım. Türkü söylediğin gibi karpuz kesmeyi de biliyor musun?"

Köroğlan, "Ben hallederim Usta" deyip atıldı. Sudan çıkardığı karpuzu çatırtıyla ikiye böldü; kabuğunu tabak gibi kullanmak üzere kendi içinde kesti, ortaya getirdi. Damlata damlata aldılar birer parça.

Bu kez Usta uzattı sigaraları; ellerini göğüslerine götürüp eyvallah yaparak aldılar. Çakmak yarışını Ömer kazandı.

Usta'nın ağzından boşalan dumanlar süzgün gözlerini ve kel kafasını görünmez kıldı. Derin bir nefes aldı Usta ve başladı:

"Güzel havalara aldanıp / Açılma gönül açılma / Bir vefasız yare kanıp / Açılma gönül açılma / Aldanma tatlı sözlere / Sapma çıkılmaz izlere / Riyakâr, sahte yüzlere / Açılma gönül açılma / Kendini kendinde ara / Çıkma çiziden kenara / Bakıp yalancı bahara / Açılma gönül açılma."

Postacı'nın sigarasını dudaklarının arasına kıstırıp boşta kalan elleriyle alkışlamaya başlaması Köroğlan'ın çatık kaşlı bakışıyla son buldu. Gene ellerini ne yapacağını bilemedi.

"Seni çıkasıca gözüm / Nerden gördün o güzeli / Kara bakasıca gözüm / Nerden gördün o güzeli / Aklımı verdin yellere / Feryat düşürdün tellere / Sarılası mendillere / Nerden gördün o güzeli."

Her biri kendi gençliğine, köyüne, sokağına döndü; pencerelere, bahçe içlerine, bostanlara, dere kıyılarına baktı, dolandı; kibrit kutularında mektup aldı verdi, mendil kokladı, ayna tuttu, ah çekti; sevdiğinin başkasına yâr olduğunu gördü.

"Şu taze yaşımda, taze gönlümle / Dalına konmayı bana çok gördü / Vicdansız kalbinden çıkan hükümle / İsmini an-

mayı bana çok gördü / Benim acılarım onun nesine / Bakmadı kalbimin boğuk sesine / Ruhumun ateşli bir nefesine / Bakıp da yanmayı bana çok gördü."

Hiçbiri sevdiğiyle evlenemedi. Erkenden baş göz edildiler. Çoluk çocuğa karıştılar. Çocuklar büyüdü, onlar büyümediler.

Köroğlan oğlunu düşünüyordu. Oğlu sıkıntılarını anlatmazdı hiç. Çocukluğundan beri kendi içine gömülmüştü. Kader de onu kaldırıp sınıra, iki günlük yola atmıştı, karın kışın içine. O anlatmasa da anlardı Köroğlan. O anlatmasa da, dışa vurmasa da sezerdi onun içinde olup bitenleri, yüreğini çatlatan kederi, gözlerinde titreşen acıyı. Bugün telefon etmişti oğlu. "Sizin bankaya memur alınacak diyordun ya, ben öğretmenliği bırakıp oraya geleyim; başka türlü buralardan kurtuluşum yok" demişti.

Postacı, bardağın içinde, rakıbeyazında, kızının çalkalanan genç yüzünü görüyordu. Ah Nurgülüm ah, can parçam, saz benizlim, baban hiç ayrılabilir mi senden? Nasıl dayanır yokluğuna! Sen uyurken –çünkü her gün geç gelir, her gün sarhoş– odana girip nasıl seyreder seni içi titreyerek, su gibi akan saçlarını okşamak ister; sadece koklar, öpmek ister, öpemez, koklar da koklar. Demek bir gün çıkıp gideceksin! Demek o günler çok yakın. Çok yakın. Çok... Bu akşam... "Akşam erken gel!" Sözle dövüyordu karısı onu. Yüzüne bakmadan konuşarak. "Görücüler gelecek!" Demek Nurgül... Daha çocuk o be! Postacı Yüksel onu daha öpüp koklamadı, doymadı ki...

"Bugün erken dağılsak..." diyecekti; baktı, dinleyen yok.

Minibüsçü, bu şiirleri nerede gördüğünü hatırlamaya çalışıyordu. Şehirde basılan ve esnafa dağıtılan şehrin tek 'siyasî ve müstakil' gazetesinde mi, takvim yaprağında mı, minibüste unutulan bir kitapta mı? Nerede? Usta'ya da soramazdı; hele sürmeli konusundan sonra...

Usta'nın aklından, bir Almancı'nın getirdiği 60 bin markalık define arama aletinin nasıl bir şey olduğu geçiyordu. Daha geçenlerde iki adam gelmişti, nerden geldilerse. Biri, buralardan göçen Ermenilerden birinin torunuymuş. Gelmiş, eliyle koymuş gibi altınları alıp gitmiş adam. Bu Almancı kiralıyormuş aleti. Defineyi bulanlar hemen çıkmıyorlardı ortaya. Yavaş yavaş. Her gün bir araba. Her gün bir ev, arsa. Düne kadar aç geziyorlardı; yiyecek ekmeğe muhtaçtılar.

"Sesin fena sayılmazmış evladım, hele bir türkü asıl bakalım" dedi Postacı'ya dönerek.

Postacı gene gözlerini kapattı kel tepenin üzerinde kalan son aydınlığa karşı.

"Köprüden geçti gelin / Köprüden geçti gelin / Saç bağın düştü gelin..."

"Bu türküyü Neşet Ertaş'tan güzel kimse söyleyemez" dedi Usta, "Gözünü sevdiğim Gara Neşet. Çocukluğu, gençliği bizim buralarda geçti bilir misiniz? Şu Kirazlıdere'nin arkasındaki köyde, Köçekkömü'nde. Düğünlere gelirlerdi çalgıcı olarak. Buraların düğünlerini hep onlar çalardı."

Eski düğünlere gittiler. Hangi düğünde nasıl, kimlerle içmişler; kim nasıl oynamış, kim oynayamamış. Taklit ettiler oynayamayanları. Gözlerinden yaş gelene dek güldüler.

Biberi, hıyarı, peyniri ve ekmeği bitirdiler. Domatesi tuzsuz diye yiyemediler.

Kavunu olukta unuttular.

Söz düğünlerden açılınca Postacı karpuz kabuklarını ve diğer çöpleri toplamaya girişti, Usta Köroğlan'a dikti gözlerini.

"E, Sadık, evladım, daha evlendirmiyor musun oğlanı?" dedi.

"Oğlan buraya gelmek istiyor. Bankaya gireyim, beraber çalışalım diyor."

"İyi ne güzel."

"Olur mu Usta hiç! Ben bu yaşımda ona çay kahve servisi mi yapacağım?"

"Egoistlik yapma evladım!"

"Nelik yapmayım?"

"Egoistlik..."

Köroğlan'ın dili ağzında şişti, dönmedi. Bir süre konuşamadı. Gözlerinin kızartısı arttı, yüzüne yayıldı.

Usta işemeye gidince Ömer'e:

"Ustam çok ayıp ediyor. Ben bugüne kadar dinim, milletim, namusum için yaşadım. Neyimi görmüş benim de, bana gominist mominist diyor..." dedi.

Ömer:

"Bu dürzüyü sen takmadın mı peşimize oğlum! Ustam da Ustam... Al sana Ustan. Ustana koyum..."

Son rakıları Ömer doldurdu.

Bardakları kaldırdılar.

Köroğlan Usta'nın bardağının üstüne vurdu bardağının altıyla. Saygıysa bu kadar.

Bir dikişte diplediler kadehleri.

"Hadi evladım Postacı, bugün senin izin günün, mahalleyi dolaşmaya çıkıyorsun."

Deli İsmail Usta parayı uzattı. Başıyla bir kez daha 'hadi' işareti yaptı.

"Doğru büfeci Hıdır'a... Bir büyük daha."

Sonra diğerlerine döndü:

"Ulan size de rakı dayanmıyor, sünger mi oldunuz mübarekler..."

Uğultu kesilmiş, ağaçlar ırgalanmayı bırakmıştı.

Şehrin ışıkları yanmıştı aşağıda.

Yolum Düştü

"Yolun buralara düşecek olursa mutlaka uğra, beklerim."

İş için geldiğimi, akrabalarımda kaldığımı anlatıyorum.

Annesi giriyor içeri. Ne kadar benziyorlar birbirlerine! Kır saçlı, dinç bir kadın.

Ayağa kalkıyorum.

"Hoş geldin evladım" diyor. Elini öpüyorum. Hal hatır soruyoruz. Kahvaltıdan yeni kalkmışlar, çay henüz soğumamış. Kahvaltı yapıp yapmadığımı soruyor Necla.

"Yaptım" diyorum.

Vapura binmeden, iskeledeki simitçiden 'İstanbul simidi' alıp yiyorum, çaysız. Necla, tatil dönüşlerinde, İstanbul'dayken en çok Ankara'nın simidini özlediğini söylerdi. Ankara'da otobüs değiştirirken, sanki orada dört yılını geçiren ben değilmişim, ilk kez oradan geçen biriymişim gibi, bir an önce, yabancısı olduğu bu kalabalıktan, insanın üstüne yapışıp kalan gürültüden, boğazına kadar gelip soluksuz bırakan yabancılık duygusundan kurtulmak isteyen bir yolcuymuşçasına İstanbul'a kalkan ilk otobüse atlayacağım derken aklımın ucuna bile gelmemişti birkaç simit alıp getirmek.

"Sen çayı seversin, sana çay getireyim."

Annesiyle salondan çıkıyorlar.

Ayaklarımın ucuna, çoraplarımın inceldiği yerlere bakıyorum. Oradan halıya kayıyor bakışlarım. Ayaklarımın altında

kaybolan bir çiçek motifinin başlangıç noktasını bulmaya çalışıyorum. İçeriden, bardağa konulan kaşığın çıkardığı ses geliyor.

Mehmet demlerdi çayı. Ayin yapar gibi. Çaydan başka bir iş de gelmezdi elinden. Ara sıra bulaşık. Çayı bir bezle –ki bu, genellikle kirli bir gömlek ya da pijama olurdu– sarardı bebek gibi. Kimse dokunamazdı. Törenle içerdik. Vakit geç olur, herkes odasına çekilirdi sonra. Gitme derlerdi, burada kal. Namık tek başına kalırdı odada. En eski kiracı oydu; hemşerileri okulu bitirince evi ona bırakmışlardı, o da Birhan ile Mehmet'i almıştı yanına. En güzel odayı kapmıştı. Dolaplı oda. Her zaman en kıdemlinin olmuş o oda. Mehmet de Necla'yla çekilirdi odaya. Birhan'a salon kalırdı. Salondaki çekyatta sıkışarak yatardık Birhan'la. Son sigaralarımızı da içer, pencereleri açıp içeriyi havalandırdıktan sonra ışığı söndürürdük.

Bizim uyumamızı beklediklerini bilirdik. Bir kez bile dile getirmeden bilirdik. Uyumamız gerek. Haydi uyku, neredesin? Bu kadar süre bekler mi onlar? Birbirlerine sokulmuşlardır çoktan; öpüşmeler, okşamalar başlamıştır ses çıkarmadan, kıpırdanmadan. Seslerini hiç yokmuş gibi içlerinde saklayarak. Bizim uykumuzu sakladığımız gibi.

Dışarıda ayaz geceyi titretirdi. Kentin ışıklarının yansıdığı gökyüzünün üşüdüğünü görürdük; çıplak yalnızlığını, kırılan yerlerini görürdük; ardında sakladığı özlemleri, kızgınlıkları, sitemleri, acıları... Bazen de gülme krizi tutardı. Her şeye gülerdik. Şimdi Namık'ın sigarası bitmiştir yine, varsa bir sigara istemeye gelir diye konuşurduk, pat kapı açılırdı. Namık. "Ya arkadaşlar, sigaram bitmiş. Uyku tutmadı, varsa bir sigara verin." Namık'ın hiç sigarası ve bozuk parası olmazdı. Sigarası hep yeni bitmiş, bozuk parası ise kalmamış. Otobüse binecek, bozuk paramız var mıydı? Vardı. Nedense onda olmayan bozuk para bizde

olurdu. Bir gün Mehmet, "Bozdurmazsan tabiî ki bozuk paran olmaz oğlum" demişti. Bozulmuştu Namık. O akşam iki üç paket sigara almış, getirip atmıştı masanın üzerine. Bazen bizim sigaramız biterdi geceyarısı. Sohbet sürüyor. Mehmet Necla'yı getirmemiş eve. Ya da her neyse. Mehmet de var sohbetin içinde. Namık sohbeti bırakıp odasına gidemiyor. Küllükler, soğumuş çay bardakları izmarit dolu. Kapanmış her yer. Nerden bulacaksın bu saatte sigarayı! Namık devreye girer o ara. Dur bir baksın, dolabın dibinde filan paketten dökülen birkaç tane olabilir; bazen oluyor da öyle. Şansa bakın, tam adam sayısınca sigara buluyor Namık dolabın dibinde.

Necla yokken Mehmet bizim canımız ciğerimiz olurdu, kafa dengi arkadaşımız, canımızın bir parçası. Necla'yla olduğunda ister istemez bir uzaklık girerdi aramıza. Elini omzuna atar Necla'nın, kendine çekerdi. Sokulurdu ona bir kedi gibi Necla. Fısıldaşırlardı. Necla bizim duyamadığımız bir şeyler söyler güldürürdü onu. Biz de gülmek isterdik. Bakardık. Bakışımızın onların yüzünde açtığı boşluk doldururdu odayı; sessizlik duman duman dolanırdı o boşluğun içinde.

Önceden bizim arkadaşımız olan Necla şimdi çok yakınımızda ama ulaşamayacağımız kadar da uzağımızdaydı artık.

Sonra gitmemeye başladım o eve. Okuldan çıkınca doğru kendi evime. Uzak diye gelmezlerdi arkadaşlarım. Necla merak ediyordu evimi. Bir gün Mehmet'le geldiler. Geç saate kadar oturduk. Son otobüsle gittiler. Arkası geldi sonra. Sık sık geldiler bana. İnce bir yağmur gelirdi onlarla. Rüzgâr, damlaları serperdi camlara. Gece dalların ıslığıyla inlerdi, biz konuşur konuşurduk. Mehmet şarap getirirdi çoğunlukla. Tıpasını içine düşürürdü hep.

Bir geceyarısı Kurtuluş Parkı'ndayız. Herkes kapanmış, bir tek biz açığız, sokak lambalarında, taksi ışıklarında, bir de parkın köşesindeki büfede. Finallere hazırlanmak için sabah-

lara kadar ders çalışan, öğrenci olduklarını yeni hatırlamış üç salak... bir de büfeci ve büfenin dibine çökmüş bira içen iki sarhoş. Bunalıp çıkmışız o saatte. "Şarap alalım" diyor Mehmet. Daha kitabı bitiremedik, gidip çalışmaya devam edeceğiz. Bir bakıyoruz, Mehmet büfenin önünde, bir bakıyoruz elinde şarap şişesi ve büfeciden aldığı tirbuşonla yanımızda. Gene açamıyor, şişenin içine düşürüyor mantarı. O sinirle kaldırıp atıyor tirbuşonu. "Büfeci..." diyoruz, "Boş ver o lavuğu!" diyor. Şarabı bitirdikten sonra şişeyi de ağaçların altına atıp teker teker kaçıyoruz karanlık ağaçların arkasına.

Sucuklu yumurta yapardık. Evdeki bulaşıklardan utanırdım, "Boş ver" derlerdi. Şarap biter, çaydanlık soğur, demlik bir tarafta, bardaklar bir tarafta kalır, küllükler dolar taşardı. Yatağımı onlara verir, kullanmadığım boş odaya giderdim. Odada bir arkadaştan kalan kırık bir somya ve üzerinde kirli, soğuk bir yatak vardı. Perdesiz penceresinden komşu bahçenin çalıları görünürdü. Camlara değen dal parçaları. Çın çın çınlardı oda. Bir evin içinde bir oda bu kadar sessiz ve derin, uçsuz bucaksız nasıl olabilir Tanrım!

Bitimsiz, kesintisiz bir karanlığa dönüşürdü gece. Çıtırtılı bir sessizlik ya da sessizliğin çıtırtısı. Yankılanan; yankısı çınlamaya dönüşen.

Gece ıslanırdı soğudukça. Tenim kirli yorgana yapışırdı. Beynimdeki bütün hücreleri, belleğimdeki tüm odaları kapatıp, sabaha arınmış olarak uyanmak isterdim.

Necla annesiyle mutfakta. İncelmiş çoraplarımdan fırlamak üzere olan parmaklarımı geçip halının çiçekli, dallı haritasında iz sürüyorum. Bir dolu yaprak, dal, ışkın, filiz arasında dolaşıp çiçeğin kökünü buluyorum. Aynısı halının diğer ucunda, tersten dolaşıyor bu kez; kısa kenardan çıkıp boylamasına geliyor, ortada, diğer yönden gelenle sırt sırta verip geldiği yöne dönüyor. Çevresinde onunla birlikte dolaşan, dö-

nen, saçılan yapraklar, çiçekler. Çok dikkatli bakıldığında bazı yerlerde simetrinin bozulduğu görülüyor.

"Yolun buralara düşecek olursa, mutlaka uğra, beklerim."

Yolum buralara düştü mü, ben mi düşürdüm, yoksa ben mi düştüm?

Yüksek ağaçlarla gölgelenmiş yeşil bir sokaktı. İki taraflı park etmiş arabalar, çöp bidonları, camları çıkartmalarla dolu bir süpermarket. Birden, ağaçların arasında, zamanın dışına itilmiş gibi, yıkılacağından habersiz görkemli uykusunu sürdüren, terk edilmiş ahşap bir konak... İstanbul sadece bu konağıyla bile sevilmeye değmez mi? Yıllarca bu şehirde yaşamayı hayal etmemiş miydim?

"Her zaman gönlümdesin. Beni soracak olursan, iyi olduğumu sanıyorum. Küçük, basit şeylerle hayatımı doldurmaya çalışıyorum. Her şey bizim elimizde, her şey bize bağlı sanıyordum. Elimizde olmayan şeyler de varmış." Bir şirkete girmiş, maaşı iyiymiş. "Hiçbir şey okuldaki gibi değil."

Tekrar güneşli bir sokak. Hava ağır, bunaltıcı, yapışkan. Elimdeki mektuptan adresi bir kez daha kontrol ediyorum. Şu apartman olmalı. Bir gün bu eve geleceğimi biliyordum; istemiştim, düşlemiştim. Ama böyle mi olacaktı? Farkına varılmayışım, önemsenmeyişim, görmezden gelinişim, umursanmayışım, artık hangi sözcükle tanımlamaya kalkarsam kalkayım ikiye bölünen ruhumu bir araya getiremeyeceğim durumum; insan tenine özlemim; dokunmanın, bir çift gözün içine çekinmeden bakabilmenin, yumuşak bir saçı okşamanın uzağında çoğalan sızılarım olanca şiddetiyle çıkıp geliyor geçmişin derinlerinden... Beni görünce kim bilir nasıl şaşıracak. Görüşmeyeli neredeyse iki yıl oldu. Okul hiç bitmeyecek, birlikteliğimiz hep sürecek sanıyorduk. Hiç ayrılmazdık birbirimizden. Kantin, kahvehane, sinemalar, parklar...

Mehmet ile Necla'nın ilişkisini fark ettiğimizde –önceleri

çok iyi saklamışlardı bizden–, "Bak oğlum" dedik; "kızla oynayıp oynayıp sonra da hadi bana eyvallah diyeceksen, karşında önce bizi bulursun!"

Zili çalıyorum. Evde midir acaba? Bugün pazar, evde olması lazım. Çok mu erken geldim yoksa? Belki daha uyuyorlardır. "Evden çıkmadan yakalayayım dedim..." gibi bir şeyler söylerim artık. Mehmet'i sorarsa ne cevap vereceğim?

Kapı açılıyor. Karşımda Necla. Şaşkın, inanamamış gibi.

"Benden kurtulabileceğini mi sanıyordun?" diyorum, yüzümde yalansız bir gülümseme...

Biraz değişmiş gibi. Saçlarını kestirmiş galiba. Kilo da almış. Öğrenciliği üzerinden atmış.

"Hoş geldin" diyor, yanaklarımdan öpüyor. Çok sevindiği belli. Rahatlıyorum. Yorgunluğum çekilip gidiyor bedenimden. Kafam birdenbire boşalmış gibi.

İçeri giriyorum. Pencerenin önündeki kanepeye oturuyorum. Sevinci yüzünden taşıp bütün odayı dolduruyor.

"Eee... nerden çıktın sen böyle?"

"Hiiç... geçiyordum uğradım.."

Oturmuyor, hâlâ ayakta. Mavi, kadife bir eşofman var üzerinde. Sabah mahmurluğundan sıyrılmış gözlerinde dinlenmiş bir ışıltı. Salon derli toplu. Cilaları dökülmüş bir vitrin, önünde büyücek bir yemek masası, üzerleri örtülü koltuklar, sehpalar; duvarda bir iki fotoğraf (rahmetli babası ile annesinin gençlik resimleri); karşı binaya bakan pencerenin önünde saksılar... Menekşenin moru, sardunyanın kırmızısı cama yansımış. Böyle değildi düşlerimde. Böyle binaların arasında sıkışmış; cansız, sessiz değildi; deniz görüyordu en azından, aydınlık, ışık içinde yüzüyordu, kendiliğinden bir şarkı çalıyordu, bir geminin gölgesi geçiyordu camlardan peşinde martı kanatlarıyla, biz Necla'yla terasta oturup denizi çağırıyorduk yanımıza, Necla elimi alıyordu ellerinin arasına...

Niye geldim sanki? Tedirginim. Önce vapura, sonra dol-

muşa binip buraya gelmem, o eski konağın bulunduğu sokaktan geçmem, zili çalmam, "Hiiç... geçiyordum uğradım..." demem hep saçmaydı.

Necla'nın getirdiği çayı alıyorum. Karşıma oturuyor. Eskisi gibi olamıyoruz işte. Söylenecek ne var ki? Unuttum bütün söyleyeceklerimi. Yine de bu suskunluğu, ölü bir zamanı başlatan sessizliği bozmak gerek:

"Kimleri görüyorsun?"

"Seni gördüm ya işte..." diyor gülerek.

"Geçenlerde Mehmet'i gördüm.." diyorum.

Birden elim ağzıma gidiyor; kapatırsam bu sözlerin çıkmasına engel olabilirmişim gibi. Ama çıktı bir kez ve salonda yankılandı büyüyerek, ben sönsün isterken. Sonra düştü halının orta yerine daha da büyük bir gürültüyle.

Tekrar halının haritasındayım. Yol arıyorum. Bulduğum bütün yollar bu dikdörtgenin içinde dönüp dolaşırken ya kayboluyor, ya birbirine bağlanıyor ya da bitiveriyor haritanın bir yerinde. Bu kez başka bir yol arıyorum; bulduğum bütün yollar haritada kayboluyor sonra. Çıkışı yok bu haritanın. Benim yolum hangisi? Hangi yoldan geldim ben, beni buraya düşüren hangisi? Hangisinden gideceğim? Niçin çıktım bu yolculuğa!

Parmaklarım... Çorap yırtılacak, parmaklarım fırlayıp çıkacak şimdi. Halının tam ortasındaki büyük motiften ayrılan dallar nereye gidiyor? Hangisini izlesem? Hangisi beni buradan alıp götürür, yok eder?

"Nasıl, iyi mi?"

Bana doğru gelen dalı bir yaprağın altında kaybediyorum.

"İyi gördüm. İşe girmiş."

Annesi tekrar giriyor salona. Necla içerde beni anlatmış olmalı; daha tanıdık, daha sıcak bakıyor bu kez. Necla hep bizden (Mehmet'i anlattı mı acaba? Kızlar bu tür şeyleri söylerlermiş annelerine. Ne düşünmüştü acaba bu yaşlı kadın?

Mehmet'i görmüş müydü?) söz edermiş. Beni de çok severmiş. "O, diğerlerine benzemez" dermiş. Bir yerde çalışıyor muymuşum? Henüz bir işe giremedim efendim. Buraya da bir sınav için geldim. Artık kısmet...

Bildiğim, tanıdığım annelerden biriydi. Yıllar önce kaybettiği kocasından kalan emekli aylığıyla kızını okutmuş, şimdi de onun evleneceği günü (eninde sonunda evlenmeyecek mi?) bekleyen, belki de kendince çeyiz hazırlayan bir anne...

"Eee... işe girersen, evlenirsin artık" diyor Necla, "annenler sana birini bulmuştur..."

"Hem de kaç tane..."

Gülüşüyoruz.

Bir oyun bu. Biliyor Necla. İkimiz de biliyoruz.

Annesi yün işini alıyor eline. Necla çayı tazeliyor.

Annem sorup duruyor: "Oğlum, aklında biri varsa, söyle... Yoksa, bizim Halis Efendi'nin kızını kaçırmayalım. Ailemize, ocağımıza yakışır bir kız." Öyledir mutlaka; ev temizliği, yemek, misafir ağırlama, el işi, her şey geliyordur elinden; büyüklerine karşı çok saygılıdır, kaynanasını, kayınbabasını çok rahat ettirecektir, eve, ocağa çok yakışacaktır. Kim acaba? Çocukluğunu bildiğim kızlardan biridir; biraz serpilince sokaktan çekmişler, avlularda, pencere önlerinde birer gölge gibi süzülmelerini izleyerek, ellerindeki kanaviçe, oya, işlengi, dantel, yumak, kumaş, örgü, iplik, şiş ve tığlara yenilerini ekleyip ağızlarındaki sakız ve şarkılara sinirlenerek, radyoda okunan istek parçaların sesini kısarak, akranlarıyla bir araya geldiklerinde kapıları kapatıp saatlerce fısıldaşmalarından tedirginlik duya duya, çarşıdan dönüşlerinde bir daha evden çıkarmayacaklarına ilişkin azarlama ve yeminlerle birdenbire büyütmüşlerdir. Onlar da düne kadar ağabey dedikleri biz yaştakilerden artık adlarımızla söz etmeye başlamışlardır kendi aralarında. Annem bildiğimi, tanıdığımı söylüyor her ne kadar ben hatırlamasam da.

Elimde çay bardağı. Soğumaya başlamış. Unuttu Necla.

"Adı Esra'ymış!" diyecektim neredeyse.

Düğün salonu kalabalık. Herkes bana bakıyor sanıyorum gelinle damadın oturdukları beyaz örtülü, çiçeklerle süslenmiş masaya ilerlerken. Çocuklar koşuşturmayı, kadınlar dedikodu ve fısıldaşmayı, erkekler güzel kadın var mı diye salonu çaktırmadan taramayı, orkestracılar oyun havasını kesip bana bakıyorlar sanki. Mehmet seviniyor beni görünce. Nasıl gülebiliyor, nasıl sevinçli görünebiliyor, beni gördüğü halde, nasıl yapabiliyor bunu, anlamıyorum... "Esra" diyor, tanıştırıyor bizi. Memnun oluyoruz. Tebrik ediyorum. Asıl kalabalığı oluşturan ortalıkta koşuşturan çocuklar. İki üç çelenk. Çocuklar çelenklerdeki çiçekleri kapıp kaçma, getirip annelerine verme yarışındalar. Eşarplı şişman kadınlar; sigara içen, bir an önce oradan kurtulmak isteyen bakışlarla çevreyi süzen sıkıntılı kocalar. Kim çalıyor, kim oynuyor belli değil. Mehmet'in arkadaşlarıyla aynı masadayım. Başka bir ilden geldiğim, 'ağır misafir' olduğum için bir görev bilinciyle benimle ilgilenmek istiyorlar, ama konuşulacak, kafa dengi biri olmadığımı anlayınca unutuyorlar görevlerini, çıkıyorlar piste; damadı da alıyorlar aralarına, Mehmet'i... Bir ara beni de kollarımdan çekerek piste sürüklemeye çalışıyor Mehmet, yapay gülücüklerle savuşturuyorum saldırılarını...

Küçük şehrimizin kavak sesleriyle dolu hışıltılı sokaklarında, içimde tortusu kalmış dört yılın hesabını çözmeye çalışarak ve önümdeki günleri biraz daha çıkmazlara sürükleyerek dolaşıp durduğum günlerden birinde geldi Mehmet'in telefonu ve bekâr evlerinin uzun, çaylı, sigaralı, duman altı olmuş gecelerini, bitmeyen akşamüstlerini, güneşli hafta sonlarında Kaval. .dere'ye, Kuğulu'ya kadar yürünen (el ele sevgililer önümüzde, kaldırımlarda; el ele sevgililer Kuğulu'da, el ele sevgililer masalarda, ağaçların altında, çimenlerde) günleri kımıldattı, çözdü; dağılan bir yumak gibi ortaya

saçıldı vurgun yemiş düşler, kapısı açılmamış karanlık geceler, uyunmamış sancılı uykular, iliklere işleyen titrek yağmurlar, tozutan kar, bir kahve köşesinde, yanmayan bir radyatör dibinde sıcaklık ummalar, bir soba özlemi, ışığı yanmış, akşam yemeği hazırlığındaki evlere çarpıp geri dönen kıskanç bakışlar ucuzlamış bir akşam simidinin sertliğinde boğazıma durdu.

Necla'yla değilmiş!

Yutkundum.

Yutkunduğumda, sesimi de yuttum uzakta kalmış günlerin tozuyla birlikte; Necla'nın çocuk saflığındaki yüzünü, içimden geçenleri okumaya çalışır gibi suratımda gezinirken değdiği her yere kıymık kıymık batan, gözlerimin derinliklerini didik didik eden bakışlarını, benimle konuşurken değiştiğini sandığım sesini de; yattığım odada köşeye yığdığım ders kitaplarının sayfaları arasında kuruyup kalmış düşlerimi sonra...

"Nerde gördün?"

Ayağımın birini diğerinin altına saklıyorum. Parmağım görünecek. Üstte kalanın parmaklarını büküyorum, o da çok farklı değil. Halıdaki, son keşfettiğim yaprak benzeri motifin bir eşi daha vardır mutlaka –olmalı–, onu bulmalıyım.

Kafamı kaldırıp Necla'nın yüzüne bakıyorum. Bu yüz değildi benim bildiğim. Sakladığım. Kendime bile göstermediğim. Bir kutunun içinde tozlanan solgun okul fotoğrafları geliyor gözümün önüne. Yalnızca bana baktığı, bana gülümsediği fotoğraflar. Tümünde de bana uzak, yabancı. Uzun zamandır elime almadığım, tozlanırsa, unutulursa kaybolacağına inandığım o fotoğraflar az çağırmadı beni yanına. Çoğunlukla direndim, özellikle son zamanlarda başardım da bunu. Kazananın ben olduğumu sanıyordum. Oysa ne kadar da canlıymışlar hâlâ... Gözlerime dikilmiş bu gözlerde eskiden beri tanıdığım bir ışık var. İçimi deşiyor, bulduğu bütün

yollardan çıplaklığıma inmeye çalışıyor. Oynuyor ışık. Gözlerimin, yüzümün gizli yerlerinde sorusunun karşılığını bulabilmek için bir o yana bir bu yana koşturuyor.

Kabuğu kaldırılmış bir yaradan akan kana benziyor bakışları. Oyucu. Kabuğun altındakileri görmeye bugüne kadar cesaret edemediğimi anlıyorum birden. İçimi bomboş, çorak bulduğum günlerim çok olmuştu. Korku muydu bunun nedeni? Acı çekmekten mi korkuyordum? Aynı boşluktu hissettiğim. Okulun ilk yıllarında, Mehmetlere gidiyorken, evlerinin bulunduğu sokakta, bahçe duvarının üstüne oturmuş sohbet eden, gülüşen, bisikletli arkadaşlarına laf atan gençleri gördüğümde içimin boşaldığı, kuruduğu, sessizleştiği duygusu otururdu gözlerime. Görmesem de bilirdim gözlerimin yalnızlaştığını. Ait olmadığım, bana yasaklanmış topraklarda suçüstü basılmış gibi bocalardım. Şimdi de gözlerimde aynı yabancılık var, biliyorum. Yine kendi odamı, kavruk sokağımı, hışıltılı gecelerimi, uzun sessizliklerimi özlüyorum.

Kendi kıpırtısızlığında derinleştikçe halıda kaybolup gideceğini son anda anlamış gibi birden çırpınan yaprak benzeri motif, bana kendi dilince bir şey söylüyor sanki, gözlerimi ona çeviriyorum, bana ulaşan misafir sözcüklerin ardından gidiyorum.

"Bir düğünde..."

İnsan kendisiyle bile düşündüğü gibi konuşmazmış her zaman... Sözcükler dudaklarımdan dökülsün ya da içimde saklanmaya, daha gizli, kuytu, uzak köşelere kaçmaya devam etsin, fark etmiyordu, odanın, halıdaki renklerin biçimini alıyordu; kıvrılıyor, dalıyor, sünüyor, kırılıyor, ortalık yerde kalakalıyordu.

"Kimin düğünü?"

Artık iyice yaprağa benzeyen yaprakmotif, yanında yöresinde tembel tembel uyumakta olan ve birbirine benzer gibi görünse de aslında hiç benzemeyen diğer motifleri uyandırı-

yor; silkinip doğrulan motifler, Necla'nın gözlerinden yere düşmüş gölgelerle sessiz sedasız yer değiştiriyor, benim duyduğum gizli sözcükleri duymuş gibi apar topar, menekşenin morunun, sardunyanın kırmızısının yansıdığı camdan dışarı, kendiliğinden çalınan bir şarkının içinden, bir geminin hayalinin kıyısından, el ele oturdukları terasta yanlarına denizi çağıran iki yabancının arasından kaçıp kurtuluyorlar.

"Bir yabancının..."

Yarım Saat İhtiyaç Molası

Elini sıkıyor yumuşakça. Elinin içinde kalan yumuşaklığı, kokuyu, nice sonra, otobüs sırtı aşıp gözden yittikten sonra duyumsuyor. Eskiden daha sert sıkardı değil mi? Ona mı öyle gelirdi yoksa? Ama o sıkardı. Ya da sıkmak ister, sıktığını sanırdı. Elini normalin dışında biraz fazlaca sıkarsa, bu, anla artık, demekti; ben daha ne yapayım, ne söyleyeyim, demekti. Öyle değil miydi? Bu yüzden, normalden biraz fazla sıkardı. O da aynı biçimde karşılık verirdi. Vermez miydi? Vermezdiyse hepsi yalan mıydı?

Demek ki öyleymiş...

Otobüsten indiğinde... dünya durmuştu. Ardından o adam inene dek. Bu görüntüyü çoğaltıp duruyor şimdi. Adam bir hayli uzun. Yakışıklı mı? Ne denir şimdi, yalan yok, yakışıklı. "Çok yakışıklı bir ağabeyim var, sizin çevrede ona göre bir kız yok mu?" demez miydi hep, işte o, ağabeyi...

Pencere her zamankinden daha karanlık bu gece. Gök de kara, öyle ki, karşı tepe bile ayırt edilemiyor. Yalnızca çekirgeler. Ne zaman uyuyacak bunlar? Nerden bileyim ne zaman uyuyacaklarını, ya da uyuyup uyumadıklarını, sanki her gece bu saatte yatmaya geliyordum da, bu daracık odaya...

Sahi niye gelmişti odaya? "Başım ağrıyor, ben gidip yatayım" diye izin alırken yatamayacağını, daha doğrusu uyuyamayacağını düşünmemişti hiç.

Öyle pat diye otobüsten inince... Etek nasıl da yakışmış!

Eee, uzun bacaklara yakışmaz mı, tabiî yakışır. Teni yanmış. Denizden mi? Son basamaktan atlayınca, siyah, uzun saçları, yere konan bir kuş gibi, şöyle bir havalanıp omuzlara geri dönüyor.

Kaç sigarası kaldı? Biterse, odadan çıkıp ön tarafa dolanarak lokantaya girecek; tost makinesinin başında yamyassı olmuş bir suratla dikilen Turgut'un, çay ocağındaki karbonat kokulu Hasip'in, tüten yemeklerin başında elinde kepçeyle bekleyen Münip Abi'nin meraklı bakışlarının önünden soru sormalarına fırsat vermeden sıyrılacak; kasadaki, her zaman beyaz gömlekli, her zaman sigaralı, her zaman göbekli patron vekili Bedir'e yakalanmadan, bir dolu sözde hediyelik eşyanın, bayat kuruyemişin, güya doğal köy ürününün içinde boğulmuş, oturduğu yerde, baktığı halde aslında uyuyan Hakkı'dan sigara alıp, aynı cepheden, vurulmadan, yaralanmadan geri dönecek. Zor. Çok zor bir savaş bu. Hangisi?

Paketin açık ağzı dolu görünüyor. En azından dört sigara daha var. Yaktığından hariç.

Dumanın ortasında onun yüzü. Pencerenin karanlığında onun yüzü. Uzun zamandır yoktu. Düşünmediğine, umudunu kestiğine, yüreğinden çıkarıp attığına inandırmaya çalışıyordu kendini.

Bugün, işin ölü olduğu, art arda gelen otobüslerin yine art arda çekip gittikleri vakitti; bütün garsonlar kapının yanında durmuş, Kör İsmail'in, nerdeyse beline gelen kara çizmeleriyle üstüne bastığı hortumu küfrederek toplamaya çalışmasını izliyorlardı. Neşeleri yerindeydi bir bakıma. Sinyal verip yaklaşan otobüsün hangi firmaya ait olduğunu okuyunca yüreği şöyle bir oynamıştı yerinden, her seferinde olduğu gibi.

Ne zamandı? Bu firmanın otobüsünden inmiş. Arkadaşlara beni sormuş. Ben müşteriye bakıyorum o arada. Biri geldi arkadaşlardan, "Bir bayan seni arıyor" dedi. Az kaldı tanıyamayacaktım, öyle şaşırmışım, hiç beklemiyorum ya...

Duman, onun yüzünü cama doğru sürüklüyor, götürüp oradaki yüzle üst üste bindiriyor. İkisi de aynı mı?

Işığı yakmıyor. Karanlık çoğalıyor. Bir tek sigaranın kızartısı.

Kenan tanıştırdığında yüzü kızarmış mıydı? Ne kızarması, pancar gibi olmuşumdur. Hayatımda hiçbir kızla konuşmamışım ki... Hele okumuş bir kızla... Tokalaşmıştık yumuşacık.

Eline bakıyor, karanlıkta görünmeyen eline, avucunun içine. Neler görmüyor ki orada? Şu karanlık camda, mevsimler boyu, dışarıda kara kış karlayıp kaldığında, baharla bir kırlar uyandığında, yapraklar yağmura kapıldığında hep o yüz... İş çıkışı odasına gelip yatağına uzandığında... orada.

Kenan, her karşılaştıklarında aynı şeyi söylüyor, "Şu Ankara'da bir garip arkadaşım var, gidip bir bakayım, ne yapıyor, deyip ziyaretime gelmiyorsun. Burada canın sıkılmıyor mu senin? Sahi nasıl vakit geçiriyorsun bu dağ başında? Bak bak, aynı yerler. Hem senin için de bir değişiklik olur. Sanki otobüse para mı vereceksin? Her gün onlarcası gelip geçiyor buradan. Şoförleri de, muavinlerini de tanıyorsun. Ankara'da da benim misafirim olacaksın. Daha ne?"

"Tamam, ulan" demişti, "bir gün bir bakacaksın ki, karşındayım. Ama beni yaşatacaksın..."

Tamamdı, orası kolaydı.

Kolay olmuştu Kenan'ı bulması. Okulun yerini sormuştu bir iki kişiye. Minibüsten inip biraz yürüdü mü az ilerisiydi. Kenan memlekete gidip gelirken otobüs mola verdiğinde, o yarım saatlik sürede neler anlatmazdı ki. Bu üniversite denen okul öyle ortaokula, liseye benzemiyordu. Oğlum ortalık kız kaynıyor, kız... Tabiî yeni bir yengemiz vardı. O yüzden bu aralar kızlara fazla takılamıyordu. Ama, bir gelirse var ya... Yengemizden izin alır, kafamıza göre takılırdık.

Yengemizden izin alamadık.

"Nereye gideceksenız birlikte gidelim" dedi. "Asuman da bizimle gelir."

Fakültenin bahçesinde, havuz kenarında oturduk bir süre. Öğrenciye benzemediğim her halimden belli oluyordu; kılık kıyafetim, çekingenliğim, duruşum, bakışım. Pişmanlığım. Kaçsam, ama nasıl? Ne demeli? Zeynep Yenge dedi ki, "Akşam bizi yurttan alırsınız."

Zeynep Yenge diyorum, sanki ortada bir Zeynep veya yenge kalmış gibi. O kızcağız da ne oldu kim bilir! Kenan, "O iş çoktan bitti" demişti. O da yok şimdi ortalarda.

Kahve de fakültenin bahçesi gibi, bütün öğrenciler orada; kızlı erkekli. Arada birileri geliyor masamıza, kimi oturup bir çay içiyor, kimi ayakta laflıyor uzun süre. Kenan herkese tanıştırıyor beni:

"Memleketten çocukluk arkadaşım, Nevzat; ortaokulda birlikte okuduk."

Şaşkınım. Kızlar, "Nasılsınız?" deyince, içimi bir ateş basıyor, tıkanıp kalıyorum; iyi olduğumu söylüyorum zar zor, "Siz?" diye soramıyorum. Kenan'ın yüzüne bakıyorum sık sık; top oynamayı beceremeyen, rakip takımla kavgaya gireceğimiz vakit en arkada duran, görünmez olan o pısırık çocuk gitmiş, yerine cesur, becerikli biri gelmiş.

"Ne yapacağız oğlum, yenge de gelecekmiş bizimle" diyorum.

Sigarasının dumanını, kafasını hafiften yukarı ve yana döndürerek üflüyor; keyifli bir kahkaha atıyor:

"Kafanı yorma baba, keyfine bak, yanında bir fıstık getirecek, takılır, iki muhabbet edersiniz." Sıkıldığımı anlıyor. Elini dostça omzuma koyuyor:

"İyi kızdır Asu, sıkılmazsın."

Bazı sözler, söylenirken sıradanmış gibi gelir, öylesine söylenmiş gibidir, öyle gerektiği için öyle söylenmiştir. Sonra biz o sözlerin içini deşeriz. Sözcükleri yerlerinden kaldırır, altla-

rına bakarız; başka anlamlar ararız oralarda. Buluruz da. Vardır çünkü. Hem de ne anlamlar vardır...

Bu sözler miydi umudun kapısını aralayan, ya olursa diye olmayacak bir rüyaya yatmanın ilk işaretini veren? "İyi kızdır..." Bu, her kapının kilidini açacak anahtar değil midir?

Yurdun kapısında bekliyorlar. Kızlar görünüyor uzaktan; aralarında kim bilir ne zaman başlamış neşeli bir konuşma, çevre umurlarında değil, bekleyenleri yokmuş gibi aheste, yeri incitmeden yürüyorlar. Esmer güzeli, uzun siyah saçlar, yanıp sönen bir çift göz.

"Asuman... Nevzat..."

Elini uzatmıştı Asuman. Tokalaşmışlardı yumuşacık.

Elinin içinde kalan yumuşaklık, koku duruyor mu diye bir kez daha bakıyor karanlıkta. Kapıya çıkıp eşiğe oturuyor. Çekirgeler daha yakın şimdi, daha canlı. Karşı tepenin silueti göğün karasından sıyrılacak gibi. Karşıdaki köyün korkak sokak lambalarının, karanlığı ve ıssızlığı çoğalttığını düşünüyor. Dünya birden büyüyor gözünde. "Ne işim var benim burada?" diye soruyor kendine durup dururken.

"Ne işin var oğlum senin dağ başlarında?" Annesi biraz daha zorlasa dönmeyecek, kasabada kalacak belki. Belki değil, kesin. Annesinin ısrar etmesini bekliyor bir kez daha. Ağlıyor kadıncağız; yemenisiyle ağzını kapatıp başını çeviriyor duvardan yana. Babasına ileniyor, "Hep onun yüzünden" diyor, "Sen de suyuna gitmedin şu inat herifin. O inat, sen ondan inat. Beni hiç düşünen yok." "Gideceğim" demişti, "başımı alıp gideceğim." Her şeyine karışan, yaptığı hiçbir şeyi beğenmeyen, her gün kavga ettikleri babasını üzmek, cezalandırmak için gidecekti. Ama o zaman dünya bu kadar büyük değildi. Bu kadar boş değildi. Boşaldığı için mi bu kadar büyümüştü yoksa?

Nasıl bir boşluktu bu böyle? Otobüs sırtı aşıp gözden kaybolduktan sonra nasıl bir boşluk açılmıştı öyle, nasıl çınla-

mıştı sessizlik! Onu nasıl bir hayatın beklediğini, umutlarının altında ezildiğini, küçücük kaldığını, az daha durursa otobüsten kalan boşluğun içinde boğulacağını anlamıştı; birdenbire anlamıştı.

"Başım ağrıyor, ben gidip yatayım" sözlerini kime söyledi, arkadaşlarına mı, Bedir'e mi, çıkaramıyor şimdi.

Yeni bir sigara mı yaktı, bu eskisi mi ayrımında değil. Paket içeride kaldı. Sigarayı ağzına götürürken o koku...

Yurdun önünden dolmuş durağına doğru yürürlerken avucunu hafifçe yummuştu, içindeki yumuşaklık ve koku kaçmasın diye. Bir yandan da yol boyu lokantasındaki iş arkadaşlarına, yaşadıklarını içinden anlatmaya başlamıştı bile. Oğlum, kızın yurdun kapısından çıkıp gelişini bir görseydiniz, var ya... Yürümüyor da sekiyor sanki. Saçlar havalanıyor, uçuyor, sonra gelip konuyor eski yerine. "Merhaba" derken gözlerimin içine nasıl baktı biliyor musunuz? Kenan'la Zeynep el ele tutuşmuş, birbirlerine anlatacak çok şeyleri birikmiş gibi fısır fısır konuşuyorlardı. Yanında yürüyen Asuman'a kafasını çevirip de bakamıyordu ki...

Gittikleri yerin adı neydi? "Kırık Dal" mıydı? Evet, "Kırık Dal."

Çat diye kırılmış bir dal.

"Bak, hesaplar benden ona göre" demişti Kenan'a, kızlarla buluşmadan önce. O yüzden, girerken rahattı. Ama ne olduysa olmuş, kendilerine gösterilen masaya geçerken şarkıcının notalarının durduğu o ayaklı zımbırtıyı düşürmüştü; toplayayım derken de iyice dağıtmıştı kâğıtları sağa sola. "Ulan daha içmeden böyle yaparsak..."

"Çok utanmıştım" demişti Asuman'a, "rezil olmuştum." İlk geldiğinde miydi Asuman'ın, ikincisinde mi?

İlkinde olur mu hiç! Arkadaşlardan biri gelip de bir bayanın beni sorduğunu söyleyince ve Asuman'ı karşımda görünce, o gece Kırık Dal'da çalan şarkıların hepsi birden çalmaya

başlamıştı içimde. O gece, ne iş yaptığım sorusuna "Serbest çalışıyorum" cevabını vermiştim. Kenan söylemiş burada çalıştığımı. Sonradan.

Memleketinden dönüşteydi. Döneceği günü söylemişti Asuman. O gün, gelen her otobüsü, onun otobüsü sanarak içimde engelleyemediğim bir kıpırtıyla izliyordum. Bizim Hakkı, Osman, Turgut, diğer arkadaşlar, onu nereden tanıdığımı sorduklarında, onlara anlatmadığım Ankara maceramı, yatağıma uzanıp da gözlerimi tavana diktiğim, gelen giden yolculardan bazılarını ona benzettiğim, onların yüzünde, Kırık Dal'da yanımda oturan Asuman'ın konuşurken ben ne kadar kaçırsam da gözlerimi yakalayan bakışlarını aradığım zamanlarda olduğu gibi, bir kez daha yeni baştan yaşıyordum.

O zamandı. Otobüs, bizim dinlenme tesislerinin ilerideki yüksek tabelasının orada görünüp de sinyalini verdiğinde, bir gözüm müşterilerde, bir gözüm dışarıdaydı. Benim nasıl "serbest" çalıştığımı öğrenmişti nasılsa, saklayacak bir şey yoktu; yalan da söylememiştim ona. Gelip beni bulduğuna göre...

Uçar gibi inip doğruca lokanta kısmına girmişti, benim olduğum yere; dışa taşan bir heyecanla beni arıyordu. Önce bir köşeden gizlice izledim, aranıyor olmanın tadını çıkararak, sonra sanki onu beklemiyormuş da görünce birdenbire şaşırmış gibi karşıladım. Tokalaştık. Hoş geldin. N'aber? İyilik. Senden?

Benden mi? Beni sorma!

Onu kaptanların oturduğu özel bölüme aldım; çiçeklerle süslü, beyaz masa örtülü, vantilatöre yakın köşeye. Serindi o köşe. Et yemeği yaptırmıştım özel. Kaptanlara sunduğumuzdan. Karşılıklı oturduk. Ben bir sigara yaktım. "Sen yemiyor musun?" dedi. "Ben bir şey yemem, sigarayla beslenirim" dedim. İnandı. "Doğru" dedi, "o gün de bir şey yememiştin." Piyanist şantörün notalarını koyduğu o ayaklı zımbırtı ve o

zımbırtıyla birlikte yere düşürdüğüm notalar, onları toparlamaya çalışırken düştüğüm komik durum, düşündükçe canımı sıkıyor, uykularımı kaçırıyordu.

"Çok utanmıştım" dedim.

"Çok tatlıydın ama..."

O gece aynaya ne çok bakmıştı! Gönülsüz bir güz yağmuru başlamıştı akşamüzeri. Tesislerin arkasındaki, tarlalara ve göz önünden uzaklaştırılmış paslı su tankına, varillere, eski masa, sandalye, çöp bidonu, inşaat zamanından kalma kalaslara bakan odasında, elinde, sabahları tıraş olurken kullandığı küçük yuvarlak ayna, bir yağmura, bir aynaya baka baka Asuman'ı çoğaltmıştı içinde. Asuman aynı sözleri ne çok tekrarlamıştı! "Çok tatlıydın ama...", "Çok tatlıydın ama...", "Çok tatlıydın..."

Çıkıp yürümek istemişti karanlığa ve yağmura aldırmadan. Yürürken yürürken, bağrını gece yeline verip koşturmak bir ara. Daha tarlanın başında çamura batmıştı. Gece, dal dal, damla damla örülmüştü, ama sevimliydi; çok sevimli... Ayakkabılarını silip ön tarafa dolanmıştı; yağmurun parlattığı beton zemindeki ışıkları çiğneye çiğneye çay salonuna girmiş, ocakçı Hasip'in yanına oturmuştu sessizce. İçinden Hasip'e anlatıyor, anlatıyordu. Hasip de ona anlatıyordu ama Nevzat, onun her "Öyle değil mi kardaş?" diye onaylamasını beklediği sorudan sonra kafasını geç kalmamaya dikkat ederek sallamasına rağmen tek kelime anlamıyordu. Kaç çay içmişti o gece, zehir gibi, uykusunu kaçırsın diye...

Bazı bazı, molayı bitirip hareket eden otobüslerde, camdan bizi izleyen yolculardan biriyle göz göze gelirim. O benim hayatımı merak eder, ben onunkini. Bu merak beni onun ardından alır götürür. Burada değil de Ankara'da çalışsaydım diye düşünürüm. Çalışmaksa hepsi bir değil mi? Burada çalışan arkadaşların hepsi de şu karşı köyün adamı değil mi? Bir ben yabancı, gurbetçi. Bir oda verdiler bana, burada kal de-

diler. Odama her girdiğimde, her çamaşır yıkadığımda anam düşer aklıma, burnumun direği sızlar. Başka bir yerde çalışsaydım diye düşünürüm işte o an. Sonra vazgeçerim. Orası olmuş, ya da burası, ne fark eder? Değişen bir şey olmaz sonuçta ve hareket eden otobüsün içinden bana bakarken bir an için hayatını merak ettiğim o kız gider, ben kalırım. Ama bu, gidecek gibi değildi. Kalıcıydı. Bu sözleri bilerek mi söylüyordu, öylesine mi? Bilerek, kesin bilerek.

Ter basmıştı beni, çalışmıyor muydu bu vantilatör denen meret!

İçeri giriyor sigara paketini almak için. İki tane kalmış. Sallıyor paketi, gerisi boş. Yırtıyor paketin ağzını. Tesislere yeni gelen otobüslerden biri için anons yapıyor göbekli, beyaz Bedir. Ne söylediği anlaşılmıyor yine. Ama yolcular onun ne demek istediğini anlar her zaman ve iner inmez sigaralarını yakar, önce tuvaletin yolunu tutarlar. Bilmem nerden gelip bilmem nereye giden filanca turizm de hareket ediyormuş bu arada, Bedir Efendi öyle diyor. Etsinler bakalım; karanlıkta görünmeyen yolları bulup gitsinler.

Geceleri yollar yoktur oysa. Işık yoksa yol da yoktur.

Asuman evine varmış mıdır?

"Abisi olmalıymış!" Geri zekâlı. Tabiî canım, abisi... Herkes senin gibi salak ya... Senden başka dünyada kimse yok ya...

Kırık Dal. Daha başından belliymiş bu dalın kırılacağı oğlum.

"Bir daha ne zaman gideceksin memlekete?" Asuman'ın geliş gidişlerinde, görüştükleri o yarım saatlik molalarda Asuman, biraz okuldan, çokça da ailesinden söz edip yemeğini yer, çayını içerken, geriye kalan, geceye kalan, geçmeyen günlere kalan yalnızca bu sözlerdi.

Sigarayı ne zaman bitirip de söndürdüğünü hatırlayamıyor. Paketteki son sigarayı yakıyor, paketi buruşturup çöp bidonlarına doğru fırlatıyor.

Bugün... hiç beklemiyorken, artık o şehre giden otobüslerden ümit kesmişken, yine de belki alışkanlık, belki de ne olursa olsun dile getirilemeyen bir ümitle, sanki geniş camlardan içeri girecekmiş gibi hızla gelip son anda duran otobüse dikmişken gözünü... Birdenbire o... Dünya durmuştu.

Abisinin iyi bir işi olduğunu, artık evlenme zamanının geldiğini (abisi evlenmeli ki sıra ona gelsin), anne babasının da oğulları evlensin de artık nerden olursa olsun diye düşündüklerini (başka yerden kız alırlarsa, kız da verirler), okumuş okumamış ayırt etmediklerini (en önemli nokta da bu değil mi zaten) ve daha neleri... Konuşuyor Asuman. Nevzat dinliyor. İçinden o kadar çok konuşmuş ki onunla... Başlarda neredeyse on beş günde bir iken, gün geçtikçe seyrelen geliş gidişlerinde Asuman'a söyleyecek tek bir sözünün bile olmadığını görüyordu ürpertiyle. Titriyor, kendi kendinden korkuyordu. Bazen de sonundan başlıyordu konuşmaya. Öncesini söylemeye ne hacet...

Yalnızca elini sıkıyor Asuman'ın. O da onun... Onca zaman, o kadar ay, kaç mevsim böyle mi geçmiş! Öyle ya... Avucunun içindeki yumuşaklık ve artık duyulmayan –ama bugün gelen o beklenmeyen otobüse kadar var olduğunu bildiği– kokudan başka ne varmış ki elinde? Geceleri, karanlık ve dikenli yatağında, yoldan geçen arabaların vınlamaya dönüşen seslerini, tesislere giren ve çıkan otobüslerin tıslamalarını, ovada hız kazanarak coşan rüzgârın pencerenin önünde uğuldamasını, yağmurun tıpırtısını dinlerken avucunda yalnızca bunlar varmış. Yalnızca dokunuşun ve kokunun izleri...

Gündüzleri, işleri düştükçe gittikleri, şimdi görünmeyen köyü bekleyen cılız ışıklar gözlerini kapatacak, köy büsbütün kaybolacak gibi. Sinik. Uzak.

Karanlık büyüyor.

Dünya büyüyor.

Bu ıssızlık, bu terk edilmişlik... Bir ses olsaydı. Evdeki tey-

bi getirmediğine pişman oluyor bir kez daha. İstese de vermezdi babası. Habersiz alacaktı; kızlar dinliyor, yenisini alırım kendime, diye düşünmüştü. Bir defasında, teyp almak düşüncesiyle –yalnızca onun için– Ankara'ya gitmişti. Geceyarısına kadar dolaşmıştı bildiği yerlerde: fakülte, kahve, yurt, Kırık Dal... Eli boş dönmüştü.

Son sigaranın kendi kendini içişine bakıyor. Ferdi Tayfur'un son sigarayla ilgili şarkısının sözlerini düşünüyor, hatırlayamıyor. Asuman hiç sevmezmiş Ferdi Tayfur'u. Ferdi'nin ne zorluklarla buralara geldiğini, ne acılar çektiğini, seven garibanların duygularını ne güzel anlattığını bilse... "Çok karamsarmış." Akşama kadar masalar arasında dolaşıp tabak, çatal bıçak, ekmek, yemek, bulaşık götürüp getirsen, hiç oturmasan, akşamları da şu daracık odaya, şu çıplak ampulün altına gelsen, şu kirli yatağa uzansan, çekirgelerden, köyün itlerinin havlamalarından başka yoldaşın olmasa...

Dünya durmuştu. Bir kuş gibi konmuştu yere. Saçları kapanan kuş kanatlarıymışçasına omuzlardaki yerini almıştı. Can eriği misali kütür kütür ısırmalıktı yanakları. Serpilmiş, meyve yüklü esmer bir dal gibi salınıyordu.

Dünya durmuştu ya, Asuman da durmuştu birden. Durup geriye dönmüş, beklemişti. O sırığı...

Sigarayı yere atıp eziyor. Eşikten kalkıyor, ezberlediği yoldan, bastığı yeri görmese de binanın ön kısmına doğru yürüyor.

"Tanıştırayım, Nevzat, Cüneyt..."

Abisinin adı Cüneyt miydi? Öyle olsa unutmazdı, en sevdiği oyuncunun adıydı.

Denizden geliyorlarmış. Yanındaki, hem boyu hem gözleriyle tepeden bakan sırıkla kısa süreli bir kaçamak yapmışlar. Nevzat'tan çok söz etmiş Cüneyt'e. Ne kadar iyi bir insan olduğundan, burada yediği özel yemeklerden, prensesler gibi ağırlanışından...

Bu sırık bir otele yerleşip iki gün onu bekleyecekmiş. Ne

macera değil mi? Düşünsene, Asuman anne babasıyla çarşıda gezerken Cüneyt onları izleyecekmiş.

Yoldan hızla kayıp gidiyor araçlar. Hiç otobüs yok lokantanın önünde. Bir iki otomobil. Kör İsmail, otomobillerden birini yıkamış, sahibi lokantadan çıkınca anlasın diye silecekler-den birini kaldırmış bahşişini almak için bekliyor.

Bir sigara istiyor Kör İsmail'den.

O sırada, sabah Asuman'ı ve o sırığı götüren otobüs yine hızla, sanki birazdan durmayacakmış gibi, yarım saat ihtiyaç molası için yeni yolcularıyla giriyor dinlenme tesislerine.

Yaş Kiremitten Su Damlar

Baktım, bizim eşeği yiyen kurtlardan, yani yabancı değil.

"Nerelisin hemşerim?" dedim.

"Buralıyım" dedi.

"Bizim o tarafın adamına benziyorsun" dedim, "Ne istiyorsun bu teybe?"

Sesimi alıyor mu şimdi bu? Dur bakalım, kaset dönüyor ama...

Şansa bak kardaşım, baş tarafı almamış.

Neyse baştan başlayalım en iyisi.

Selamünaleyküm kara kaşına kara gözüne kurban olduğum kardaşım. Evvela selam eder, o güzel gözlerinden hasretle öperim. Bizleri soracak olursan yüce rabbime şükürler olsun canımız sağ. Köydeyken böyle dirliğimiz düzenimiz yok idi, kendin de biliyorsun.

Memleketimiz soğuktur bize, kış borandır; iliğimizi, kemiğimizi dondurur, kaçırır her birimizi bir yana. Eline bir sopa alıp düşer ardımıza, yakaladığı yerde yapıştırır sırtımıza. Hem yüzü soğuktur hem yüreği.

Kurt bildiği dereye kaçar kardaşım. Bizim de buraları görmüşlüğümüz vardı, amelelik yapmaya gelip giderken içinden geçmişliğimiz, bir iki köylümüz... Kaçıp kurtardık kendimizi. Sen o zamanlar küçüktün; it taşlayıp geziyordun, aklın ermez. Pilav pişirdim yavan, yanına kırdım soğan geçinip gidiyorduk.

Kendin de biliyorsun, anam dirlik vermedi.

Neyse, onu anlatıyordum: Bizim gibi fukara takımının alışveriş yaptığı bir pazar vardır Ulus civarında. Orada, merdivenlere tezgâh açar bazıları. Bizim bu teybi orada gördüm. Adama hemşeri numarası çekip oturdum pazarlığa. Bu hemşeri numarası buralarda çok önemlidir. Adam, kanı canı bir, et tırnak kardaşıyla, babasıyla konuşmaz, dargındır, kavgalıdır; gel gör ki, bir hemşerisine rastladı mı yüreğinin yağları erir, pervane olur çevresinde, nasıl etsem de yardımcı olsam, işini halletsem diye. Millet biraz da haklı mı ne, insan bir hemşerisini gördü mü kendini memleketinde sanıyor; köyüne geri dönüyor sanki, yeniden çocuk oluyor, genç oluyor; pınarından su içiyor, deresinde çimiyor, bağlarından üzüm toplayıp ağzını tatlandırıyor. Ama bazısı da var ki, avradını keseyim, elin adamı ondan iyi... Hemşeri bilmem ne diyerek yaklaşırlar yanına, Allah göstermesin, elini avucunu yerler, seni kandırırlar. Gözünü dört açacaksın, her zaman uyanık olacaksın. Gerçi senin durduğun yer köy gibi bir şeymiş, pek kimseyi görmüyormuşsun; akşama kadar tarlada çalışıp aynı yerde yatıp kalkıyormuşsun. Ula kardaşım, tozun toprağın içinde domatesle, patatesle uğraşacaktın da ta yaban ellere niye gittin, köyündeki tarlaları ekip biçseydin ya, hem bize de payımızı verirdin...

Bak görüyor musun yine komikliğim tuttu.

Sen bana kulak asma.

Köylük yerde durduğun daha iyi, para tutarsın. Ama bak, dinle beni, senin gariban, yalnız olduğunu sezerlerse, adım adım izlerler, parana göz dikerler. Hiçbir şey yapamasalar, karıyla kızla aklını çelip elindekileri yemeye çalışırlar. Dairede bir arkadaş var, onun kardaşı da yurtdışında; Almanya'da. O da senin gibi önce Hollanda'daymış, sonra Almanya'da daha çok para var diye oraya geçiş yapmış. Çok akıllı çocuk; parasını abisine gönderiyor, o da buradan ucuza arsa alıyor kardaşınm adına.

Biz başka türlü ayakta duramayız kardaşım. Çıplak geldik, aç geldik, öyle mi gideceğiz, geldiğimiz gibi...

Tosbağayı kovmuşlar, bu bağ olmazsa şu bağ demiş. Anam da bizi kovdu. İyi ki de kovmuş. Şimdi her şeyimiz var çok şükür; gecekondumuz, arsamız... Cebrail'i ayakkabıcı yanma verdim meslek sahibi olsun diye; Mikail'i de ilkokulu bitirir bitirmez doğramacı yanına vereceğim. Şimdiden yanımda pazarlara götürüyorum amcası. Çorap, yumurta satıyoruz. Sadece maaşla geçim olmuyor; biz senin gibi mark dolar kazanmıyoruz; nasıl bir şey olduğunu, ne renk olduğunu görmüşlüğümüz yok ya, ne edelim...

Ha, onu anlatıyordum, toptancıdan çorap almaya gittim bir gün, bu teybi o zaman gördüm. Pek iyi bir şeye benzemiyor, baksana konuştuklarımın baş kısmını almamış. Ne yaparsın, fakirin kestanesi pelitten. Ucuz mal bu kadar oluyor. Herifçioğlunun o kadar fiyat kırmasında varmış bir şey. Bir de hemşeri ayağı çektik birbirimize karşılıklı. Senin teybin iyidir tabiî. Artık yazın izne gelirken şöyle iyisinden bir tane getirirsin yeğenlerine.

Cebrail'i bir görsen, boy attı, sakalları çıkmaya başladı, bakışları değişti. Avrat ister gibi bakıyor avradını keseyim. On beşini geçti hâlâ altına işiyor utanmadan. Bir de herif gibi bakıyor insanın gözünün içine. Amma doğruya doğru, çok yoruluyor; sabahın köründe kalkıyor; kaşı, gözü, saçı birbirine karışmış; bahçenin köşesindeki helaya uyuyarak gidip geliyor. Anasının pişirdiği çay onu mu içiyor, o mu onu içiyor belli değil. "Oğlum sabah namazını kıl" diyorum, ağırdan alıyor, "Ben işyerinde kılarım" diye beni atlatıyor, bilmez miyim, cenabet midir nedir, fazla üstüne gitmiyorum artık. Delikanlı adamın üstüne fazla gidilmemeli değil mi? Cahil adam mıyız biz! Fakat kardaşım, insan dayanamıyor; ulan eşek sıpası, bu afra tafra ne, bu yatağın hali ne? Yatak her gün göl oluyor be. O gidince anası dışarı çıkarıp havalandırı-

yor yatağı akşama kadar. El âlem de evde küçük çocuk var sanır. Yalan yok, işi ağır çocuğun. Uyuklaya uyuklaya evden çıkıyor, Allah bilir istasyona kadar uyuyarak yürüyordur, trende kesin uyur da... İşyerleri bir hanın alt katında havasız, ışıksız bir yer. Patronları devamlı başlarında. Geceyarısına kadar durmadan çalışıyorlar. Şaka maka işi bayağı öğrendi; hepimize birer çift ayakkabı yapıp getirdi bedavasından, patrondan habersiz. Uyanık da çakal, babası gibi...

Oğlumuz büyüdü evlenmek ister
Gelin almak güzel cepte para yok
Şaşırdım Allahım yolumu göster
Hele fakirliğe hiçbir çare yok

Gelin alsam bir de huysuz olursa
Aslı nesli bozuk soysuz olursa
Aklı seyrek başı tüysüz olursa
Bu zamanda geçinmeye hiç çare yok

Bize de türküsünü söylemek düşüyor kardaşım. Aslında sıra senin de... Hele dur bakalım; önce elin biraz para tutsun. Biz burada eşek başı mıyız, bizim de bir düşündüğümüz var elbet. Şimdi seni evlendirsek, gelini anamın yanına bırakıp gideceksin mecburen. Anam dirliksiz, kimseyle geçinemez; geçinse yengenle geçinirdi. Bunlar sülalece böyle kardaşım, ninem rahmetli de öyleydi. Babam da az dürzü değil hani, nasıl idare ediyorlar birbirlerini sanıyorsun. Babamın öyle sessiz durduğuna bakma. Onun gibisi şu dünyaya hiç gelmemiş. Bunlar nişanlıyken... Babamın, yeşil ayna takındın mı beline, gelin kurban olam tatlı diline, diye gezdiği demler. Yazın herkes damda yatıyor, harman bekliyor ya... Anamgil de tüm hane halkı damda. Babam, herkes uyuduktan sonra gi-

dermiş bunların dama; bir kibrit çakar havaya atarmış, böylece bulurmuş anamın yerini. Bir defasında Kezik Ebemin koynuna girmiş. Nasıl ettiyse kurtulmuş ellerinden. Ne anasının gözüdür o... Bunları sen de biliyorsun ya gene de anlatması tatlı oluyor. Hatırlasana, kışın köy odasında oturup, bunları anlatır gülerdik.

Onu diyordum, anam gelinle geçinemez.

Ben gelini buraya, yanıma indiririm kardaşım. Fakat acele yok, zamanı gelince.

Seni kendi ellerimle evlendireceğim. Beğen, beğendiğini al.

Bu sıralar işlerim biraz sıkı. Öğleden sonra işten erken kaçıp gecekondu yapmaya gidiyorum. Akşam yemeği, çay ev sahibinden. Onlar da çoluk çocuk, akraba hısım yardım ederler. Usta usta diye çevremde dört dönerler. Ustalığın itibarı başka tabiî. Yalancıktan naz yapar, şakacıktan kızar, usulen tehdit eder, kısacası parmaklarında oynatırsın. Gak dedikçe ekmek, guk dedikçe su... Ev sahibi ustaya bakmazsa, usta işe hiç bakmaz, elinin ucuyla yapar yapacağını. Usta olmak kolay mı, dünya kadar paran olsa, dünyanın bütün okullarını okumuş olsan, işinin piröfösörü olsan neye yarar ustalıktan anlamıyorsan... Ben senin oturacağın evi yapmasam neye yarar senin paran! Paranın üstüne mi oturacaksın, altına mı girip ısınacaksın... O yüzden muhtaçtır herkes usta kısmına. Adamların hem parasını alırsın hem de onları koyun gibi meledirsin ardın sıra.

Arada boş kalırsam cami avlusunda çorap satıyorum. Millet, camiye geldiğinde fark ediyor çorabının eskiliğini, parmaklarının delindiğini, topuklarının inceldiğini. Namazda, bakıyorlar ki parmak çıkmış çoraptan; utanıyor, saklamaya çalışıyorlar. Camiden çıkışta, karşılarında Teslim Efendi'yi çorap satarken görünce, mal bulmuş gibi toplanıyorlar tezgâhın başına.

Pazar alışverişine gittiğimde yumurta satıyorum. Akşama

doğru gideriz pazara. Yengen, Mikail, ben. Biz yengenle pazarımızı yaparken yeğenin durur malların başında. Okumada gözü yok ama ticarete kafası basıyor keratanın. Bir iki saatte pazar parasını çıkarırız. Zaten akşam ucuz olur pazar. Pazarcının malı az kaldığında geri götürmeyi gözü yemez, öldüm fiyatına satar. Biraz çarık çürükleri kalır, ama yengen onların gramını zayi etmez.

Yaa, kara gözlü kardaşım, onu anlatıyordum; yahu bu teybe konuşurken arada boşluk kalmasın diye sözü birbirine ekleyeceğiz derken damdan dama atlıyoruz, işte onu diyordum, benim evin ardında az bir yerim daha var, oraya iki göz, bir tuvalet banyo, ufaktan bir mutfak ekledim mi babanın oğluna kiraya ver.

Gene espiri yaptım gördün mü?

Babanın oğluna kiraya ver.

Babamın oğlu kim?

Sen...

Eee ben ne yapacağım?

Babamın oğluna kiraya vereceğim.

Canım sen parasını kafaya takma, anlaşırız hah hah ha... Bak peşin parayı buldum da nasıl gülüyorum.

Sen aydan aya gelinin masrafını gönderirsin. Benim için sen neysen, o da o... Kızım Zeynep neyse o da o... Sen merak etme. Ula Allah'ını seversen şu konuştuklarımıza bir bak hele, daha ortada fol yok yumurta yok. Amma velakin arkanda dağ gibi Teslim Abin var. Teslim Abine teslim ol, hah hah ha...

Senin gönderdiğin kasetin üstüne çekiyorum bunu; sen de öyle yap, boşuna masraf olmasın.

Lafı fazla uzattık. Şimdi sıra isteklerde. Kasette diyorsun ya, abi senin hikâyeli türkülerini özledim diye.

Buyurun bakalım:

Elif ile Yusuf.

Yama Dağları'nda aşiretler yayla yaylardı. Aşiretten Süleyman Ağa'nın öyle bir kızı vardı ki, adına şanlı Elif derlerdi. Diğer aşiretten Kâzım Ağa'nın iki oğlu vardı, ikisi de güzel Elif'e âşık olmuşlardı. Elif ise Kâzım Ağa'nın küçük oğlu Yusuf'a âşık olmuştu. Elif ile Yusuf birbirlerini öyle bir sevgiyle severlerdi ki, bir daha ayrılmayacaklarına ant içmişlerdi. Bundan haberi olmayan Kâzım Ağa güzel Elif'i büyük oğluna nişanladı. (Buraya saz sesi girecek kardaşım. Bağlama. Ağırından. Şöyle uzun hava. Seni alıp o dağlara, Elif ile Yusuf'un yanına götürecek. Kâzım Ağa'nın çadırına gireceksin; yakasını toplayacaksın dürzünün; be hey domuz köpek diyeceksin, bu yaptığın kitaba sığar mı? Neyse.) Aradan bir yıl geçti, Elif'in düğün alayı kuruldu. Bu acılara dayanamayan Elif Yusuf'a haber gönderdi.

"Yusufum ben senden başkasına gelin olamam, n'olur Yusuf, kaçır beni, kaçır da kurtar beni!"

Yusuf ise:

"Olmaz Elifim, sen kardaşıma gelin oluyorsun, bunu yiğitliğime yediremem!"

"Öyle ise dur Yusufum, yarın gelin olup ata binince kardaşının çadırına inmeden beni vur, beni vuracağına söz ver, söz ver!" der.

"Söz olsun Elifim, seni vururum, ama gayrı ben de bu dünyada yaşayamam."

(Burda gene saz çalacak kardaşım, uzun hava...)

Yama dağları da gardaş yiğidin yeri
Yiğit idi oğlan at üstünde gezerdi

Sesi alıyor mu bu meret? Hah, alıyormuş... Ne diyorduk la,

türküyü unuttuk görüyor musun! Neyse biz hikâyemize devam edelim:

Düğün alayı kurulur, kardaşının çadırına yaklaşırken Yusuf türküye başlar:

Elif ben sana kurşun atamam
Sen kara topraklarda ben yar yorganda yatamam
Beşli aldım daha geri satamam
Ismarladım insaf etti gelmedi.

Yusuf üç el ateş eder. Tak, tak, tak! Elifi vurur.
Elif:
"Sağol Yusufum..."
Yusuf:
"Elifim, elim kırılsaydı da atmaz olsaydım bu kurşunu sana, dünya zindan olur bundan sonra bana!" der ve bir kurşun da kendine sıkar.

Şimdi gene saz... Ah kardaşım benim, boş geldik boş gidiyoruz; bir saz çalmayı bile bellemedik. Şimdi iki tıngırdatsaydım. Ee, sesimiz var çok şükür, hem çalar hem söylerdim; her şey tamam olurdu. Böyle olmuyor ki, cık, hiç olmuyor.

Çalgıcılıkta da iyi para var biliyor musun? Haftada bir iki düğün nişan işi aldın mı, yolunu bulursun. Buraların âdetleri bizim oralar gibi değil. Düğünlerde kalkıp oynayanlara takılan paraların hepsi çalgıcılara kalıyor. Sen oynuyorsun, parayı çalgıcı kapıyor. Daha olmadı mı, dümbelekçi kalkıp dolaşıyor ortalıkta, oynayanlardan para istiyor. Hem oynuyorsun hem de üste para veriyorsun. Yaptıkları da bir iş olsa... İki oyun havası, iki dım tıs... Ebem sıçtı, tavuk deşti. Doğru dürüst bir türkü bile yok!

Dur bir tane patlatayım da neşemizi bulalım:

Ankara'dan bir ev aldım
O da tek bir oda imiş
Ben de alırım radyo pikap
(Pikap mı kaldı şimdi, teyp var artık teyp...)
Hanımlara moda imiş

Al herif al, kurban olurum
Pahalıysa pahalı

Gözünü dikmiş naylon çantaya
Bazı açа bazı kapaya
Karı bu çanta pahalı desem
Bu akşam giriyor mu yatağa

Gel anam kız gel
Borç harç alacağım pahalıysa pahalı

Aksıyla aksıyla
Akşam başıma vurdu saksıyla
Her gün gelir taksiyle
Otobüste terler imiş

Şoförün parasını ver deyim herif
Gözün çıksın pahalıysa pahalı.

Bunları hiçbiri bilmez. Herkes böyle makamınca söyleyebilemez. Köyde, Musta'emminin oğlu Eset'le sabahlara kadar oturur bunları dinlerdik. Ben bir dinlemede hemen ezberlerdim. Eset derdi ki, "La oğlum" derdi, "sende zehir gibi kafa var. Sendeki kafa hâkimde mütteyimde yok." Okuyacak adamdım ya, bakma sen. Hiçbir şey için geç değil kardaşım, ben bunu bir büyüğümden duydum, aklımın bir köşesine yazdım. Ortaokulu dışardan bitirme imtihanlarına müracaat et-

tim. Önce ortaokulu sonra liseyi bitireceğim evvel Allah. Ondan sonra memurluk cepte. Hep bulaşıkçı olarak kalacak değiliz ya değil mi kardaşım? Aslına bakarsan benim işim Almanya'dan iyi... Yemekhanenin temizliğini yapıyoruz, masalara servis açıyoruz, sonra oturup dalgamıza bakıyoruz yemek saatine kadar. Öğlen önce memurlar düşer, onların ardından müdürler, başkanlar. Memurlar kendi yemeklerini kendileri alır, ona serfservis diyoruz. Sizin oralarda da vardır canım, gâvur icadı sonuçta. Müdürlerin servisini bizim arkadaşlar yapar. İşe bak sen kardaşım, hepsi aynı parayı veriyor, ama gel gör ki, biri yemeğini kendi alıp bulaşığını kendi getiriyor, öbürü kubara kubara oturuyor, sen hizmet ediyorsun. Bulaşıkları yalandan bir suya tutar makineye atarız. Makine yıkar, biz bakarız. O günkü yemekten artan ne varsa artık, çöpe atacak değiliz ya, doldururuz poşetlere, gözümüzü kapıya dikeriz. Şu işim vardı, bu işim vardı, anam hasta, babam yasta, erkenden kaçarız. Ama memurlar bizden de rahat. Arayan da yok soran da. Yahu arkadaş sen nerdesin, niye masanın başında değilsin diyen yok.

Neyse kafanı fazla ağrıtmayım da programımıza bir türküyle devam edelim. Ula kardaşım, amma komik oldum bugün. Radyo programı gibi oldu sanki. Ben de Zeki Müren... Kıymetli dinleyicilerim... Hah hah ha... Madem komik olduk, komik bir türküyle, şimdi de sahnelerimizin yeni sanatçısı, değerli sanatçı Teslim Bey karşınızda... Yav Teslim diye türkücü adı olmaz be! Kendimize bir türkücü adı uyduralım en kısa zamanda. Senin aklına gelirse yaz mektubunda. Ula, valla kafa kalmadı bende kardaşım, sana yaz diyorum, desene, okumayı yazmayı bilsem ne demeye kaset doldurup gönderelim birbirimize.

Evet, sayın ve pek kıymetli dinleyicilerim, sizi türkümüzle baş başa bırakıyoruz:

Müjde müjde bizim avrat
Ne oldu herif
Ben daireye memur oldum
İlk hedefim bir kravat
Ben daireye memur oldum

Duydun mu duydun mu
Yar duydun mu duydun mu

Karı dedi bana altın, hı
Bacağıma da bir naylon pantol
İşçi değil ya memur oldun
Bizim herif memur olmuş

Duydun mu duydun mu
Yar duydun mu duydun mu

Emekliye sigortaya
Ne kaldı ki geriye
Radyo taksiti ev kira
Bizim herif memur olmuş

Duydun mu duydun mu
Yar duydun mu duydun mu

Yav kardaşım, gece yarısı şu yaptığım şebekliğe bak hele. Kendi kendime söyleyip çağırıyorum. Karı ya da çocuklardan biri uyansa da şu halimi görse, bu adam kafayı sıyırmış derler. Mahsus böyle yaptım. Onların yanında doldurayım kaseti dedim önce. Baktım, çok gürültü oluyor. Bir de milletin içinde aklıma bir şey gelmiyor. Böyle yalnız kalınca daha iyi düşünüyorum, eskilere gidiyorum, köydeki o sırım gibi delikanlı oluyorum; aklıma neler geliyor neler. Vay dünya vay...

Yıldız akşamdan doğarsın, dağlara boyun eğersin, ben gibi yar mı seversin diye dam aralarında, bağ aralarında, dal aralarında, yol aralarında; dağ başlarında, su başlarında, dam başlarında; kavak yellerinde, gece yellerinde, saz tellerinde gezer dururduk. İt ayağı yemiş gibi dolanırdık.

Hey gidi be, geçen gün ömürden...

Sen benim şiirlerime, türkülerime çok gülerdin. Yalvarırdın, abi söyle, abi söyle diye. Aha şimdi yalvartmadan söylüyorum, abinin kıymetini bil ha...

Evet sevgili dinleyiciler, sahnelerimizin en büyük sanatçısı Teslim Bey (Yahu bir isim bulamadık hâlâ. Teslim, Teslim... Meslim, Seslim... Hah, Seslim... Nasıl? Hani güzel sesli gibi... Hele dur bakalım.), değerli sanatçımız Teslim Bey bir kez daha karşınızda ve bir ilki gerçekleştiriyor. Evet, size şiir okuyor.

Dinleyelim:

ÇÖKELEK

Anandan doğunca kaç defa yundun
Peynirin yerine sofraya kondun
Ayazda mı kaldın ne zaman dondun
Kahvaltıda başa bela çökelek

Ağzına alınca mis mis kokar
Boğazına alınca mal gibi bakar
Çayı yetiştirsen ağzını yakar
Kahvaltıda başa bela çökelek

Şimdi bir işim daha kaldı kardaşım.

Allah nasip ederse hac görevimi yerine getireceğim. Kâ-

beyi mükerremeyi ziyaret edeceğim.

Merak etme, onu da ayarladım. Din Ayet'ten bir hemşeri buldum. Hemşeri olsun da boktan tezekten olsun. Kasap kadrosundan gideceğim. Yapmadığımız bir şey değil ya... Kurban Bayramlarında zengin mahallelerinde az kurban kesmedik. Adamlar sıraya giriyorlar vallahi. Hadi usta sıra bize gelmedi mi? Ulan kaç tane eli var bu ustanın! Bekle, işinin adı ne! Mecbur bekleyeceksin. Şunun boynunu düşüreyim, derisini çıkarayım geliyorum. Herkes sadece kendi işinin bittiğine bakıyor. Şu ucundan da sen gir bakalım dedin mi, ya deriyi kesiyorlar ya da bıçağı ellerine çalıyorlar. Ellerinden bir iş gelmez. Bunların avratları da kelleyi, paçayı, işkembeyi bilmez; toprağa gömelim derler. Olacak iş mi yav! Avrat isterim onu yapacak avrat... Alırım ellerinden, verin bakalım derim; önce payımı verin sonra işkembeyi. Yengen onları bir güzel temizler, oohh, afiyet olsun. Sahi kardaşım, Hollanda'da var mı işkembe? Biliyor mu gâvurlar? Desene, senin Ankara'nın memur karıları bile bilmiyor da buranın sosyete karıları mı bilecek!

Ula Cimşit, güzel mi la oranın karıları? Hiç anlatmıyorsun kasette, namussuz... Hep tarlada yatıp kalkmıyorsun ya, çarşıya pazara, dolaşmaya çıkıyorsundur. Kaset maset alırken, orada çalışan avratlardan isteyiver avradını keseyim. Onların hoşuna gidermiş böyle şeyler. Asıl istemezsen ayıp olurmuş, bu herifin bir kusuru mu var, beni mi beğenmedi filan fıstık diye düşünürlermiş. Yazık oğlum, onların ki de can. İsteklerini yerine getireceksin. Türk buldular mı kaçırmazlarmış. Senin çalıştığın tarlada da vardır Allah bilir, öyleleri... O ağaçların, otların, sebzelerin, toprakların dili olsa da anlatsa, değil mi kara gözlü Cimşit kardaşım...

Söylediklerimi unutma.
Abine güven.

Yazın izne geldiğinde o iş tamam.

Sen de uzun uzun yaz... Ne yazması yav, anla işte, uzun uzun anlat. Şişştt, kızları açık açık anlatma ha, yengenle, çocuklarla birlikte dinliyoruz kaseti, ona göre...

Biraz daha boşluk var.

Ama laf bitti.

Sen, anlatmadığım ne varsa onları da anlattım say...

Akvaryum

Oğlunun yüreği küçülmüştü, yoksa hazır ayağına gelmiş kısmeti, bunca yıl sonra, kırk beş yaşına gelmişken; donmuş, kalıplaşmış günlerine, gecelerine ufacık kıpırdanışlar serpen böyle bir cıvıltıyı, son şansı –evet evet, son şansı– elinin tersiyle iter miydi?

Küçülmüş yüreği işte şu akvaryumdaki balıkları sevebilecek kadardı, daha fazla değil.

Bütün gün dalıp gidiyordu akvaryuma. Oradaki yansısına dikip gözlerini, kendi kendini mi didikliyordu, balıklarla mı söyleşiyordu, anlayamıyordu kadın. Belki de ne akvaryumu, ne akvaryumun içine gömülmüşçesine kıpırtısız duran yansısını, ne de onu avutmak bir yana sıkıntısını çoğaltan balıkları görüyordu.

İşte yine akvaryumdaki yansısının içinden balıklar geçiyordu. Donmuş gibiydi yüzü orada. Parçalı, silik, uzak... Balıklardan birine gözlerini kilitleyip bir süre onunla yaşıyordu; sağa sola, yukarı aşağı, kabarcıkların önünde ardında, taşların arasında dolaşıp duruyorlardı birlikte. Sonra diğer balığa geçiyor, bu kez onun dünyasında bir yolculuğa çıkıyordu. Soluksuz kalıyordu bazen. Kirli, yosunlu bir su boğazına kadar yükseliyordu.

Suyun yüzeyinde kabarcıklar çoğalmıştı.

"Anne, akvaryumu temizle bugün."

Kadın mutfakta kahvaltı hazırlıyordu.

"Duydun mu beni?"

Kadın oğlunun kahvaltısını yaptırıp –vakit öğleyi çoktan geçmişti– daha pazara gidecek, akşam yemeğini hazırlayacaktı.

"Duydum" dedi çayı doldururken.

Tepsiyi, akvaryum ile oğlunun arasındaki sehpaya koydu.

Yarım ekmek, iyice ezilip dağılmış beyazpeynir, kuru, kırış kırış, sofraya her öğün getirilip dokunulmadan geri götürülen bir tabak dolusu siyah zeytin, iri iri doğranmış domates ve salatalık. Yanında su bardağıyla çay.

"Hani tuzluk nerde?"

Kadın sessizce dönmüştü mutfağa. Unuttuğu başka bir şey olup olmadığını kontrol eder gibi, biraz da niçin mutfakta olduğunu anlamaya çalışırcasına bakındı sağa sola. Ne kadar temizlese de istediği gibi olmuyordu. Betondan yapılma tezgâh iyice kararmıştı. Rutubetten kabaran sıvalar sürekli dökülüyor, duvardaki rafa dizili kap kacağın üzerinde pul pul sırıtarak sinir bozuyordu.

Elinde tuzlukla geri döndü oğlunun perdesi kapalı, akvaryum ışığının loşluğunda donup kalmış odasına.

Bayat bir koku sıvaşmıştı perdeye, karışık yatağa, köşedeki yüzü eprimiş yemyeşil koltuğa, üzerine giysilerini attığı sandalyeye, odanın tek belirleyicisi, egemeni akvaryuma.

* * *

Son durakta indi dolmuştan. Elektrikçi ve elektronikçilerin, cep telefoncuların, bilgisayarcıların vitrinlerine baka baka sokaktan aşağı indi. Kaleyi arkasına alıp yokuşa vurdu. Her hafta sonu izlediği yolu, aynı kaldırımları, aynı vitrinleri, aynı dönerci, büfeci, piknikçi, ekmekçi, çiçekçileri herhangi bir değişiklik beklemeden ama meydana gelen değişiklikleri de atlamadan, inceden inceye tartıp, yerli yerine oturtarak,

değişiklikleri belleğine iyice kaydederek yürüdü. Evden çıkarken plan yapmazdı; nereye gideceği, ne yapacağı konusunda kendine soru sormazdı. Böyle bir sorunun yanıtı hem vardı hem de yoktu çünkü. Çıkar, dolmuşa biner, son durakta, Konya Sokak'ta iner, sokağın karanlığından caddeye çıktığında dönüp kaleye, kalenin eteğindeki yeşilliğe, karşı tepedeki üst üste yığılmış, şöyle bir sallasan pıtır pıtır dökülecekmiş gibi titreyerek kayalığa tutunmuş gecekondulara bakar, sonra arkasını dönüp yokuş yukarı Anafartalar'a doğru çıkardı.

Ulus Hali'nin kalabalığını, canlılığını, sebze ve meyvelere, özellikle balıkçı tablalarına çıplak ampullerden dökülen ışıkları ayrı bir severdi. Bir şey alacakmış gibi inceden inceden süzerdi sebzeleri, meyveleri, balıkları; kırmızı ışıkların altına konularak taze ve kaliteliymiş gibi görünmeleri sağlanmış tavuk kanatlarını; işkembeler, ciğerler, kıymalar ve camları buğulanmış tezgâhlardaki pişmiş kelleleri.

"Beyinli mi bunlar?" diye sordu.

"İkisi de var, sen hangisinden istediydin?"

Kelleci camekânın üstündeki yarım yamalak ütülenmiş koyun ayaklarını kenara çekerek kapağı açtı. Sıcak kelleler-den ağır bir kokuyla birlikte içerde sıkışıp kalmış yoğun bir buhar yükseldi.

"Yok almayacağım, kalsın."

"Almayacan da ne soruyon!"

"Yasak mı sormak?"

"La get! Benim başımı belaya sokma... Hasta mısın nesin..."

Uzaklaştı kelleciden. "Hastayım, var mı..." dedi içinden. "Zaten sevmem kelleyi. Hele beyni... Iıyyy... Koyun beyni yiye yiye koyun gibi bir millet olduk zaten..." Asıl derdi kelleciydi. Her cumartesi önünden geçer, tezgâhını inceler, maydanoz ve domateslerle süslenmiş kellelere, paçalara bakar, camlardaki buğulardan ne kadar sıcak olduklarını anlamaya

çalışırdı, ama adam bir kez olsun müşteri yerine, ne müşterisi, adam yerine koyup da "Ne istiyorsun hemşerim, it misin köpek misin, in misin cin misin, bir arzun isteğin var mı?" dememişti. Soğuktan İmir'in iti gibi titrediği, tezgâhın çevresinde ayaklarından birini indirip diğerini kaldırarak dolandığı, önünden geçen herkese "Kebap, kelle kebap, kuzu bunlar..." diye bağırdığı günlerini unutmamıştı onun. "Havan kime oğlum! Pişmiş kelle!"

Suluhan'ın yanındaki merdivenlerden inip dar, kalabalık pazara daldı. Çuvallarda açık çay, açık deterjan, açık makarna, bisküvi ve benzeri bir sürü şeyi geçen haftadan, ondan önceki haftalardan, geçmiş aylardan beri aynı yerlerinde satan adamların, o kadar satış yaptıkları halde hiç azalmayan mallarına bir kez daha şaşarak ve adamların suratlarından o günkü işlerin durumunu anlamaya çalışarak geçti; kalem pil, çakmaklara gaz, bebelere oyuncak, abilere ablalara dördü bir milyona çorap, giyilmiş ayakkabı, ceket, pantolon satanların önünde birikmiş kalabalığı yardı ve simitçilerin arasından bitpazarı sokağına girdi.

Yerlere gelişigüzel atılmış gibi görünen ama satıcıları ve buraların gediklileri için hiç de öyle karmaşık olmayan, aksine, aradıklarında anında bulabildikleri eskimiş, evlerden atılmış, yarısı kırık, yarısı çalışmayan elektronik aletlerin, cep telefonu kapaklarının, dolu mu boş mu oldukları bilinmeyen, tozlu hatta kimi çamurlu video kasetlerinin, radyo, fotoğraf makinesi, masa lambası gibi bir sürü ıvır zıvırın önünden, aralarında gözden kaçırılmaması gereken bir şeyler olabilir düşüncesiyle ağır ağır, pürdikkat geçti.

İki eli cebinde, okuldan kaçtığı her halinden belli bir çocuk yere serdiği CD'leri herkese göstermek istercesine bağırıyordu:

"Film vaaarr... Son filmler, ekşınlar, vizyonlar, en sonlar... Film vaaarr..."

Durdu. Fazla ilgilenmiyormuş da hazır orada dolaşıyorken

şöyle bir bakıyormuşçasına CD'lere yalandan bir göz attı.

Okul kaçkını satıcı çocuk sağı solu kolaçan ettikten sonra sesini alçaltarak özellikle ona, yalnızca ona seslendi:

"Film var... Porno var..."

Bu kalabalığın içinde onu seçmişti. Anlamıştı ki seçmişti. Çocuk mu anlamıştı, yoksa o mu belli etmişti? Çok da önemli değildi. Önemli olan aranan kanın bulunmasıydı.

Bakışlarını yerdeki CD'lerden çocuğun gözlerine çevirdi.

Çocuk anlamıştı.

Kalabalığa seslendi:

"Hüseyin, yerime bak iki dakika."

Kalabalığın içinden bir Hüseyin çıktı anında, geçti CD'lerin başına.

"Abi sen benimle gel."

Düştü çocuğun ardına. Arkadaki iş hanına girdiler. Çocuk merdivenlere yönelince;

"Bir dakika la, nereye gidiyoruz oğlum?" dedi canı sıkkın, biraz da kuşkulu.

Çocuk bir iki basamak çıkmıştı bile.

"Abi sen film istemiyor musun, biz de sana yardımcı olmaya çalışıyoruz."

Götürüp polise mi teslim edecekti, yoksa oranın kabadayılarına dövdürüp cebindeki paraları mı alacaklardı, gitse miydi, dönse mi, ne yapacağını bilmiyordu, ama bu arada ikinci kata çıkmışlardı. Çocuk tuvalete girdi, içeriyi kolaçan ettikten sonra çağırdı.

İkisinden başka kimse yoktu tuvalette. Kabinde biri olabilir mi diye içi cız etti bir an. Kapının yarı aralık ve içerinin boş olduğunu görünce biraz rahatladı.

Çocuk, tuvaletin küçük penceresine ayaklarının üzerinde yükselerek elini sokmuş yakaladığı bir ipi çekiyordu. İpin ucunda bir naylon torba vardı. Her an koynuna sokabilecekmiş gibi tuttuğu torbayı açtı.

"Ne tür istersin abi, çabuk söyle."

Heyecanlanmıştı. Sesi titredi:

"Fark etmez, güzel bir şeyler olsun."

"Hepsi güzel abi, bizde kötü mal olmaz. Görüntüler çok temiz. Orijinalinden çekildi hepsi."

Bir gözü kapıda, bir gözü çocukta, aklı bir film için ne hallere düştüğündeydi. Çocuk, torbadan birkaç tane CD seçmiş, kapaklarındaki resimleri göstererek filmlerin güzelliğini anlatmaya çalışıyordu. Jelatinle kaplanmış kötü baskılı resimlerdeki kızlar ve vücut geliştirme şampiyonasından çıkıp gelmiş gibi şişinen erkekler çoktan diğerlerinden hiçbir farkı olmayan konusuz bir filme başlamış görünüyorlardı.

"Çizik olmasın..."

"Olmaz abi, sen merak etme. Biz buradayız, bir şey olursa getir. Kaç tane alacaktın?"

"İki."

Çocuk en güzellerini seçiyormuş gibi bir iki karıştırıp iki tanesini uzattı.

"Cebine koy abi, bir gören olmasın."

Parasını verdi, kaçarcasına çıktı tuvaletten. Pazarlık yapmadığı için kızdı kendine. Ama kimseye yakalanmadıkları için de seviniyordu aslında. Sonra bu okul kaçkını zibidinin daha bu yaşta, bu filmleri gerçekten seyredip seyretmediğini düşündü. "Vay çakal vay" dedi içinden.

Nedensiz yokladı cebini. Dışından sevdi bir bakıma. Ayakları acele ediyordu, ama bu saatte nasılsa izleyemeyeceği için frenliyordu kendini.

Bu kez dar sokağın karşı yönünde yürümeye başladı. Çin mallarındaydı gözü, değişik çakmaklar ya da el fenerlerinde. Geceleri hemen hemen hiç binmediği arabası için, gene de bir şey arıyorken gerekli olursa diye bir el feneri almak istiyordu. Torpido lambası yanmıyor, tavan lambası ise kendini zor aydınlatıyordu. Eski arabanın sıkıntısı da buydu işte. Yine

de acele etmemeliydi. Ulus'taki dükkânları da dolaşmalıydı. Bakarsın haftaya ya da daha sonraki haftalarda yeni çeşitler düşebilirdi bitpazarına. Bir hafta sonunda iki üç şey birden alırsa, diğer hafta sonlarında ne yapacaktı?

Eli istemeden yine cebine gitti, ceketinin iç cebine. Şöyle azıcık çıkarıp jelatinli CD'leri, kızları iş üstünde gösteren resimlere çaktırmadan bir baksa mıydı? Bazen böyle oluyordu işte: kafasına bir takıyordu, bir iki film izlemeden, hatta aynı filmi birkaç kez izlemeden duramıyordu. Eskileri çıkarıyordu sakladığı yerden (annesine yasaklamıştı orayı, bağırıp çağırmıştı bir defasında), yeniden yeniden izliyordu. Olmazsa yeni filmler bulmak için düşüyordu sokaklara. İşyerinde kulağına çalınmıştı memur arkadaşları konuşurken, aralarında CD değiş tokuşu yapıyorlarmış. Hiçbiriyle samimiyeti olmadığından söylemeye cesaret edemiyordu. Bulabileceği yerleri dolaşıyordu hafta sonları; Ulus'un arka sokaklarını, Maltepe Pazarı'nı, Bitpazarı'nı... Bazen de günlerce aklına gelmezdi film izlemek; canı istemezdi. Niçin böyle olduğunu düşündüğünde kendi kendine yorumlar yaparak bir yanıt bulmaya çalışır, çoğunlukla da bulduğu karşılıkların içinde kaybolup giderdi; sonunda neyi sorduğunu, neyi aradığını birbirine karıştırır, vazgeçerdi hepsinden.

Bitpazarından çıktı, Hacettepe yokuşuna vurdu; oradan kale kapısına doğru, antikacıları gezmeyi bir başka hafta sonuna bırakarak yürüdü.

Eskiden Saimekadın'dan buralara yürüyerek gidip gelirdi. Şurada, az aşağıda, kalenin eteğindeki evlerden birinde, yıllar yıllar önce, günlerden bir gün bir kız gördü. Diri diri umutların sokağa süpürüldüğünü, eskimiş perdelere inat her dem silinip parlatılmış sardunyalı bir pencerede süzülen ürkek bir güzelliğin kırık gülümsemelerin ardına gizlendiğini gördü; sonra, okuldan kaçıp, erken saatte, dünyanın yolunu yürüyerek geldiği sokakta uykuda yüzen sönük pencereyi,

kapı önlerindeki ihtiyarların endişeli ve kısık bakışlarındaki ıssızlığı gördü, ağız dolusu küfürlerin çocukların hızına nasıl yetiştiğini, gün boyu gezdirdiği gölgesinin karanlığa karıştığını da gördü, ışıkların bir bir gözlerini ve umutlarını kapattığını da.

Kızın, kimi zaman pencerenin gerisinden, kimi zaman kapı önünden, kimi zaman da insanın yüreğini hoplatırcasına, inadına yapıyormuşçasına, bilindik yerlerinden uzaklaşıp komşu kapılarından gönderdiği kaçamak bakışları kendi içinde söze döktü, itirafa dönüştürdü de günlerce, gecelerce avundu.

Kızın sesini bir kez olsun duymadı, sesini ona bir kez olsun duyurmadı, ama hep anlattı ona; eve, okula, sokaklara sığamadığını, durduğu yerde duramadığını, soğukta üşümediğini, sıcakta yanmadığını, kimseye bir şey anlatamadığını, anlatacak kimsesi olmadığını...

Sonra bir gün, günler günler sonra bir gün, mahallenin gençlerinin aynı kabadayıdan ya da tek bir rolü çok kişiyle oynayan figüranlardan ödünç aldıkları hareketlerle üstüne geldiklerini gördü. Ve delikanlılığın, kabadayılığa soyunmuş kişilere karşı tek başına sökmediğini... Okulda maç yüzünden kavga ettiğini söyledi annesine, kendisinin de üç beş kişinin ağzını burnunu dağıttığını... Günlerce iyileşmedi yaraları, okula gidemedi. Eli yüzü düzelir düzelmez sokağına, eski günlerine döndü. Bir gün kızı sokakta bir gençle gördü. Abisi mi, akrabası mı, arkadaşı mı, kim olduğunu bilmeden, kendisini ilk kez görüyormuş gibi şaşkın bakan kızın yüzüne karşı, içinde sözcükleri büyüte büyüte ağzını doldurdu, doldurdu, "Orospu!" dedi. Yalnızca bu sözcük çıkmıştı o dolu ağızdan. Koskocaman bir sesle. Der demez de kaçtı. Bir daha da gitmedi o sokağa. İşte şu aşağıdaki sokağa.

Yolunu değiştirdi. Şimdi çoluk çocuğa karışıp yenilgiyi kabullenmiş, kilolu, göbekli birer bezgine dönüşmüş mahalle

kabadayılarının onu bulamayacakları, tanıyamayacakları anacaddeye çıktı. O kızın da dört çocuklu, koca götlü, okul kapılarından küçük çocuklarını toplayan, askerdeki oğlu aklına geldikçe lokması boğazında düğümlenen, sokaklarda dolaşıp duran zilgirlerden saz benizli kızını korumaya çalışan ve kahve çıkışlarında kocasını bekleyen bir teyzeye benzemiş olacağını düşündü nedense.

Eli cebine gitti. Heyecanlandı. Şu merak ne kötü şeydi! Sanki bu filmler öncekilerden çok mu farklı olacaktı! Benzer şeyler işte. Üstelik bazıları çok saçma, hatta iğrenç oluyordu. Yine de aynı filmi bile izlese, her izlediğinde farklı şeyler görüyordu; şu sarışının diğerinden daha güzel olduğunu, sevişirken gerçekten zevk aldığını, diğerinin aslında rol yaptığını, bir an önce işini bitirip çekip gitmek istediğini fark ediyordu. Öylelerine acıyordu o zaman. Kim bilir hangi zorunluluklar sonucu o kameraların, ışıkların karşısına geçiyorlardı. Bu yüzden geneleve gitmiyordu, gidemiyordu.

Şansını dışarıda denemişti bir kez. Artık arabası vardı. Bir parkta kadın pazarlayıcısıyla görüşmüştü. Şişman mı şişman bir kadındı. Nefret ediyordu bu tiplerden. Ama olsun, onunla yatacak değildi ya. Pazarlık yaptılar. Kadın, karşı bankta oturan kadınları gösterdi. Beğenmedi. Evde bir kız daha olduğunu, onu kesin beğeneceğini söyledi kadın. Arabaya binip ayrıldılar parktan. Kadın, evde bir şeyler yiyip içmeyi önerince hoşuna gitti. Kız da güzelmiş. Üstelik zayıf. Bir markete uğradılar önce. İki paket Marlboro, iki tavuk, bir büyük rakı, şarap, bira, mezeler, kuruyemiş... Bir hayli masraf. Eve geldiler. Kadın torbaları eve bırakıp geri çıktı. Bir iki şey daha almalıymışlar. Başka bir markete gittiler. Sen in ben geliyorum, dedi kadına. Gazladı. Kadın daha şimdiden elini avucunu yemeye başlamıştı. Önce yüzüne gülüp kendilerine alıştıracaklar, sonra gelsin paralar... Durdu birden. Hızla geri döndü. Kadın şaşkın, yürüyordu kaldırımda. Yanına gelin-

ce durdu. Kadın neler olup bittiğini anlamak istercesine ona bakıyordu. Kadının karşısına dikildi; bir şey söylemesine fırsat bırakmadan okkalı bir yumruk attı. Vurur vurmaz da kaçtı.

O yumruğu atan eli cebindeki CD'leri okşuyordu şimdi. Bugün vakit geçmezdi artık.

Cebeci İstasyonu'na indi. İstasyon ıssızdı. Akasyalar zavallı. Raylar dilsiz. Çocukluğunda ne kadar büyük, ne kadar kalabalıktı burası.

Bilet almadı. İki istasyon sonra inecekti nasılsa, biletçinin önü sıra yürür, bir sonraki istasyonda arkadaki vagona geçerdi. Müteahhide verilmiş gecekonduların hızla lüks apartmanlara dönüşerek belleğindeki görüntüleri acımasızca silişini izledi tıkırtılı sarsıntılar içinde. Biletçi gelmedi. Gelseydi, "Ben sivilim" diyecekti. Adam inanmazsa tersleyecekti, gerekirse kavgaya kadar götürecekti işin sonunu. Zaten çocukluğundan beri gıcığı vardı biletçilere. Hele bir tanesi vardı, kara suratlı bir adam; kapıya asılıyorken yakalamış, çok kötü dayak atmıştı. İnşallah gebermiştir şimdi.

Eve geldiğinde annesi çay demlemiş onu bekliyordu.

Kulübenin yanında diz çöküp Ateş'i sevdi. Geçen gece çalmaya gelmişlerdi zavallı hayvanı; öyle havlamıştı ki üst kattaki psikopat ev sahibi bile çıkmıştı cama.

Değnekli pezevenk! Bir gün elinde kalacak. Adam, sabaha kadar tepesinde, değneğiyle tık tık dolaşıyor. Geceyarısı oldu mu ayaklanıyor herif. Bastonunun her tıkırtısı yankılana yankılana, sivrile sivrile gecenin en uzak yerlerine kadar uzanıp uyuyan her kim varsa, uyku diye bir şey varsa siliyor yeryüzünden. Karşı gecekondulardan köpek havlamaları geliyor hatta. Onları duyan Ateş meydan okuyor hepsine. Islık çalan, hışıldayan ağaçlar, birbirine değen dallar ya da –mevsimine göre, eğer varsa– yapraklar coşuyor. Oysa ne güzel, susmuştur tren düdükleri, araç homurtuları; acıklı gecekon-

du ışıkları sönmüştür; güvenlikçi üniforması içinde kendiliğinden bir uzaklık duygusu uyandıran sessiz dikilişi, bankanın boğucu köşelerinde bir süreliğine de olsa unutulmuştur. Siyah, sert ve içeride olup biteni dışarıya hiçbir biçimde yansıtmayan üniformanın soğuk duruşuna rağmen, vurdumduymazlıklarını el âleme göstermek için yaklaşıp soru soranlar, aslında bildikleri ve kırk kapıyı dolaşıp öğrendikleri halde iyice pekiştirmek için faizlerin kaça çıktığını saatte bir merak edenler, sırada bekleyen onca insanın aptallıklarını onayladıkları için öne atlayanlar, emekli maaşının beş katı kredinin niçin verilmediğinin açıklamasını ondan bekleyenler, saati –evet evet, saati– soranlar, lanet olası kocalarının ihmali yüzünden son ödeme tarihi geçmiş elektrik, su, telefon faturalarını yatırmaya çalışan sinirli kadınlar... hepsi, hepsi birkaç saatliğine de olsa geride kalmışken... Sanki onun maaşını cebinden veriyormuş gibi, koskoca bankanın güvenliğini kendisi sağlıyor, ondan başka kimse hiçbir iş yapmıyormuş gibi üstten bakan, azıcık dalsa, en küçük bir hatasını yakalasa bağırıp çağırmaya başlayan müdürü; hiçbiriyle muhabbeti olmadığı halde niçin evlenmediği ya da ne zaman evleneceği konusunda alaycı bir ilgi gösteren ve kendileriyle birlikte öğle yemeğine çıkmadığı için titizliğiyle dalga geçen iş arkadaşları, gerçekten, ne kadar fazla ses çıkardıkları ancak kapatıldıklarında anlaşılan bilgisayar uğultularıyla birlikte o gürültülü caddenin uzaklığına gömülmüşken... kendisini yenileyecek o saatlere çok az zaman kalmışken...

Sevmiyor, hiçbirini sevmiyor; sürekli olarak kocalarından dert yanan, çocuklarının hastalıklarından söz etmeyi marifet sanan bayan memurları, akılları ve gözleri başkalarının karılarında olan erkek memurları... Kendini bankanın sahibi sanan müdürü... Şikâyet edecek bir gün. İmzasız veya sahte imzalı bir mektup genel müdürlüğe, hadi sana güle güle... Emekli de olmuyor ki bu adam. Olsa, yıkacak dışarıda, sura-

tının ortasına kafayı gömecek! Bu işi bu kadar zor elde etmemiş olsa... Ablasının, evlerine temizliğe gittiği Fikri Beylerin sayesinde sınavı kazanıp beş yıl bekledikten sonra göreve başlamamış olsa... Otuz yaşında, memuriyete giriş yaşı geçiyorken bulabilmişti bu işi. Siyasî iktidarlar değişmiş, yıllar geçmiş, onunla birlikte sınavı kazananlar umudu kesip başka yerlerde işe başlamışlardı. O, oturup beklemişti. Evden hiç çıkmadan beklemişti. Beklemek, günlerini diğer günlere ekleyen köprüye dönüşmüştü zamanla. Hava kararana kadar, karşı sırta tırmanan gecekonduları izlerdi her an bir şeyler değişecekmişçesine. Akşam havasını içine çeker; rüzgârın çıkmasını, ışıkların yanmasını, hayatını buradan alıp neresi ve nasıl olduğunu bilmediği, düşleyemediği ama istediği, hep istediği uzak bir noktaya götürecek yıldızın doğmasını beklerdi. Artık, üst kattaki manyağın ne zaman faaliyete geçeceğini bekliyordu.

Bu tık tık sesleri... Ölümü davet eden sinir vuruşları...

Bir dehlize dönüşür her gece... Çapaçul bir rüzgâr dolanır bahçede.

Cama çarpıp geri dönen sigara dumanı gözünü yakar. Perdeyi açıp, karanlığı, ölgün ışıkları izler.

Akvaryumuna dalar sonra.

Ya kendini ya da evden birini öldüreceğini söyleyen bu psikopatı öldürmeyi düşünür. Hem de elindeki bastonla. Karnına sokar çıkarırsın, sokar çıkarırsın; kazık çakar gibi çakarsın...

"Öldürmeyeceğim ulan, katilin ben olmayacağım; ya karın ya da o çatlak oğullarından biri gebertecek seni!

Çay bardağını eline alıp arabasına gitti. Dolandı çevresinde. Yine tozlanmıştı. Ateş kendini sevdirmek için zinciri zorluyordu. Aldırmadı. Manyak ev sahibi perde arasından onu izliyordur şimdi. Araba almasına çok bozuldular. Kirayı artırmak için fırsat bildiler bunu, ama sert çıkınca sindiler.

Çay bitene, hava kararana, annesi yemeği hazırlayana ka-

dar arabasında oturdu. Her zaman olduğu gibi odasına getirdi annesi yemeğini. Sonra kapısını kapatıp televizyon izledi saatlerce. Annesine ayrı, küçük bir televizyon almıştı. Annesinin televizyonu kapatıp yatmasını bekledi.

Sonunda beklediği an gelmişti. Heyecanlı bir titreme sardı bedenini. Belki de sevdiği, istediği, beklediği bu heyecandı; bu yüzden kopamıyordu filmlerden; heyecanla beklenen anlara sahip olmanın, ulaşılacak o anları beklemenin belleği meşgul eden ayrıcalıklı duygusundan vazgeçemiyordu. VCD'yi ayarlarken akvaryumdaki balıklara baktı, göz kırptı; neşelenmişti. Işığı söndürdü. Akvaryumun yeşil ışığı odayı aydınlattı, balıkların renkli gölgeleri odanın içinde yüzmeye başladı. Yüzü eprimiş yeşil koltuğuna kuruldu. Çakıl, mırıl mırıl geldi, kucağına oturdu, elini yaladı. Okşadı kediyi yumuşacık. Zaman zaman, hayvanların, öldükten sonra dünyaya tekrar gelen insanlar olabileceğini düşünürdü. Kimi insanlar cezalarını hayvan olarak çekiyor olabilirlerdi. Günahlarının derecesine göre bir hayat... Kediler en şanslılar, günahı az olanlardı belki de. O yüzden kedinin onunla birlikte film izlemesinden rahatsızlık duyardı. Onun da aksi gibi televizyona bakacağı tutardı. Baksana, gelip kurulmuştu hanımefendi. Kedinin başını okşaya okşaya diğer yana çevirdi, kumandanın düğmesine bastı. Birazdan uyuturdu kediyi. Sigarasından derin bir nefes çekti, kırmızı kırmızı dolaşan balık gölgelerinin ardından gönderdi. Bir gariplik vardı, vurdulu kırdılı filmlerin tanıtımı çıkmıştı. Elinin altındaki CD kapağına baktı, televizyona baktı, tekrar resimlere... Bu kadar acele etmemeliydi, öğleden beri bekliyordu, azıcık daha sabır... Tanıtımlar bitti, ekran karardı bir süre. Tamamdı işte. Yazılar çıktı. Olacak iş değildi ama... Sık yapraklar, dallar, ağaçlar kapladı ekranı; kamera geldi, geldi, derin bir ormanın ortasında durdu. Ağaçların arkasından bir karateci çıktı koşarak, ortaya gelince durdu, sağa sola baktı telaşla; birden

her ağacın, her yaprağın arkasından birer karateci çıktı, başladılar orta yerde kavgaya. Rengi iç karartacak kadar soluk, gençliğinde izlediği karate filmlerine benziyordu. Adamlar hızlı çekim hareketlerle zıp zıp zıplıyorlar, düşüp kalkıyorlar, hiçbir yerlerine bir şey olmuyordu. Eskiden nasıl da izlerlermiş bu aptal filmleri! Sinemadan çıktıklarında her biri karateci olmak için dayanılmaz bir istek duyar, birbirlerine bacak kaldırıp dururlardı. Kum torbası yumruklamalar, çatılardan kiremit çalıp kırmalar, uzun sırıklarla atlamalar. O filmlere benziyordu, ama şimdi kızlar çıkardı sahneye.

Kızlar çıkmadı sahneye. Kısa boylu, çelimsiz bir dolu adam, kızgın ve sert görünmeye çalışsalar da çocuksu, parlak yüz ifadelerinin ardında dövüşmeye can atıyorlardı.

İleri sardı, biraz daha, biraz daha... Film devam ediyordu.

"Ulan velet!" dedi dişlerinin arasından. Kediyi, istemeden ama yine de biraz sert bir hareketle sıyırıp attı dizlerinin üzerinden.

Sinirden eli ayağı birbirine dolaşarak diğer filmi koydu. Ne güzel, iki film izlemeye koşullandırmıştı kendini. Tek filmle yetinecekti şimdi.

O sırada cep telefonu dıt dıt iki kez öttü; ileti gelmişti. Yatağın diğer ucunda ışığı yanıp sönen telefona sanki bulunduğu yerden okuyabilecekmiş de birisi ya da bir şey engel olmuş gibi ters ters baktı.

Kumandanın düğmesine bastı. Ekranda bir karanlık... Karanlık... Saniyeler geçiyor. Yine karanlık. İleri sardırmaya çalıştı küfür eşliğinde. Değişen bir şey olmadı.

Kalktı yerinden, televizyonu yumruklamak için yürüdü; vazgeçti, akvaryumun başına gitti, keyifli keyifli dolaşan balıkları tutup dışarı atmak istedi, "Vay it vay, boş CD ha! Orijinalinden çektiniz ha! Ulan ben senin sülaleni..." dedi. Zangır zangır titriyordu.

Üst kattaki üçayak da dolaşmaya başlamamıştı henüz.

Gözlerini tavana dikerek adamı görebilecekmiş gibi uzun uzun baktı.

Gitti, yatağın üzerindeki telefonu aldı, gelen iletiyi okudu:

"Beni bundan sonra rahatsız etme!"

İletiyi gönderenin adı yoktu, numara da tanıdık değildi.

Oturdu yanıt yazdı hemen:

"Senin de ananı avradını..."

* * *

Akvaryumun yeşil ışığından, perdesi kapalı odanın loşluğuna düşen balıklar kadının eline ayağına değip değip geçiyorlardı sanki. Ne zaman baksa gözüne soğuk görünen yatağı, sandalyenin üzerindeki giysileri düzeltti. Her köşeye, her kıvrıma sıvaşmış bayat koku içini bulandırdı. Oğlu kahvaltısını bir an önce bitirip çıksa da şu perdeyi, pencereyi bir açsaydı.

Koltukta uzanmış, duvarlardan, halıdan, tam önünden geçen balıkları izleyen Çakıl'ı kucağına alıp koltuğa oturdu.

Oğlu, iri doğranmış domates ve salatalıklara biraz daha tuz serpti. Az önce yaktığı sigara tütüyordu küllükte. Gözü, sigara paketinin üzerindeki cep telefonundaydı. Oysa kaç zamandır çalmıyordu o telefon.

Yanlışlıkla gönderilmiş bir telefon iletisiyle başlamıştı her şey. Oğlu ona küfürle karşılık verince, kız arayıp özür dilemiş, o da küfür ettiği için ondan özür dilemiş. Böyle başlamışlar konuşmaya.

Kızla konuşmaya başlayınca, dünyasının ne kadar soğuk olduğunu anlamış. Bunu gözleriyle görüyordu kadın. Akşamları eve nasıl keyifli geldiğini, odasında saatlerce kızla konuştuktan sonra nasıl neşeyle çıkıp şarkılar söylediğini, hatta onu kucakladığını. Kızla konuşuyorken buzları çözülüyordu oğlunun; şu akvaryumun içinden çıkıp denizlere karışı-

yordu adeta. Kızdan söz ediyorken ağzından çıkan sözcüklerin içini ısıttığı dışarıdan bile belli oluyordu.

Fakat korkusunu yenemedi, kendini yenemedi, çemberini kıramadı. Kız, defalarca çağırdı yaşadığı şehre. Gitmedi. "O zaman ben gelirim" dedi kız. Burada akrabaları varmış; bir bahane uydurup geldi. Sözleştiler, buluşmaya karar verdiler.

O dakika vazgeçti kararından.

Birazdan evden çıkacak, dolmuş durağına yürürken bir sigara daha yakacaktı. Her hafta sonu izlediği yolu herhangi bir değişiklik beklemeden ama meydana gelen değişiklikleri de atlamadan, inceden inceye tartıp, yerli yerine oturtarak, değişiklikleri belleğine iyice kaydederek yürüyecekti. Son durakta inecekti dolmuştan.

İçindekiler

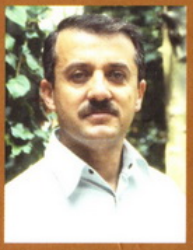
Anka 13
Minareden Düşeni Herkes Hatırlar 23
İmpala'nın Püskülü 31
Sessizlik Oyuğu 45
Tel Araba 57
Tuğla Ocağı 65
Kuşları Yolunan Gökyüzü 75
Sürmeli 83
Yolum Düştü 93
Yarım Saat İhtiyaç Molası 105
Yaş Kiremitten Su Damlar 117
Akvaryum 131

DK DOĞAN KİTAP

Bozkırın Uzak Bahçeleri

Ethem Baran

"Yetmiş yaşındaki Minareci Memmet, düşüyordu.
Aslına bakılacak olursa onun düşüşü yıllar öncesinde başlamıştı. Ama şimdi gerçekten, boşluğu delerek, maviliği yırtarak, rüzgârı aralayarak düşüyordu. Düşüşü, Tepe Mahallesi'ndeki Mustafa Efendi Camii'nin bahçesinde gölgeye oturmuş ihtiyarların solgun gözlerinden geçip kıpırtılı sakallarını titrettikten, mezarlığın sarı topraklarında çizik çizik, oyuk oyuk açılmış yağmur izlerini, erimiş, yazıları silinmeye yüz tutmuş, kimi devrik kimi yüzü yere bakan mezar taşlarına kadar taşıdıktan sonra, kahvenin önündeki salkımsöğüdün koyu, derin gölgesinde uykulu kaşık seslerine yaslanarak boş gözlerle, önlerinden akıp geçmekte olan hayata ve hayatın yakalamak için peşinden koşturduğu zamana bakan işsizlerin donuk bakışlarından geçiyordu. (...)"

1962'de Yozgat'ta doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Yozgat'ta yaptı. 1983'te Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Yönetimi ve Planlaması Bölümü'nden mezun oldu. Güzel Sanatlar Eğitimi alanında mastır programına devam etti. Bir süre Gazi Üniversitesi'nde dersler verdi. Öykü, deneme, eleştiri ve desenlerine çeşitli dergilerde yer verildi. İlk öykü kitabı *Sonrası Ayrılık* 1991'de yayımlandı. *Kurutulmuş Gül Mevsimi*'yle Türkiye Yazarlar Birliği 1994 Hikâye Ödülü'nü kazandı. Yazarın *Dönüşsüz Yolculuklar Kitabı* (2005 Yunus Nadi Öykü Ödülü) ve *Unuttuğum Bütün Akşamlar* adlı öykü kitapları Doğan Kitapçılık tarafından yayımlandı.

Kapaktaki resim: Ethem Baran

KİTAP

ISBN 975-293-432-3

9 789752 934320

8 YTL